MALAVIKA ET AGNIMITRA

KALIDAS

Mâlavikà et Agnimitra.

[illegible]VIKA ET AGNIMITRA

DRAMA INDICUM

KALIDASAE ADSCRIPTUM.

TEXTUM PRIMUS EDIDIT,

LATINUM CONVERTIT, VARIETATEM SCRIPTURAE ET

ANNOTATIONES ADIECIT

OTTO FRIDERICUS TULLBERG,

PR[illegible] IN AULA AUGUST. SUEC. ET NORV. REGIS [illegible]

LITT. HEBR. ET ARAM. DOCENS IN UNIV. UPSALIENSI, SOCIETATI ASIAT.

PARIS. ADSCRIPTUS.

Bonnae ad Rhenum.

H. B. KOENIG

SERENISSIMO

PRINCIPI AC DOMINO

JOSEPHO FRANCISCO OSCARI

SUECIAE ET NORVEGIAE

PRINCIPI SUCCESSORI

SUDERMANNIAE DUCI

REGIAE ACADEMIAE UPSALIENSIS

SUMMO CANCELLARIO

HASCE PRIMITIAS

STUDIORUM SUORUM

AUSPICI ET SOSPITATORI

AUGUSTISSIMO

CLEMENTISSIMO

D. D. D.

DEVOTISSIMUS

OBSEQUENTISSIMUS

OTTO FRIDERICUS TULLBERG.

PRAEFATIO.

Anno MDCCCXXXVII Londini Anglorum aliquantum temporis commoratus, atque in libris Sanscritis legendis et excerpendis acriter deditus, hoc quoque per totum terrarum orbem iam celebratissimi Kalidasae drama, cuius argumentum a Wilsone olim exhibitum valde me delectaverat, describere coepi. In patriam vero redire mox coactus apographum perficere non potui. Postquam autem singulari munificentia atque liberalitate Serenissimi Cancellarii academiarum Scandinavicarum, Principis JOSEPHI FRANCISCI OSCARIS, Viri de omni litterarum genere longe meritissimi, subsidia nactus sum, quibus possem, quod diu exoptaveram, persequi, constitui Bonnam, Musarum Indicarum sedem principalem, adire, studiisque ibi peractis, Londinum revisere, ut, quod olim inchoaveram, ad finem perducerem. Bonnam autem posse visitare eam ob caussam summopere gavisus sum, quia

spes erat, fore, ut institutione Viri illustris fruerer, qui, *quum* primus fundamenta litterarum Indicarum, nunc tam laete *florentium*, in hac Universi*tate* iecerit, *etiamnum* per*git* eas iuvenili prorsus ardore fovere et promovere. Nec spes me fefellit. SCHLEGELIUS enim, licet multis iisdemque gravissimis laboribus occupatus, haud *dedignatus* est scholis suis Indicis memet adsciscere. Quo beneficio quantum promotus sim, mente probe sentio, verbis autem exprimere non possum.

Ad castra itaque Bonnensia advectus, repperi, integ*rum istius* dra*matis* exemplar, a Viro Cl. BROCKHAUSIO *descriptum collatumque*, in *manibus* esse LASSENI, *qui* vix rogatus id mecum liberalissime communicavit. Quam *opportunitatem* magna laetitia arripiens editionem huius *dramatis adornare* decrevi. *Qua mea* opera si *ullo* modo cognitio rerum *Indicarum* augebitur, primaria eius rei laus BROCKHAUSIO *erit attribuenda*.

Codices, *ad quorum fidem* textus *praecipue* est constitutus, hi sunt :

A. Codex Devanagaricus, recens, mendosus, in primis pagellis tantummodo adhibitus.

B. Cod. Devanag. (Samvat. 1754) *omnino bonus*. Verba Sanscrita et Pracrita lineolis rubris inter se seiuncta sunt, passimque adiecta est vocabulorum, plerumque faciliorum, explicatio, nonnumquam enotata etiam est scripturae discrepantia.

C. Codex Devanag. antiquus, satis bene castigatus. Desunt in fine aliquot folia.

D. Cod. Bengalicus ex libris COLEBROOKII, in solo actu primo collatus.

In textu exhibendo hoc *consilium* secutus sum, ut

litterarum notas, ab Indica scriptura alienas, quantum possem, devitarem. Itaque, si penuria formarum typographicarum aliud non postularet, Viramam ibi tantum posui, ubi coniunctio vocabulorum omnino desineret. Confer, quae hac de re docte disseruit Boehtlingkius ad Pan. I. IV. 109, 110. Eamque rationem praeoccupavit V. Cl. Stenzlerus, Professor Vratislaviensis, praedicandus mihi etiam propterea, quod aditum ad Indorum litteras dramaticas mihi aperuit. Is enim in praestantissimis carminum, quae inscribuntur Raghuvansa et Kumarasambhava, editionibus suis, idem illud, quod me amplexum esse professus sum, consilium persecutus est.

De aetate huius dramatis multum sane disputari potest. Sunt quidem, ut ait Wilso *), multae rationes, ob quas Malavikam Sakuntalamque fabulas ab eodem profectas esse poëta credamus: plures fortasse, quam ipse concedere vult Vir Cl. Cum autem certi quid de hac re constituere non ausim, satius sit, hanc quaestionem hoc loco silentio omnino praetermittere.

De argumento huius fabulae et ratione, qua id tractavit poëta, quum nihil novi, quod addam, in promtu habeam, ad libros Wilsonis: Select specimens of the Theatre of the Hindus, T. II. p. 345 seqq. et Wishnupurana, p. 471. lectores ablegare praestat.

Interpretationem Latinam nunc adiicere non potui, perbreve enim heic morandi tempus mihi est concessum. Praeterea hanc, quum adminiculum commentarii locorumque Pracritorum explicatio omnino desint, haud nimis festinanter esse faciendam, quisque facile intelliget, is

*) Hindu Theatre II. 346 seqq.

praesertim, qui experientia talis operis difficultatem edoctus fuerit.

His dictis celare nolo, quantum debeam Tibi, LASSENE, Vir plurimum colende! Doctrinae Tuae ingeniique laudes, iam diu omnibus notissimas, non est quod in hoc *opusculo* commemorem. Magnopere autem laudanda a me est singularis Tua benevolentia, qua Tu, licet gravibus negotiis distentus, quotidieque ab indigenis et peregrinis Te consultum adeuntibus, veluti obsessus, summam opem in iis, in quibus haesi, enodandis praebuisti. In hac Tua me liberalissime excipiendi ratione *Popularem* agnoscere liceat: popularem Te vocare gloriantur nostrates. Te enim in sua terra nato gaudet Scandinavia, neque omnes Tuas laudes concedit Germaniae; aliquam certe harum partem sibi vindicare studet. Ad me vero quod attinet, si haece opella litteras Indicas civibus meis commendatas et probatas redere ullo modo contigerit: id quod mihi maxime in votis est: Tibi, Vir Celeberrime! maxime debeo.

Tu etiam, per plures iam annos mihi carissime, BOEHTLINGKI, qui momentis laboris, ne dicam doloris, me semper confirmasti, omnem operam dedisti, ut meam in hoc loco commorationem iucundam bonaeque frugis plenam mihi redderes. Innumera Tuae amicitiae specimina pio laetoque animo usque ad finem vitae recolam.

Dabam Bonnae ad Rhenum mense Septembri MDCCCXL.

Conspectus metrorum *).

I. Çlocus epicus:

⏓ ⏓ ⏓ ⏓ | ⏑ – – ⏑ ‖ ⏓ ⏓ ⏓ ⏓ | ⏑ – ⏑ ⏓ |
⏓ ⏓ ⏓ ⏓ | ⏑ – – ⏑ ‖ ⏓ ⏓ ⏓ ⏓ | ⏑ – ⏑ ⏓ |

Vid. dist. 13. 14. 18. 28. 30. 62. 64. 70. 72. 84. 86-88. 90. 91. 93.

II. Metra monoschematica.

A. ubi hemistichia aequalia sunt.

1. Indravagra: ⏒ – ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ – – |
   Vid. dist. 2. 15. 16. 45. 50. 66. 89. 92.
2. Çâlinî: – – – – – ⏑ – – ⏑ – – |
   Vid. dist. 49. 56. 83.
3. Drutavilambita: ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – |
   Vid. dist. 41. 71. 82.
4. Praharshiṅî: – – – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – – |
   Vid. dist. 20.
5. Rukirâ: ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – |
   Vid. dist. 74.
6. Vasantatilaka: – – ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – – |
   Vid. dist. 11. 67. 78. 85. 95.
7. Mâlinî: ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – – ‖ – ⏑ – – ⏑ – – |
   Vid. dist. 26. 47.

---

*) Cfr. Schlegelii et Lasseni Hitopadesam, T. II. p. 197 seqq. et Lasseni Anthologiam Sanscriticam, p. 103 seqq.

8. Çikharini: v - - - - - ‖ v v v v v - - v v v - |
Vid. dist. 36.
9. Prithvi: v - v v v - v - ‖ v v v - v - - v - |
Vid. dist. 52.
10. Harini: v v v v v - ‖ - - - - ‖ v - v v - v - |
Vid. dist. 69. 76. 77.
11. Mandakrânta: - - - - ‖ v v v v v - ‖ - v - - v - - |
Vid. dist. 27. 29. 39. 59.
12. Çârdûlavikrîdita: - - - v v - v - v v v - ‖ - - v - - v - |
Vid. dist. 4. 24. 40. 73.
13. Sragdharâ: - - - - v - - ‖ v v v v v v - ‖ - v - - v - - |
Vid. dist. 1. 33.

B. Ubi hemistichia inaequalia sunt.

1. Vaitâlija: hem. 1. 3. v v - v v - v - v - |
2. 4. v v - - v v - v - v - |
Vid. dist. 37.
2. Aupakhandasika: hem. 1. 3. v v - v v - v - v - - |
2. 4. v v - - v v - v - v - - |
Vid. dist. 38. 46.
3. Aparavaktra: hem. 1. 3 v v v v v v - v - v - |
2. 4. v v v v - v v - v - v - |
Vid. dist. 55.
4. Pushpitâgra: hem. 1. 3. v v v v v v - v - v - - |
2. 4. v v v v - v v - v - v - - |
Vid. dist. 10.

III. Metra polyschematica.

1. A'rjâ:

Hem. 1.				Hem. 2.			
- -	- -	- -	‖ - -	- -	v - v	- -	- |
v v -	v v -	v v -	‖ v v -	v v -	v v v v	v v -	
- v v	- v v	- v v	‖ - v v	- v v		- v v	
v v v v	v v v v	v v v v	‖ v v v v				
	v - v		‖ v - v				

Hem. 3. Hem. 4.

```
–  –     –  –     –  –   ‖ –  –     –  –     ⏑     –  –  – |
⏑ ⏑ –    ⏑ ⏑ –    ⏑ ⏑ –  ‖ ⏑ ⏑ –    ⏑ ⏑ –          ⏑ ⏑ –
– ⏑ ⏑    – ⏑ ⏑    – ⏑ ⏑  ‖ – ⏑ ⏑                  – ⏑ ⏑
⏑ ⏑ ⏑ ⏑  ⏑ ⏑ ⏑ ⏑          ‖ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑
         ⏑ – ⏑           ‖ ⏑ – ⏑
```

Vid. dist. 3. 5-9. 12. 17. 19. 21-23. 31. 32. 34. 35. 42-44. 48. 51. 53. 54. 57. 58. 60. 61. 63. 65. 75. 79-81. 94.

2. A'rjâgîti:

```
– ⏑ ⏑    ⏑ ⏑ ⏑ ⏑   ⏑ ⏑ –    ‖ –  –   ⏑ ⏑ –   ⏑ – ⏑   ⏑ ⏑ ⏑ ⏑   – – |
⏑ ⏑ ⏑ ⏑  –  –      ⏑ ⏑ ⏑ ⏑  ‖ ⏑ – ⏑   – –       ⏑      –  –      – |
```

Vid. dist. 68.

3. Metrum Prâcritum, quadripartitum, 88 (22 × 4) moras syllabicas continens, cuius nomen ignoro. Pars prior cuiusque hemistichii e quinque longis et duabus brevibus, ordine inaequali; posterior e sex brevibus et duabus longis syllabis, ordine aequali, constare videtur. Caesura post momentum syllabicum duodecimum locum habet. Schema hoc est:

```
– ⏑ – ⏑ – – –  ⎫
– – ⏑ – ⏑ – –  ⎬  ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – – |
– – – ⏑ ⏑ – –  ⎪
– ⏑ – ⏑ – – –  ⎭
```

Vid. dist. 25.

अथ

श्रीकालिदासविरचितं मालविकाग्निमित्रं

नाम नाटकं

एकैश्वर्ये स्थितोऽपि प्रणतबहुफले यः स्वयं कृत्तिवासाः
कान्तासंमिश्रदेहोऽप्यविषयमनसां यः परस्ताद्यतीनां ।
अष्टाभिर्यस्य कृत्स्नं जगदपि तनुभिर्बिभ्रतो नाभिमानः
सन्मार्गालोकनाय व्यपनयतु स वस्तामसीं वृत्तिमीशः ॥ १ ॥

॥ नान्द्यन्ते सूत्रधारः ॥

सूत्रधारः ॥ नेपथ्याभिमुखमवलोक्य ॥ मारिष इतस्तावत् ।

॥ प्रविश्य पारिपार्श्विकः ॥

पारिपार्श्विकः । भाव अयमस्मि ।

सूत्रधारः । अभिहितोऽस्मि परिषदा श्रीकालिदासग्रथितवस्तु मालविकाग्निमित्रं नाम नाटकमस्मिन्वसन्तोत्सवे प्रयोक्तव्यमिति । तदारभ्यतां संगीतकं ।

पारिपार्श्विकः । मा तावत् । प्रथितयशसां धावकसौमिल्लकविपुत्रादीनां प्रबन्धानतिक्रम्य वर्तमानकवेः कालिदासस्य कृतौ किं कृतो बहुमानः ।

सूत्रधारः । अयि विवेकविश्रान्तमभिहितं । पश्य

पुराणमित्येव न साधु सर्वं
न चापि काव्यं नवमित्यवद्यं ।
सन्तः परीक्ष्यान्यतरद्भजन्ते
मूढः परप्रत्ययनेयबुद्धिः ॥ २ ॥

पारिपार्श्विकः । आर्यमिश्राः प्रमाणं ।

सूत्रधारः । तेन हि त्वरतां भवान् ।

शिरसा प्रथमगृहीतामाज्ञामिच्छामि परिषदः कर्तुं ।
देव्या इव धारिण्याः सेवादक्षः परिजनोऽयं ॥ ३ ॥

॥ इति निष्क्रान्तौ ॥

॥ प्रस्तावना ॥

(ततः प्रविशति चेटी)

चेटी । आणत्तम्हि देवीए धारिणीए अचिरप्पउत्तोवदेसअं छलिअं णाम णट्टअं अन्तरेण कीदिसी मालविएत्ति णट्टाआरिअं अज्जगणदासं पुच्छिदुं । ता जाव संगीदसालं गच्छम्हि । (इति परिक्रामति)

(ततः प्रविशत्याभरणहस्ता द्वितीया चेटी)

प्रथमा (द्वितीयां दृष्ट्वा) हला कोमुदिए कुदो दे इअं धीरदा जं समीएवि अदिक्कमन्ती इदो दिट्ठिं ण देसि ।

द्वितीया । अम्मो बउलावलिआ । सहि देवीए इदं सिप्पिसआसादो आणीदं णाअमुद्दासणाहं अङ्गुलीअअं सिणिद्धं णिज्झाअन्ती तुह उवालम्भे पडिदम्हि ।

प्रथमा (विलोक्य) ठाणे सज्जदि दे दिट्ठी । इमिणा अङ्गुली अएण उब्भिण्णकिरणकेसरेण कुसुमिदो विअ दे अग्गहत्थो ।

द्वितीया । हला कहिं पत्थिदासि ।

प्रथमा । देवीए वअणेण णट्टाआरिअं अज्जगणदासं पुच्छिदुं उवदेसग्गहणे कीदिसी मालविएत्ति ।

द्वितीया । सहि ईरिसेण वावारेण असण्णिहिदावि सा भट्टिणा कहं दिट्ठा ।

प्रथमा । आं । सो जणो देवीए पासगदो चित्ते दिट्ठो ।

द्वितीया । कहं विअ ।

प्रथमा । सुणाहि । चित्तसालं गदा देवी जदा पच्चग्गवण्णराअं चित्तलेहं आआरिअस्स पुलअन्ती चिट्ठदि । तहिं अन्तरे भट्टा उवट्ठिदो ।

द्वितीया । तदो तदो ।

प्रथमा । उवआरणान्तरं एक्कासणोवविट्ठेण भट्टिणा चित्तगदाए देवीए परिअणमज्झगदं आसण्णपरिआरिअं पेक्खिअ देवी पुच्छिदा ।

द्वितीया । किन्ति ।

प्रथमा । अपुव्वा इअं दारिआ देवीए आसण्णा लिहिदा किं णामहेएत्ति ।

द्वितीया । आकिदिविसेसे आअरो पदं करेदि । तदो ।

प्रथमा । तदो अवहीरिअवअणो भट्टा सङ्किदो देविं पुणोवि अणुबन्धिदुं पउत्तो । तदो कुमारीए वसुलच्छीए आअक्खिदं । अज्ज एसा मालविएत्ति ।

द्वितीया ॥ सस्मितं ॥ सरिसं खु एदं बालभावस्स । तदो अवरं कहेहि ।

प्रथमा । किं अण्णं । संपदं मालविआ सविसेसं भट्टिणो दंसणपहादो रक्खीअदि ।

द्वितीया । हला अणुचिट्ठ अत्तणो णिओअं । अहंपि एदं अङ्गुलीअअं देवीए उवणइस्सं । ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

प्रथमा ॥ परिक्रम्यावलोक्य च ॥ एसो णट्टाआरिओ संगीदसालादो णिग्गच्छदि । दाव से अत्ताणं दंसेमि ॥ इति परिक्रामति ॥

॥ प्रविश्य गणदासः ॥

गणदासः । कामं खलु सर्वस्यापि कुलविद्या बहुमता न पुनरस्माकं नाट्यं प्रति मिथ्या गौरवं । कुतः । तथा हि

देवानामिदमामनन्ति मुनयः कान्तं क्रतुं चाक्षुषं
रुद्रेणेदमुमाकृतव्यतिकरे स्वाङ्गे विभक्तं द्विधा ।
त्रैगुण्योद्भवमत्र लोकचरितं नानारसं दृश्यते
नाट्यं भिन्नरुचेर्जनस्य बहुधाप्येकं समाराधनं ॥ ४ ॥

बकुलावलिका । उपेत्य । अज्ज वन्दामि ।

गणदासः । भद्रे चिरं जीव ।

बकुलावलिका । अज्ज देवी पुच्छदि । अवि उवदेसग्गहणे ण अदिकिलिस्सेदि वो सिस्सा मालविएत्ति ।

गणदासः । भद्रे विज्ञाप्यतां देवी परमनिपुणा मेधाविनी चेति । किं बहुना ।

यद्यत्प्रयोगविषये भाविकमुपदिश्यते मया तस्यै ।
तत्तद्विशेषकरणात्प्रत्युपदिशतीव मे बाला ॥ ५ ॥

बकुलावलिका । आत्मगतम् । अदिक्कमन्तिं विअ उरावदिं पेक्खामि । प्रकाशम् । किदत्था दाणिं वो सिस्सा जस्सिं गुरुअणो एव्वं तुस्सदि ।

गणदासः । भद्रे तद्विधानामसुलभत्वात्पृच्छामि । कुतो देव्या तस्या जनानीतं ।

बकुलावलिका । अत्थि देवीए वण्णावरो भादा वीरसेणो णाम । सो भट्टिणा अन्तवालदुग्गे णम्मदातीरे ठाविदो । तेण सिप्पाहिआरे जोग्गा इअं दारिएत्ति बहिणीए देवीए उवआणं पेसिदा ।

गणदासः । स्वगतम् । आकृतिविशेषप्रत्ययादेनामनूनवस्तुकां संभावयामि । प्रकाशम् । भद्रे मयापि यशस्विना भवितव्यं । यतः

पात्रविशेषे न्यस्तं गुणान्तरं व्रजति शिल्पमाधातुः ।
जलमिव समुद्रशुक्तौ मुक्ताफलतां पयोदस्य ॥ ६ ॥

बकुलावलिका । अज्ज कहिं दाणिं वो सिस्सा ।

गणदासः । इदानीमेव पञ्चाङ्गादिकमभिनयमुपदिश्य मया विश्रम्यतामित्यभिहिता दीर्घिकावलोकनगवाक्षगता प्रवातमासेवमाना तिष्ठति ।

बकुलावलिका । तेण हि अणुजाणादु मं अज्जो । जाव से अज्जपरितोसणिवेदणेण उस्साहं वड्ढेमि ।

गणदासः । दृश्यतां सखी । अहमपि लब्धक्षणः स्वगेहं गच्छामि ।

॥ इति निष्क्रान्तौ ॥

॥ मिश्रविष्कम्भकः ॥

॥ ततः प्रविशत्येकान्तस्थितपरिजनो मन्त्रिणा लेखहस्तेनान्वास्यमानो राजा ॥

राजा । ॥ अनुवाचितलेखममात्यं विलोक्य ॥ वाहतक किं प्रतिपद्यते वैदर्भः ।

अमात्यः । देव आत्मविनाशं ।

राजा । निदेशमिदानीं श्रोतुमिच्छामि ।

अमात्यः । इदमिदानीमनेन प्रतिलिखितं । पूज्येनाहमादिष्टः । पितृव्यपुत्रो भवतः कुमारो माधवसेनः प्रतिश्रुतसंबन्धो ममोपान्तिकमुपसर्पन्नन्तरा त्वदीयेनान्तपालेनावस्कन्द्य गृहीतः । स त्वया मदपेक्षया

सकलत्रसोदर्यो मोचयितव्य इति । तत्र वो न विदितं यत्तुल्याभिजनेषु भूमिधरेषु राज्ञां वृत्तिः । अतो ऽत्र मध्यस्थः पूज्यो भवितुमर्हति । सोदरी पुनरस्य ग्रहणविप्लवे विनष्टा । तदन्वेषणाय यतिष्ये । अथ वा । अवश्यमेव माधवसेनो मया पूज्येन मोचयितव्यः । श्रूयतामभिसंधिः ।

आर्य सचिवं मुञ्चति यदि पूज्यः संयतं मम श्यालं ।
मोक्ता माधवसेनं ततो ऽहमपि बन्धनात्सद्यः ॥७॥

राजा । सरोषं । कथं कार्यविनिमयेन मयि व्यवहरत्यनात्मज्ञः । वाहतक प्रकृत्यमित्रः प्रतिकूलकारी च मे वैदर्भः । तद्यातव्यपक्षे स्थितस्य पूर्वसंकल्पितसमुन्मूलनाय वीरसेनप्रमुखं दण्डचक्रमाज्ञापय ।

अमात्यः । यदाज्ञापयति देवः ।

राजा । अथ वा किं भवान्मन्यते ।

अमात्यः । शास्त्रदृष्टमाह देवः ।

अचिराधिष्ठितराज्यः शत्रुः प्रकृतिष्वरूढमूलत्वात् ।
नवसंरोपणशिथिलस्तरुरिव सुकरः समुद्धर्तुं ॥८॥

राजा । तेन ह्यवितथं तन्त्रकारवचनं । इदमेव निमित्तमादाय समुद्योज्यतां सेनापतिः ।

अमात्यः । तथा । इति निष्क्रान्तः ।

। परिजनो यथाव्यापारं राजानमभितः स्थितः । प्रविश्य विदूषकः ।

विदूषकः । आणत्तोम्हि तत्तभवदा रण्णा । गोदम चिन्तेहि दाव उवाअं जह मे जदिच्छादिट्ठपडिकिदी मालविआ पच्चक्खदंसणा होदि त्ति । मए अ तं तक्किदं दाव से णिवेदेमि । इति परिक्रामति ।

राजा । विदूषकं दृष्ट्वा । अयमपरः कार्यान्तरसचिवो ऽस्मानुपस्थितः ।

विदूषकः । (उपगम्य) वड्ढदु भवं ।

राजा । (सस्मितं) इत आस्यतां ।

(विदूषक उपविष्टः)

राजा । कच्चिदुपायोपदर्शने व्यापृतं ते प्रज्ञाचक्षुः ।

विदूषकः । पओअसिद्धिं पुच्छ ।

राजा । कथमिव ।

विदूषकः । (कर्णे) एव्वं विअ (इत्याचष्टे)

राजा । साधु वयस्य निपुणमुपक्रान्तमिदानीं । दुरधिगमसिद्धावस्मिन्नारम्भे वयमाशंसामहे । कुतः

सप्रतिबन्धं कार्यं प्रभुरधिगन्तुं सहायवानेव ।
दृश्यं तमसि न पश्यति दीपेन विना सचक्षुरपि ॥ ९ ॥

(नेपथ्ये) अलमलं बहु विकत्थ्य । राज्ञः समक्षमेवावयोरधरोत्तरव्यक्तिर्भविष्यति ।

राजा । (आकर्ण्य) सखे त्वत्सुनीतिपादपस्य पुष्पमुद्भिन्नमिदं ।

विदूषकः । फलंपि देक्खिस्ससि ।

(ततः प्रविशति कञ्चुकी)

कञ्चुकी । देव अमात्यो विज्ञापयति । अनुष्ठिता प्रभोराज्ञेति । इमौ पुनर्हरदत्तगणदासावुभावभिनयाचार्यौ परस्परविजयार्थिनौ त्वां द्रष्टुमुद्यतौ साक्षाद्भावाविव शरीरिणौ ।

राजा । प्रवेशय तौ ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ।

(इति निष्क्रम्य ताभ्यां सह प्रविष्टः)

कञ्चुकी । इत इतो भवन्तौ ।

गणदासः । (राजानं विलोक्य) अहो दुरासदो राजमहिमा ।

न च न परिचितो न चाप्यरम्य-
श्चकितमुपैमि तथापि पार्श्वमस्य ।
सलिलनिधिरिव प्रतिक्षणं मे
भवति स एव नवो नवोऽयमक्ष्णोः ॥ १० ॥

हरदत्तः । महत्खलु पुरुषाकारमिदं ज्योतिः । तथा हि

द्वारे नियुक्तपुरुषानुमतप्रवेशः
सिंहासनान्तिकचरेण सहोपसर्पन् ।
तेजोभिरस्य विनिवर्तितदृष्टिपातै-
र्वाक्यादृते पुनरिव प्रतिवारितोऽस्मि ॥ ११ ॥

कञ्चुकी । एष देवः । उपसर्पतां भवन्तौ ।

उभौ । (उपेत्य) विजयतां देवः ।

राजा । स्वागतं भवद्भ्याम् । (परिजनं विलोक्य) आसने तावदत्रभवतोः ।

(उभौ परिजनोपनीतयोरासनयोरुपविष्टौ)

राजा । किमिदं शिष्योपदेशकाले युगपदाचार्याभ्यामत्रोपस्थानम् ।

गणदासः । देव श्रूयताम् । मया सुतीर्थादभिनयविद्या सुशिक्षिता । दत्तप्रयोगश्चास्मि देवेन देव्या च परिगृहीतः ।

राजा । दृढं जाने । ततः किम् ।

गणदासः । सोऽहमनेन हरदत्तेन प्रधानपुरुषसमक्षमयं न मे पादरजसापि तुल्य इत्यधिक्षिप्तः ।

हरदत्तः । देव अयमेव प्रथमं परिवादकरः । अत्रभवतः किल मम च समुद्रपल्वलयोरिवान्तरमिति । तदत्रभवानिमं मां च शास्त्रे प्रयोगे च विमृशतु । देव एव नौ विशेषज्ञः प्राश्निकः ।

विदूषकः । समत्थं पडिभादि ।

गणदासः । प्रथमः कल्पः । अवहितो देवः श्रोतुमर्हति ।

राजा । तिष्ठ तावत् । पक्षपातमत्र देवी मन्यते । तदस्याः पण्डितकौशिकीसहितायाः समक्षमेव न्याय्यो व्यवहारः ।

विदूषकः । सुट्ठु भवं भणादि ।

आचार्यौ । यद्देवाय रोचते ।

राजा । मौद्गल्य अमुं प्रस्तावं निवेद्य पण्डितकौशिक्या सार्धमाहूयतां देवी ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ।

(इति निष्क्रम्य सपरिव्राजिकया देव्या सह प्रविष्टः)

कञ्चुकी । इत इतो भवती ।

धारिणी (परिव्राजिकां विलोक्य) भअवदि हरदत्तस्स गणदासस्स अ संरम्भं कहं पेक्खसि ।

परिव्राजिका । अलं स्वपक्षावसादशङ्कया । न परिहीयते प्रतिवादिना गणदासः ।

धारिणी । जइवि एव्वं तहवि राअपरिग्गहो से पहाणत्तणं उवहरदि ।

परिव्राजिका । अयि राज्ञीशब्दभाजनमात्मानमपि चिन्तयतु भवती । पश्य

अतिमात्रभासुरत्वं पुष्यति भानुः परिग्रहादनलः ।
अधिगच्छति महिमानं चन्द्रोऽपि निशापरिगृहीतः ॥१२॥

विदूषकः । अविहा अविहा । उवट्ठिदा देवी पीठमद्दिअं पण्डिदकोसिइं पुरोकरिअ तत्तभोदी धारिणी ।

राजा । पश्याम्येनां येषा

मङ्गलालंकृता भाति कौशिक्या यतिवेषया ।
त्रयी विग्रहवत्येव सममध्यात्मविद्यया ॥१३॥

परिव्राजिका । (उपेत्य) विजयतां देवः ।

राजा । भगवति अभिवादये ।

परिव्राजिका ।

महासारप्रसवयोः सदृशक्षमयोर्द्वयोः ।
धारिणीभूतधारिण्योर्भव भर्ता शरच्छतं ॥१४॥

धारिणी । जेदु जेदु अज्जउत्तो ।

राजा । स्वागतं देव्यै (परिव्राजिकां विलोक्य) भगवति क्रियतामासनपरिग्रहः ।

(सर्वे उपविशन्ति)

राजा । भगवति अत्रभवतोर्हरदत्तगणदासयोः परस्परं विज्ञानसंघर्षिणोर्भगवत्या प्राश्निकपदमध्यासितव्यं ।

परिव्राजिका (सस्मितं) अलमुपालम्भेन । पत्तने सति ग्रामे रत्नपरीक्षा ।

राजा । नैतदेवं । पण्डितकौशिकी खलु भगवती । पक्षपातिनावहं देवी च ।

आचार्यौ । सम्यगाह देवः । मध्यस्था भगवती नौ गुणदोषतः परिच्छेत्तुमर्हति ।

राजा । तेन हि प्रस्तूयतां विवादः ।

परिव्राजिका । देव प्रयोगप्रधानं हि नाट्यशास्त्रं । किमत्र वाग्व्यवहारेण । कथं वा देवी मन्यते ।

देवी । जइ मं पुच्छसि तदा एदाणं विवादो एव्व ण मे रुच्चदि ।

गणदासः । देवि न मां समानविद्यतया परिभवनमवगमयितु मर्हसि ।

विदूषकः । भो देक्खामो उअरंभरिसंवादं । किं मुधा वेदणादाणेण एदाणं ।

देवी । णं कलहप्पिओसि ।

विदूषकः । मा एव्वं चण्डि । अण्णोण्णकलहप्पिआणं मत्तहत्थिणं एक्कदरस्सिं अणिज्जिदे कुदो उवसमो ।

राजा । ननु स्वाङ्गसौष्ठवातिशयमुभयोर्दृष्टवती भगवती ।

परिव्राजिका । अथ किं ।

राजा । तदिदानीमतः परं किमाभ्यां प्रत्याययितव्यं ।

परिव्राजिका । तदेव वक्तुकामास्मि ।

शिष्टा क्रिया कस्यचिदात्मसंस्था
संक्रान्तिरन्यस्य विशेषयुक्ता ।
यस्योभयं साधु स शिक्षकाणां
धुरि प्रतिष्ठापयितव्य एव ॥ १५ ॥

विदूषकः । सुदं अज्जेहिं भअवदीए वअणं । एस पिण्डिदत्थो उवदेसदंसणादो णिण्णओत्ति ।

हरदत्तः । परमभिमतं नः ।

गणदासः । देवि एवं स्थितं ।

देवी । जदा उण मन्दमेधा सिस्सा उवदेसं मलिणेदि । तदा आआरिअस्स दोसो ।

राजा । देवि एवमापद्यते । विनेतुरद्रव्यपरिग्रहो ऽपि बुद्धिला

एवं प्रकाशयति ।

देवी । [illegible] । कहं दाणिं । (प्रकाशं । गणदासं विलोक्य ।) अलं अज्ज उत्तस्स उस्साहकारणं मणोरहं परिपूरिअ । विरम णिरत्थादो आरम्भादो ।

विदूषकः । सुट्ठु भोदी भणादि । भो गणदास संगीदअपदोव लम्भिअसरस्सईउवाअणमोदआइं खादमाणस्स किं दे सुलहणिग्गहेण विवादेण ।

गणदासः । सत्यमयमेवार्थो देवीवाक्यस्य । श्रूयतामवसरप्राप्तमिदानीं ।

> लब्धास्पदो ऽस्मीति विवादभीरो-
> स्तितिक्षमाणस्य परेण निन्दां ।
> यस्यागमः केवलजीविकायै
> तं ज्ञानपण्यं वणिजं वदन्ति ॥ १६ ॥

देवी । अइरोवणीदा दे सिस्सा । अपरिणिट्ठिदस्स उवदेसस्स अण्णाअं आवेदणं ।

गणदासः । अत एव मे निर्बन्धः ।

देवी । तेण हि दुवेवि भअवदीए उवदेसं दंसेह ।

परिव्राजिका । देवि नैतन्न्याय्यं । सर्वज्ञस्याप्येकाकिनो निर्णयाभ्युपगमो दोषाय ।

देवी । [illegible] । मूढे परिव्वाजिए मं जग्गन्तिंपि सुत्तं विअ करेसि । (इति सासूयं परावर्तते ।)

(राजा देवीं परिव्राजिकायै दर्शयति ।)

परिव्राजिका ।

अनिमित्तमिन्दुवदने किमत्रभवतः पराङ्मुखी भवसि ।
प्रभवन्त्यो ऽपि हि भर्तृषु कारणकोपाः कुटुम्बिन्यः ॥ १७ ॥

विदूषकः । णं सकारणं एव्व । अत्तणो पक्खो रक्खिदव्वो • गणदासं विलोक्य • णं दिट्ठिआ कोवव्वाजेण देवीए परित्तादो भवं । सुसिक्खिदोवि सव्वो उवदेसदंसणेण णिल्कादो होदि ।

गणदासः । देवि श्रूयतां । एवं जनो गृह्णाति । तदिदानीं

विवादे दर्शयिष्यामि क्रियासंक्रान्तिमात्मनः ।
यदि मां नानुजानासि परित्यक्तो ऽस्म्यहं त्वया ॥ १८ ॥

• आसनात्पुरःस्थमुत्तिष्ठति •

देवी । का गई । पभवादि अय्यो सिस्सजणस्स ।

गणदासः । चिरमपदेशशङ्कितो ऽस्मि • राजानमवलोक्य • अनुज्ञातं देव्या तदाज्ञापयतु देवः । कस्मिन्नभिनयवस्तुन्युपदेशं दर्शयिष्यामि ।

राजा । यदादिशति भगवती ।

परिव्राजिका । किमपि देव्या मनसि वर्तते ततः शङ्कितास्मि ।

देवी । भण वीसद्धं । पभविस्सादि पभू अत्तणो परिअणस्स ।

राजा । मम चेति ब्रूहि ।

देवी । भअवदि भण दाणिं ।

परिव्राजिका । देव शर्मिष्ठायाः कृतिः । चतुष्पदोत्थं छलिकमुदाहरन्ति । तत्रैकार्थसंश्रयमुभयोः प्रयोगं पश्यामः । तावता ज्ञायत एवात्रभवतोरुपदेशान्तरं ।

आचार्यौ । यदाज्ञापयति भगवती ।

विदूषकः । तेण हि दुवेवि वग्गापेक्खागेहे संगीदरअणं करिअ अत्तभवदो दूदं पेसथ । अह वा मुदङ्गसद्दोज्जेव्व णो उट्ठावइस्सादि ।

हरदत्तः । तथा ॥ इत्युत्तिष्ठति ॥

॥ गणदासो धारिणीमवलोकयति ॥

देवी ॥ गणदासं विलोक्य ॥ जयी भोदु अज्जो । णं विजअप्पच्चत्थिणी अहं अज्जस्स ।

॥ आचार्यौ प्रस्थितौ ॥

परिव्राजिका । इतस्तावत् ।

आचार्यौ ॥ परिवृत्य ॥ इमौ स्वः ।

परिव्राजिका । निर्णयाधिकारे ब्रवीमि । सर्वाङ्गसौष्ठवाभिव्यक्तये विगतनेपथ्ययोः पात्रयोः प्रवेशो ऽस्तु ।

उभौ । नेदमावयोरुपदेश्यं ॥ इति निष्क्रान्तौ ॥

देवी ॥ राजानमवलोक्य ॥ जइ राअकज्जेसुवि ईरिसी णिउणदा अज्ज उत्तस्स तदो सोहणं भोदि ।

राजा ।

अलमन्यथा गृहीत्वा न खलु मनस्विनि मया प्रयुक्तमिदं ।
प्रायः समानविद्याः परस्परयशःपुरोभागाः ॥ १९ ॥

॥ नेपथ्ये मृदङ्गध्वनिः ॥

॥ सर्वे कर्णं ददति ॥

परिव्राजिका । हन्त प्रवृत्तं संगीतकं । तथा ह्येषा

जीमूतस्तनितविशङ्किभिर्मयूरै-
रुद्ग्रीवैरनुगमितस्य पुष्करस्य ।
निर्ह्रादिन्युपहितमध्यमस्वरोत्था
मायूरी मदयति मार्जना मनांसि ॥ २० ॥

राजा । देवि तस्याः सामाजिका भवामः ।

देवी । स्वगतं । अहो अविणओ अज्जउत्तस्स ।

। सर्वे उत्तिष्ठन्ति ।

विदूषकः । अपवार्य । भो धीरं गच्छ । तत्तभोदी धारिणी विसं
वादइस्सदि ।

राजा ।

धैर्यावलम्बिनमपि त्वरयति मां मुरजवाद्यरावोऽयं।
अवतरतः सिद्धिपथं शब्दः स्वमनोरथस्येव ॥ २१ ॥

। इति निष्क्रान्ताः सर्वे ।

॥ इति प्रथमोऽङ्कः ॥

॥ ततः प्रविशति संगीतरचनायां कृतायामासनस्थः सवयस्यो राजा धारिणी परिव्राजिका विभवतश्च परिवारः ॥

राजा । भगवति अत्रभवतोराचार्ययोः कतरस्य प्रथममुपदेशो दृश्यतां ।

परिव्राजिका । ननु समाने ऽपि ज्ञानभावे वयोऽधिकत्वाद्गणदासः पुरस्कारमर्हति ।

राजा । तेन हि मौद्गल्य एवमत्रभवतोरावेद्य नियोगमशून्यं कुरु ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ॥ इति निष्क्रान्तः ॥

॥ प्रविश्य गणदासः ॥

गणदासः । देव शर्मिष्ठायाः कृतिर्लयमध्या चतुष्पदा । तस्याश्च चतुष्पदवस्तुकं प्रयोगमेकमना देवः श्रोतुमर्हति ।

राजा । आचार्यबहुमानादवहितो ऽस्मि ।

॥ निष्क्रान्तो गणदासः ॥

राजा ॥ जनान्तिकं ॥ वयस्य

नेपथ्यगृहगतायाश्चक्षुर्दर्शनसमुत्सुकं तस्याः ।
संहर्तुमधीरतया व्यवसितमिव मे तिरस्करिणीं ॥ २२ ॥

विदूषकः (अपवार्य) ओदिदं पाअणाअं सणिहिदं अक्खिअं च । ता अप्पमत्तो दाणिं पेक्ख ।

(ततः प्रविशत्याचार्यप्रत्यवेक्ष्यमाणाङ्गसौष्ठवा मालविका)

विदूषकः । पेक्खदु भवं । ण खु से पडिच्छन्दादो वि हीअदि महुरदा ।

राजा (अपवार्य) वयस्य

चित्रगतायामस्यां कान्तिविसंवादशङ्कि मे हृदयं ।
संप्रति शिथिलसमाधिं मन्ये येनेयमालिखिता ॥ २३ ॥

गणदासः । वत्से मुक्तसाध्वसा सत्त्वस्था भव ।

राजा (सहर्षम्) अहो सर्वास्ववस्थास्वनवद्यता रूपस्य । तथा हि

दीर्घाक्षं शरदिन्दुकान्तिवदनं बाहू नतावंसयोः
संक्षिप्तं निबिडोन्नतस्तनमुरः पार्श्वे प्रमृष्टे इव ।
मध्यः पाणिमितो नितम्बि जघनं पादावरालाङ्गुली
छन्दो नर्तयितुर्यथैव मनसि श्लिष्टं तथास्या वपुः ॥ २४ ॥

मालविका (उपगानं कृत्वा चतुष्पदवस्तुकं गायति)

दुल्लहो पिओ तस्सिं भव हिअअ णिरासं
अम्हो अपङ्गओ मे फुरइ किंपि वामओ ।
एसो सो चिरदिट्ठो कहं उणादव्वो
णाह मं पराहीणं तुइ गणअ सतण्हं ॥ २५ ॥

(ततो यथारसमभिनयति)

विदूषकः (अपवार्य) भो वअस्स चउप्पदवत्थुअं उवारीकरिअ तुइ उवणीदो विअ अप्पा अत्तभोदीए ।

राजा । सखे एवमावयोर्हृदयं । अनया खलु

जनमिममनुरक्तं विद्धि नाथेति गेये
वचनमभिनयन्त्या स्वाङ्गनिर्देशपूर्वं ।
प्रणयगतिमदृष्ट्वा धारिणीसंनिकर्षा
दहमिव सुकुमारप्रार्थनाव्याजमुक्तः ॥ २६ ॥

॥ मालविका गीतान्ते निष्क्रान्तुमारब्धा ॥

विदूषकः । भोदि चिट्ठ । किंपि वो विसुमरिदो कम्मभेदो । तं दाव पुच्छिस्सं ।

गणदासः । वत्से क्षणमात्रं स्थित्वोपदेशविशुद्धा यास्यसि ।

॥ मालविका स्थिता ॥

राजा ॥ स्वगतं ॥ अहो सर्वास्ववस्थासु चारुता शोभान्तरं पुष्यति । तथा हि

वामं संधिस्तिमितवलयं न्यस्य हस्तं नितम्बे
कृत्वा श्यामाविटपसदृशं स्रस्तमुक्तं द्वितीयं ।
पादाङ्गुष्ठालुलितकुसुमे कुट्टिमे पातिताक्षं
नृत्यादस्याः स्थितमतितरां कान्तमृज्वायतार्धं ॥ २७ ॥

देवी । णं गोदमवअणं पि अज्जो हिअए करेदि ।

गणदासः । देवि मा मैवं । देवप्रत्ययात्संभाव्यते सूक्ष्मदर्शिता गौतमस्य । पश्य

मन्दोऽप्यमन्दतामेति संसर्गेण विपश्चितः ।
पङ्कच्छिदः फलस्येव निकर्षेणाविलं पयः ॥ २८ ॥

॥ विदूषकं विलोक्य ॥ तच्छृणुमो विवक्षितमार्यस्य ।

विदूषकः ॥ गणदासं विलोक्य ॥ कोसिइं दाव पुच्छ । पच्छा जो मए कम्मभेदो दिट्ठो तं भणिस्सं ।

गणदासः । भगवति यथादृष्टमभिधीयतां गुणो वा दोषो वेति ।

परिव्राजिका । यथादर्शितं सर्वमनवद्यं । कुतः ।

अङ्गैरन्तर्निहितवचनैः सूचितः सम्यगर्थः
पादन्यासो लयमुपगतस्तन्मयत्वं रसेषु ।
शाखायोनिर्मृदुरभिनयस्तद्विकल्पानुवृत्तौ
भावो भावं नुदति विषयाद्रागबन्धः स एव ॥ २९ ॥

गणदासः । देवः कथं मन्यते ।

राजा । वयं स्वपक्षशिथिलाभिमानाः संवृत्ताः ।

गणदासः । अद्य नर्तयितास्मि ।

उपदेशं विदुः शुद्धं सन्तस्तमुपदेशिनः ।
श्यामायते न युष्मासु यः काञ्चनमिवाग्निषु ॥ ३० ॥

देवी । दिट्ठिआ परिक्खाराहणेण अज्जो वड्ढदु ।

गणदासः । देवीपरिग्रहो हि मे वृद्धिहेतुः * विदूषकं विलोक्य * गौतम वदेदानीं यत्ते मनसि वर्तते ।

विदूषकः । पढमोवदेसदंसणे पढमं बम्हणपूआ कादव्वा । सा णं वो विसुमरिदा ।

परिव्राजिका । अहो प्रयोगाभ्यन्तरः प्रश्नः ।

* सर्वे हसिताः । मालविकापि स्मितं करोति *

राजा * स्वगतं * उपात्तसारश्चक्षुषा स्वविषयः । यदनेन

स्मयमानमायताक्ष्याः किंचिदभिव्यक्तदशनशोभि मुखं ।
असमग्रलक्ष्यकेशरमुच्छ्वसदिव पङ्कजं दृष्टं ॥ ३१ ॥

गणदासः । महाब्राह्मण न खलु नेपथ्यसवनमिदं । अन्यथा कथं वो दक्षिणीयं नार्चयिष्यामः ।

विदूषकः । मए णाम सुक्खघणगज्जिदे अन्तरिक्खे जलपाणेण चादआइदं ।

परिव्राजिका । एवमेव ।

विदूषकः । तेण हि पण्डिदपरितोसप्पच्चआ णं मूढा जादी । जदि अत्तभोदीए शोहणं भणिदं तदो इमं से पारितोसिअं पअच्छामि ॥ राज्ञो हस्तात्कटकमाकर्षति ॥

देवी । चिट्ठ गुणन्तरं अजाणन्तो किं णिमित्तं तुमं आहरणं देसि ।

विदूषकः । परकेरंत्ति करिअ ।

देवी ॥ आचार्यं विलोक्य ॥ अज्ज गणदास णं दंसिदोवदेसा दे सिस्सा ।

गणदासः । वत्से एहि गच्छाव इदानीं ।

॥ सहाचार्येण निष्क्रान्ता मालविका ॥

विदूषकः ॥ जनान्तिकं ॥ एत्तिओ मे मदिविहवो भवन्तं सेविदुं ।

राजा । अलमलं परिच्छेदेन । अहं हि

भाग्यास्तमयमिवाक्ष्णोर्हृदयस्य महोत्सवावसानमिव ।
द्वारपिधानमिव धृतेर्मन्ये तस्यास्तिरस्करिणीं ॥ ३२ ॥

विदूषकः ॥ जनान्तिकं ॥ साधु दरिद्दाउरो विअ वेज्जेण ओसहं उप्पादीअमाणं इच्छसि ।

॥ प्रविश्य हरदत्तः ॥

हरदत्तः । देव मदीयमिदानीं प्रयोगमवलोकयितुं प्रसादः क्रियतां ।

राजा ॥ स्वगतं ॥ अवसितो मे दर्शनार्थः ॥ दाक्षिण्यमवलम्ब्य प्रकाशं ॥ ननु पर्युत्सुका एव वयं ।

हरदत्तः । अनुगृहीतो ऽस्मि ।

॥ नेपथ्ये ॥ जयतु जयतु देवः । उपारूढो मध्याह्नः । तथा हि

पत्रच्छायासु हंसा मुकुलितनयना दीर्घिकापद्मिनीनां
सौधान्यत्यर्थतापाद्वलभिपरिचयद्वेषिपारावतानि ।
बिन्दूत्क्षेपान्पिपासुः परिसरति शिखी भ्रान्तिमद्वारियन्त्रं
सर्वैरुस्रैः समग्रस्त्वमिव नृपगुणैर्दीप्यते सप्तसप्तिः ॥ ३३ ॥

विदूषकः । अविहा । अम्हाणं भोअणवेला । अत्तभवदो उइदवेलादिक्कमेण चिकिस्सआ दोसं उदाहरन्ति । हरदत्त किं भणासि ।

हरदत्तः । अस्ति चान्यस्य वचनावकाशो ऽत्र ।

राजा ॥ हरदत्तमवलोक्य ॥ तेन हि त्वदीयमुपदेशं श्वो द्रक्ष्यामः । विरम्यतां भवान् ।

हरदत्तः । यदाज्ञापयति देवः ॥ इति निष्क्रान्तः ॥

देवी । णिव्वत्तेदु अय्यउत्तो मज्जणविहिं ।

विदूषकः । भोदी विसेसेण पाणभोअणं तुअरावेदु ।

परिव्राजिका ॥ उत्थाय ॥ स्वस्ति भवते ॥ इति देव्या सह निष्क्रान्ता ॥

विदूषकः । भो ण केवलं रूवे सिप्पेवि अदुदीआ मालविआ ।

राजा । वयस्य

अव्याजसुन्दरीं तां विज्ञानेन ललितेन योजयता ।
उपकल्पितो विधात्रा बाणः कामस्य विषदिग्धः ॥ ३४ ॥

किं बहुना । चिन्तयितव्यो ऽस्मि ते ।

विदूषकः । भवदावि अहं । दिढं विपणिकन्दू विअ मे हिअअब्भन्तरं डज्झदि ।

राजा । एवमेव । भवानस्मदर्थे त्वरतां ।

विदूषकः । गिह्णीदक्खिणोम्हि । किं तु मेहावलीणिउडीणहा विअ पराहीणदंसणा तत्तभोदी मालविआ । भवंपि सूणापरिचरो विअ गिद्धो आमिसलोलुवो भीरुओ अ । अच्चत्तादुरो विअ कज्जसिद्धिं पत्थअन्तो मे रोअसि ।

राजा । कथमनातुरो भविष्यामि । यदा

सर्वान्तःपुरवनिताव्यापारं प्रति निवृत्तहृदयस्य ।
सा वामलोचना मे स्नेहस्यैकायनीभूता ॥ ३५ ॥

॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

॥ इति द्वितीयो ऽङ्कः ॥

॥ ततः प्रविशति परिव्राजिकायाः परिचारिका ॥

समाहितिका । आणत्तम्हि भअवदीए । समाहिदिए देवस्स उवाअणत्थं बीजपूरअं गेण्हिअ आअच्छेत्ति । तं दाव पमदवणपालिअं महुअरिअं अण्णेसामि ॥ परिक्रम्यावलोक्य च ॥ एसा तवणीआसोअं ओलोअन्ती महुअरिआ चिट्ठदि । जाव णं संभावेमि ।

॥ ततः प्रविशत्युद्यानपालिका ॥

समाहितिका ॥ उपसृत्य ॥ आलि सुहो दे उज्जाणवणव्वावारो ।

मधुकरिका । अम्मो समाहिदिआ । सहि सागदं दे ।

समाहितिका । हला भअवदी आणवेदि । अरित्तपाणिणा अम्हारिसजणेण अत्तभवं देक्खिदव्वो । ता बीजपूरएण सुस्सूसइदुं इच्छामित्ति ।

मधुकरिका । णं सण्णिहिदं बीजपूरअं । कहेहि अण्णोण्णसंघस्सिदाणं णट्टाआरिआणं उवदेसं देक्खिअ कदरो भअवदीए पसंसिदो ।

समाहितिका । दुवेवि किल आगमिणो पओअणिउणा अ । किं दु सिस्सागुणविसेसेण उण्णमिदो गणदासो ।

मधुकरिका । अह मालविआगअं कोलीणं किं सुणीअदि ।

समाहितिका । बाढं किल तस्सिं साहिलासो भट्टा । केवलं

देवीए धारिणीए चित्तं रक्खन्तो अत्तणो पहुत्तणं ण दंसेदि । मालविआवि इमेसु दिअहेसु अणुब्भदामुत्ता विअ मालदीमाला मिलाअमाणा लक्खीअदि । अदो अवरं ण जाणे । विसज्जेहि मं ।

मधुकरिका । एदं साहावलम्बि वीजपूरअं गेण्ह ।

समाहितिका ॥ नाट्येन गृहीत्वा ॥ हन्ता तुमंवि इदो पेसलतरं साहुजणसुस्सूसाए फलं पाएहि ॥ इति प्रस्थिता ॥

मधुकरिका । सहि समं गच्छम्ह । अहंवि इमस्स चिराअमाणकुसुमोग्गमस्स तवणीआसोअस्स दोहलणिमित्तं देवीए णिवेदेमि ।

समाहितिका । जुज्जदि अहिआरो खु तुह ।

॥ इति निष्क्रान्ते ॥

॥ प्रवेशकः ॥

॥ ततः प्रविशति कामयमानावस्थो राजा विदूषकश्च ॥

राजा ॥ आत्मानं विलोक्य ॥

शरीरं मन्दं स्यादसति दयितालिङ्गनसुखे
भवित्सास्त्रं चक्षुः क्षणमपि न सा दृश्यत इति ।
तया सारङ्गाक्ष्या त्वमसि न कदाचिद्विरहितं
प्रसक्ते निर्वाणे हृदय परितापं व्रजसि किं ॥ ३६ ॥

विदूषकः । अलं भवदो धीरदं उज्झिअ परिदेविदेण । दिट्ठा मए

मालविआए पिअसही बउलावलिआ सुणाविदा अ अत्थं जो भव
दा संदिट्ठो ।

राजा । ततः किमुक्तवती ।

विदूषकः । विण्णवेहि भट्टारअं । अणुगिहीदम्हि इमिणा णिओ
एण । किं तु सा तवस्सिणी देवीए अहिअअरं रक्खीअमाणा अरक्खि
दाणं विअ णाहीणं सुहं समासादइदव्वा । तहवि जतिस्सं त्ति ।

राजा । भगवन्संकल्पयोने प्रतिबन्धवत्सु विषयेष्वभिनिवेश्य तथा
प्रहरिष्यसि यथा जनो ऽयं न कालान्तरक्षमो भविष्यति ॥ सविस्मयं ॥

क्व रुजा हृदयप्रमाथिनी
क्व च ते विश्वसनीयमायुधं ।
मृदुतीक्ष्णतरं यदुच्यते
तदिदं मन्मथ दृश्यते त्वयि ॥ ३७ ॥

विदूषकः । णं भणामि तस्सिं साहणिज्जे कज्जे किदो मए
उवाओत्ति । ता पज्जवत्थावेदु अत्तभवं अत्ताणअं ।

राजा । अथेमं दिवसशेषं व्यापारविमुखेन चेतसा क्व नु यापया
मि ।

विदूषकः । अज्ज एव्व पढमावदारसुहआणि रत्तकुरवआणि उवा
अणं पेसिअ णववसन्तावदारव्ववदेसेण इरावदीए णिउणिआमुहेण
आचक्खिदो । इच्छेमि अज्जउत्तेण सह दोलाधिरोहणं अणुभविदुं
त्ति । भवदावि संपडिणादं । ता पमदवणं एव्व गच्छम्ह ।

राजा । न क्षममिदं ।

विदूषकः । कहं विअ ।

राजा । वयस्य निसर्गनिपुणाः स्त्रियः । कथं मामन्यसंक्रान्तहृदय

मुपलालयन्तमपि ते सखी न लक्षयिष्यति । अतः पश्यामि

उचितः प्रणयो वरं विहन्तुं
बहवः खण्डनहेतवो हि दृष्टाः ।
उपचारविधिर्मनस्विनीनां
न तु पूर्वाभ्यधिको ऽपि भावशून्यः ॥ ३८ ॥

विदूषकः । णारुहदि भवं अन्तेउरट्ठिदं दक्खिणं एक्कपदे पिट्ठदो काउं ।

राजा ॥ विचिन्त्य ॥ तेन हि प्रमदवनमार्गमादेशय ।

विदूषकः । इदो इदो भवं ।

॥ उभौ परिक्रामतः ॥

विदूषकः । णं एदं पमदवणं पवणचलचलाहिं पल्लवङ्गुलीहिं तुअरावेदि विअ भवन्तं पविसिदुं ।

राजा ॥ स्पर्शं रूपयित्वा ॥ अभिजातः खलु वसन्तः । सखे पश्य

उन्मत्तानां श्रवणसुभगैः कूजितैः कोकिलानां
सानुक्रोशं मनसिजरुजः सह्यतां पृच्छतेव ।
अङ्गे चूतप्रसवसुरभिर्दक्षिणो मारुतो मे
सान्द्रस्पर्शः करतल इव व्यापृतो माधवेन ॥ ३९ ॥

विदूषकः । पविस णिव्वुदिलाहाअ ।

॥ उभौ प्रविष्टौ ॥

विदूषकः । अवधाणेण दिट्ठिं देहि । एदं खु भवन्तं विअ लोहइदुकामाए पमदवणलच्छीए जुवदिविसलज्जावपित्तिअं कुसुमणेवत्थं गहिदं ।

राजा । ननु विस्मयादवलोकयामि ।

रक्ताशोकलताविशेषितगुणो बिम्बाधरालक्तकः
प्रत्याख्यातविशेषकं कुरवकं श्यामावदातारुणं ।
आक्रान्ता तिलकक्रियापि तिलकैर्लग्नद्विरेफाञ्जनैः
सावज्ञेव मुखप्रसादनविधौ श्रीर्माधवी योषितां ॥ ४० ॥

॥ इत्युपान्तोभौ निष्क्रान्ताः ॥

॥ प्रविशति पर्युत्सुका मालविका ॥

मालविका । अविणादहिअअं भट्टारअं अहिलसन्ती अत्तणोवि दाव लज्जेमि । कुदो विहवो सिणिद्धस्स सहीअणस्स वुत्तन्तं आचक्खिदुं । ण आणे अप्पडिआरगरुअं वेदणं कित्तिअं कालं मदणो मं णइस्सदित्ति ॥ कतिचित्पदानि गत्वा ॥ कहिं णु पत्थिदम्हि ॥ विचिन्त्य ॥ आ संदिट्ठम्हि देवीए । गोदमचावलादो दोलापरिब्भट्टाए सरुजो मम चलणा । ण सक्कुणोमि । तुमं दाव तवणीआसोअस्स दोहलं णिव्वट्टेहित्ति । जइ सो पञ्चरत्तब्भन्तरे कुसुमं दंसेदि तदो तुह ॥ इति सास्रं निःश्वस्य ॥ अहिलासपूरइत्तअं पसादं दाबइस्संत्ति । जाव णिओअभूमिं पढमं गदा होमि । दाव अणुपदं मम चलणालंकारहत्थाए वउलावलिआए आअन्तव्वं । ता परिदेविस्सं दाव विस्सद्धं मुहुत्तअं ॥ इति परिक्रामति ॥

विदूषकः ॥ दृष्ट्वा ॥ ही ही इदं खु सीधुपाणुव्वेजिअस्स मच्छण्डिआ उवणदा ।

राजा । अये किमेतत् ।

विदूषकः । एसा णादिपरिक्खिदवेसा उस्सुअवअणा एआइणी मालविआ अदूरे वट्टदि ।

राजा ॥ सहर्षं ॥ कथं मालविका ।

विदूषकः । अदूरे ।

राजा । शक्यमिदानीं जीवितमवलम्बयितुं ।

त्वदुपलभ्य समीपगतां प्रियां
हृदयमुच्छ्वसितं मम जीवितुं ।
तरुवृतां पथिकस्य जलार्थिनः
सरितमारसितादिव सारसात् ॥ ४१ ॥

क्व तत्रभवती ।

विदूषकः । एसा तरुराइमज्झादो णिक्कन्ता इदोज्जेव परिवट्टन्ती दीसदि ।

राजा । पश्याम्येनां ।

विपुलं नितम्बदेशे मध्ये क्षामं समुन्नतं कुचयोः ।
अत्यायतं नयनयोर्मम जीवितमेतदायाति ॥ ४२ ॥

सखे पूर्वस्मादवस्थान्तरमुपारूढा तत्रभवती । तथा हि

शरकाण्डपाण्डुगण्डस्थलेयमाभाति परिमिताभरणा ।
माधवपरिणतपत्रा कतिपयकुसुमेव कुन्दलता ॥ ४३ ॥

विदूषकः । एसावि भवं विअ मअणवाहिणा परिमिट्ठा भविस्सदि ।

राजा । सौहार्दमेवं पश्यति ।

मालविका । असोओ ललिदसुउमारदोहलापेक्खी अगिहीदकुसुमणेवत्थो उक्कण्ठिदाए मम सोअं अणुकरेदि । जाव से पच्छाअसीअले सिलापट्टए णिसण्णा अत्ताणं विणोदेमि ।

विदूषकः । सुदं भवदा उक्कण्ठिदम्हित्ति अत्तभोदी मन्तेदि ।

राजा । नैतावता भवन्तं प्रसन्नतर्कं मन्ये । कुतः ।

वोढा कुरवकरजसां किसलयपुटभेदशीकरानुगतः ।
अनिमित्तोत्कण्ठामपि जनयति मनसो मलयवातः ॥ ४४ ॥

॥ मालविकोपविष्टा ॥

राजा । सखे इतस्तावदावां लतान्तरितौ भवावः ।

विदूषकः । इरावदिं विअ अदूरे पेक्खामि ।

राजा । न हि कमलिनीं दृष्ट्वा ग्राहमवेक्षते मतङ्गजः ॥ इति विलोकयन्स्थितः ॥

मालविका । हिअअ णिरवलम्बणादो अदिभूमिलङ्घिणो मणोरहादो विरम । किं मं आआसिअ ।

॥ विदूषको राजानं वीक्षते ॥

राजा । पश्य मद्वचं स्नेहस्य ।

औत्सुक्यहेतुं विवृणोषि न त्वं
तत्त्वावबोधैकफलो न तर्कः ।
तथापि रम्भोरु करोमि लक्ष्य
मात्मानमेषां परिदेवितानां ॥ ४५ ॥

विदूषकः । संपदं भवदो णिस्संसअं भविस्सदि । एसा अप्पिद मअणसंदेसा विविक्ते णं बउलावलिआ उवगदा ।

राजा । अपि स्मरेदस्मदभ्यर्थनां ।

विदूषकः । किं दाणिं एसा दासीए डुहिदा दाव गरुअं संदेसं विसुमरेदि ।

॥ प्रविश्य चरणालंकारहस्ता बकुलावलिका ॥

बकुलावलिका । अवि सुहं सहीए ।

मालविका । अम्मो बउलावलिआ उवट्ठिदा । सागदं दे । उवविस ।

बकुलावलिका (उपविश्य) हला तुमं दाणिं जोग्गदाए णिउत्ता । एक्कं दे चलणं उवणेहि जाव सालत्तअं सणेउरं करेमि ।

मालविका (स्वगतं) हिअअ अलं सुहिदाए । उवट्ठिदो अअं विहओ । कहं दाणिं अत्ताणं मोचेअं । अह वा एदं एव्व मे मित्तमण्डणं भविस्सदि ।

बकुलावलिका । किं विआरेसि । उस्सुआ खु इमस्स तवणीआसोअस्स कुसुमोग्गमे देवी ।

राजा । कथमशोकदोहलनिमित्तो ऽयमारम्भः ।

विदूषकः । किं खु ण आणासि । अकारणादो देवी इमं अन्तेउरणेवत्थेण जोजइस्सदित्ति ।

मालविका (पादमुपहरति) हला मरिसेहि दाणिं ।

बकुलावलिका । अइ सरीरंसि मे (नाट्येन चरणसंस्कारमारभते)

राजा ।

चरणान्तनिवेशितां प्रियायाः
सरसां पश्य वयस्य रागलेखां ।
प्रथमामिव पल्लवप्रसूतिं
हरदग्धस्य मनोरथद्रुमस्य ॥ ३६ ॥

विदूषकः । चलणाणुरूवो तत्तभोदीए अहिआरो उवक्खित्तो ।

राजा । सम्यग्भवानाह ।

नवकिसलयरागेणाग्रपादेन बाला
स्फुरितनखरुचा द्वौ हन्तुमर्हत्यनेन ।
अकुसुमितमशोकं दोहलापेक्षया वा
प्रणमितशिरसं वा कान्तमार्द्रापराधं ॥ ३७ ॥

विदूषकः । पारइस्ससि तत्तभोदीए अवरद्धुं ।

राजा । प्रतिगृहीतं वचः सिद्धिदर्शिनो ब्राह्मणस्य ।

॥ ततः प्रविशति युक्तमदेरावती चेटी च ॥

इरावती । हञ्जे णिउणिए सुणामि बहुसो मदो किल इत्थिआजणस्स विसेसमण्डणंत्ति । अवि सच्चो लोअवादो अअं ।

निपुणिका । पढमं लोअवादो एव्व सच्चसच्चो संवुत्तो ।

इरावती । सच्चित्तिसंसिणा सिणेहेण अलं । कहेहि कुदो दाणिं अवगमिदं दोलाघरं पढमागदो भट्टा ण वेत्ति ।

निपुणिका । भट्टिणीए अखण्डिदादो पणआदो ।

इरावती । अलं सेवाए । मज्झत्थं गदुअ भणाहि ।

निपुणिका । णं वसन्तस्स वड्डाअणलोलुवेण अज्जगोदमेण कहिदं । तुअरदु भट्टिणी ।

इरावती ॥ मदावस्थानुरूपं परिक्रम्य ॥ हञ्जे मदेण गिलाअमाणं अत्ताणं अज्जउत्तस्स दंसणे हिअअं तुअरावेदि चलणा उण मग्गे ओल्लग्गन्ति ।

निपुणिका । णं संपत्तम्ह दोलाघरअं ।

इरावती । णिउणिए अज्जउत्तो एत्थ ण दीसदि ।

निपुणिका । णं भट्टिणी ओलोएदु । परिहासणिमित्तं कहिंपि गूढेण भट्टिणा होदव्वं । अम्हेवि इमं पिअङ्गुलदापरिक्खित्तं असोअसिलापट्टअं पविसामो ।

इरावती । तह ।

निपुणिका ॥ विहस्य ॥ ओलोअदु भट्टिणी चूदङ्कुरं विणमन्तीणं अम्हाणं पिपीलिआहिं दंसिदं ।

इरावती । किं विश्र एदं ।

निपुणिका । एसा असोअपादवच्छाआए मालविआए वउलावलिआ चलणालंकारं णिवत्तेदि ।

इरावती (अङ्गुलीं रूपयित्वा) अभूमी इअं मालविआए । कहं एत्थ तक्केसि ।

निपुणिका । तक्केमि दोलापरिब्भंसिदरुजचलणाए देवीए असोअदोहलाधिआरे मालविआ णिउत्तेत्ति । अण्णहा कहं देवी सअं धारिदं एदं णेउरजुअलं परिअणस्स अब्भणुजाणिस्सदि ।

इरावती । महदी मे संभावणा ।

निपुणिका । किं ण अण्णेसीअदि भट्टा ।

इरावती । कंपे मे चलणा अग्गदो ण पवडन्ति । मदो मं विआरेदि । आसङ्किदस्स दाव अन्तं गमिस्सं ।

मालविका (निरूप्यात्मगतं) ठाणे खु कादरं मे हिअअं ।

बकुलावलिका (चरणौ दर्शयति) किंवि रोअदि दे राअरेहाविण्णासो ।

मालविका । अत्तणो चलणंत्ति लज्जेमि णं पसंसिदुं । केण सिप्पसाहणकलाए एव्वं अभिणीदासि ।

बकुलावलिका । एत्थ खु भट्टिणो सिस्सम्हि ।

विदूषकः । तुवरेहि दाणिं गुरुदक्खिणाए ।

मालविका । दिट्ठिआ ण गव्विदासि ।

बकुलावलिका । उवदेसाणुरूवे चलणे लम्भिअ दाणिं गव्विदा भविस्सं (राजानं विलोक्यात्मगतं) हन्त सिद्धो मे दप्पो (प्रकाशं) सहि एकस्स दे चलणस्स अवसिदो राअणिक्खेवो । केवलं मुहमारुदो

लम्भइदव्वो । अह वा पवादं एव्व एदं ठाणं ।

राजा । सखे पश्य पश्य ।

आर्द्रालक्तकमस्याश्चरणं मुखमारुतेन शोषयतः ।
प्रतिपन्नः प्रथमतरः संप्रति सेवावकाशो मे ॥ ४८ ॥

विदूषकः । कुदो दे अणुसओ । एदं भवदा चिरक्कमेण अणुभविदव्वं ।

बकुलावलिका । सहि अरुणं सदपत्तं विअ सोहदि दे चलणं । सव्वहा भट्टिणो अङ्कपरिवट्टिणी होहि ।

॥ इरावती निपुणिकामवेक्षते ॥

राजा । ममेयमाशीः ।

मालविका । हला मा अविणीअं मन्तेहि ।

बकुलावलिका । मन्तिदव्वं एव्व मए मन्तिदं ।

मालविका । पिआ खु अहं तव ।

बकुलावलिका । ण केवलं मम ।

मालविका । कस्स वा अण्णस्स ।

बकुलावलिका । गुणेसु अहिणिवेसिणो भट्टिणोवि ।

मालविका । अलिअं मन्तेसि । एदं एव्व मए णत्थि ।

बकुलावलिका । सव्वं तुए णत्थि । भट्टिणो किसेसु सुन्दरपण्डुरेसु दीसइ अङ्गेसु ।

निपुणिका । पढमं गुणिदं विअ हदासाए उत्तरं ।

बकुलावलिका । अणुराओ अणुराएण परिक्खिदव्वोत्ति सुअणवअणं पमाणं करेहि ।

मालविका । किं अत्तणो छन्देण मन्तेसि ।

बकुलावलिका । ण ह्नि ण ह्नि । भट्टिणी खु इदाणि पण अमिट्ठआणि अक्खराणि विप्पप्पेरिदाणि ।

मालविका । हला देविं चिन्तिअ ण मे हिअअं विस्ससदि ।

बकुलावलिका । मुद्धे भमरसंपादो वसन्तोदारसंभूदो दाणिं णव चूदप्पसवो ओदंसणिज्जो ।

मालविका । तुमं जाव मे दुज्जादे ओदंसिणी होहि ।

बकुलावलिका । विमद्दसुरही बउलावलिआ खु अहं ।

राजा । साधु बकुलावलिके साधु ।

भावज्ञानानन्तरं प्रस्तुतेन
प्रत्याख्याने दत्तयुक्तोत्तरेण ।
वाक्येनेयं स्थापिता स्वे निदेशे
स्थाने प्राणाः कामिनो दूत्यधीनाः ॥ ४१ ॥

इरावती । हञ्जे पेक्ख कारिदं एव्व बउलावलिआए इदं पदं मालविआए ।

निपुणिका । भट्टिणि णिव्विआरस्स अधिआरस्स उइदोवदेसो ।

इरावती । ठाणे खु सङ्किदं मे हिअअं । गिह्णीदत्था अणन्तरं चिन्तइस्सं ।

बकुलावलिका । एसोवि दे संवुत्तपरिकम्मो चलणो । जाव णं सणेउरं करेमि ॥ नाट्येन नूपुरयुगलमामुच्य ॥ हला उट्ठेहि अणुचिट्ठ देवीए असोअस्स विआसइत्तिअं णिओअं ॥ उभे उत्तिष्ठतः ॥

इरावती । सुदो देवीए णिओओत्ति । भोदु दाणिं ।

बकुलावलिका । एसो उव्वाढराओ उवभोगक्खमो पुरदो दे चिट्ठदि ।

मालविका । (सहर्षं) किं भट्टा ।

बकुलावलिका । (सस्मितं) ण दाव भट्टा । असोअसाहावलम्बी गुच्छओ । ओदंसेहि दाव णं ।

(मालविका विषादं नाटयति)

विदूषकः । किं सुदं भवदा ।

राजा । सखे पर्याप्तमेतावता कामिनां ।

अनातुरोत्कण्ठितयोः प्रसिध्यता
समागमेनापि रतिर्न मां प्रति ।
परस्परप्राप्तिनिराशयोर्वरं
शरीरनाशो ऽपि समानरागयोः ॥ १० ॥

(मालविका रुचिरपल्लवगुच्छावलम्बिनी सलीलमशोकाय पादं प्रहिणोति)

राजा । वयस्य

आदाय कर्णकिसलयमस्मादियमत्र चरणमर्पयति ।
उभयोः सदृशविनिमयादात्मानं वञ्चितं मन्ये ॥ ११ ॥

मालविका । अवि णाम अम्हाणं संभावणा सफला हवे ।

बकुलावलिका । हला णत्थि दे दोसो । णिस्संसअं णिग्गुणो अअं असोओ जइ कुसुमुग्गममन्थरो हवे जो दे चलणसक्कारं लम्भिअ ।

राजा ।

अनेन तनुमध्यया मुखरनूपुराराविणा
नवाम्बुरुहकोमलेन चरणेन संभावितः ।
अशोक यदि सद्य एव मुकुलैर्न संपत्स्यसे
मुधा वहसि दोहदं ललितकामिसाधारणं ॥ १२ ॥

सखे वचनावकाशपूर्वकं प्रवेष्टुमिच्छामि ।

विदूषकः । एहि णं परिहासइस्सं ।

॥ उभे प्रवेशं कुरुतः ॥

निपुणिका । भट्टिणि भट्टिणि भट्टा एत्थ पविसदि ।

इरावती । इदं मम पढमं चिन्तिदं हिअएण ।

विदूषकः ॥ उपेत्य ॥ होदि जुत्तं णाम अत्तभोदा पिअवअस्सो असोओ वामपाएण ताडइदुं ।

उभे ॥ ससंभ्रमं ॥ अम्मो भट्टा । जेदु जेदु भट्टा ।

विदूषकः । वउलावलिए गिह्नीदत्थाए तुए अत्तभोदी ईरिसं अविणअं करन्ती कीस ण णिवारिदा ।

॥ मालविका भीतिं रूपयति ॥

निपुणिका । भट्टिणि पेक्ख किं पउत्तं अज्जगोदमेण ।

इरावती । कहं खु बम्हबन्धू अणाहा जीविस्सदि ।

बकुलावलिका । अज्ज एसा देवीए णिओअं अणुचिट्ठदि । एदस्सिं अदिक्कमे परवदी इअं । पसीददु भट्टा ।

॥ आत्मना सहैनां प्रणिपातयति ॥

राजा । यद्येवमनपराद्धासि । उत्तिष्ठ भद्रे ॥ हस्तेन गृहीत्वोत्थापयति ॥

विदूषकः । जुज्जदि देवी एत्थ माणइदव्वा ।

राजा ॥ विहस्य ॥

किसलयमृदोर्विलासिनि कठिने निहितस्य पादपस्कन्धे ।
चरणस्य न ते बाधा संप्रति वामोरु वामस्य ॥ ५३ ॥

॥ मालविका लज्जां नाटयति ॥

इरावती । अहो णवणीदकप्पहिअओ अज्जउत्तो ।

मालविका । बउलावलिए एद्हि अणुचिट्ठिदं अत्तणो णिओअं देवीए णिवेदेम्ह ।

बकुलावलिका । विण्णवेह्नि भट्टारं विसज्जेहित्ति ।

राजा । भद्रे यास्यसि । मम तावदुत्पन्नावसरमर्थित्वं श्रूयतां ।

बकुलावलिका । अवह्निदा सुणाह्नि । आणवेदु भट्टा ।

राजा ।

धृतपुष्पमयमपि जनो बध्नाति न तादृशं चिरात्प्रभृति ।
स्पर्शामृतेन पूरय दोहलमस्याप्यनन्यरुचेः ॥ ५४ ॥

इरावती ॥ सहसोपसृत्य ॥ पूरेह्नि पूरेह्नि । असोओ कुसुमं ण दंसेदि । अअं खु उण उत्तम्भिदो एव्व ।

॥ सर्वे इरावतीं दृष्ट्वा संभ्रान्ताः ॥

राजा ॥ अपवार्य ॥ वयस्य का प्रतिपत्तिरत्र ।

विदूषकः । किं अण्णं जङ्घाबलं एव्व ।

इरावती । साहु बउलावलिए साहु उवकूलं दाणिं । करेह्नि सफलप्पत्थणं अज्जउत्तं ।

उभे । पसीदुदु भट्टिणी । काओ वअं भट्टिणीं पणअपरिग्गहस्स ॥ इति निष्क्रान्ते ॥

इरावती । अविस्ससणीआ पुरिसा । अत्तणो वञ्चअवअणं पमाणीकरिअ अह्निकिवत्ताए पिअधारिणीए ह्निअअसल्लं किदं । एव्वं ण विणादं मए वाह्नणगिह्नीदचित्ताए अविसङ्किदाए हरिणीए विअ विणासोत्ति ।

विदूषकः ॥ जनान्तिकं ॥ भो पडिबज्जेह्नि किंपि उत्तरं । किं ण भणाइ । उदकान्दमूले विमह्निले विमह्निदेण कुम्भीलेण संदेसो

रक्खिदव्वोत्ति । वत्तग्घो होहि ।

राजा । सुन्दरि न मे मालविकायाः कश्चिदर्थः । मया त्वं चिरयसीति यथा कथंचिदात्मा विनोदितः ।

इरावती । अविस्ससणीअओसि । ण मए विणादं ईरिसं विणोदवुत्तन्तं अन्नउत्तेण उवलद्धंत्ति । अणहा दुक्खव्वावारिणी एव्वं ण करेमि ।

विदूषकः । मा दाव तत्तभोदो दक्खिणस्स उवरोहं भविदुं समीवदिठ्ठिणा देवीए परिइत्थिआअणेण संकहा अहिसूइआ अवराहो खमीअदु । एत्थ तुमं एव्व पमाणं ।

इरावती । णं संकहा णाम होदु किंत्ति अत्ताणं आआसइस्सं

॥ इति कुद्धा प्रस्थिता ॥

राजा ॥ अनुसरन् ॥ प्रसीदतु भवती ।

॥ इरावती रशनासंदानितचरणा खलन्त्येव ॥

राजा । सुन्दरि न शोभते प्रणयिजने निरपेक्षता ।

इरावती । सठ अविस्ससणीओसि ।

राजा ।

शठ इति मयि तावदस्तु ते
परिचयवत्यवधीरणा प्रिये ।
चरणपतितया न चण्डि तां
विसृजसि मेखलयापि याचिता ॥ ५५ ॥

इरावती । इअंपि हदासा तुमं एव्व अणुसरदि ।

॥ रसनामादाय राजानं ताडयितुमिच्छति ॥

राजा । एषेरावती

वाष्पासारा हेमकाञ्चीगुणेन
श्रोणीबिम्बादभ्युपेक्षाच्युतेन ।
चण्डं चण्डं हन्तुमभ्युद्यता मां
विद्युद्दाम्ना मेघराजीव विन्ध्यं ॥ ५६ ॥

इरावती । किं एव्वं भूओवि मं अवधीरिअं करेदि ।

राजा ॥ सदयं हस्तमवलम्बयति ॥

अपराधिनि मयि दण्डं संहरसि समुद्यतं कुटिलकेशि ।
वर्धयसि विलासिवं दासजनायात्र कुप्यसि च ॥ ५७ ॥

नूनमिदानीमनुज्ञातं ॥ इति पादयोः पतति ॥

इरावती । ण खु इमे मालविआए चलणा जे दे हरिसदं हत्थं पूरइस्सन्ति ॥ इति निष्क्रान्ता सचेटी ॥

विदूषकः । उट्ठेहि अकिदप्पसादोसि ।

राजा ॥ उत्थायोपविश्यान् ॥ बत कथं गतैव प्रिया ।

विदूषकः । वअस्स देव्वेहिं इमस्स अविणअस्स अपसारिदा । अत्तणा वअं सिग्घं अपक्कमाम जाव अङ्गारको रासिं विअ अणुवक्कं ण करेदि ।

राजा । अहो मदनवैषम्यं ।

मन्ये प्रियाहृतमनास्तस्याः प्रणिपातलङ्घनं सेवां ।
एवं प्रणयवती सा न हि शक्यमुपेक्षितुं कुपिता ॥ ५८ ॥

तदेहि कुपितां देवीं प्रसादयावः ।

॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

॥ इति तृतीयो ऽङ्कः ॥

॥ ततः प्रविशति पर्युत्सुको राजा प्रतीहारी च ॥

राजा ॥ आत्मगतं ॥

तामाश्रित्य श्रुतिपथगतामाशया बद्धमूलः
संप्राप्तायां नयनविषयं रूढरागप्रवालः ।
हस्तस्पर्शैः कुसुमित इव व्यक्तरोमोद्गमत्वा
त्कुर्यात्कान्तं मनसिजतरुर्मां रसज्ञं फलस्य ॥ ५१ ॥

॥ प्रकाशं ॥ सखे गौतम ।

प्रतीहारी । जेदु जेदु भट्टा । असणिहिदो गोदमो ।

राजा ॥ आत्मगतं ॥ आः । मालविकावृत्तान्तज्ञानाय प्रेषितः ।

॥ प्रविश्य विदूषकः ॥

विदूषकः । जेदु जेदु भवं ।

राजा । जयसेने जानीहि तावत् । क्व वा देवी कथं वा सरु जत्वाद्विनोचित इति ।

पतीहारी । जं देवी आणवेदि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

राजा । गौतम को वृत्तान्तस्तत्रभवत्यास्ते सख्याः ।

विदूषकः । यो विडालगिहीदाए परहुदिआए ।

राजा ॥ सविषादं ॥ कथमिव ।

विदूषकः । सा खु तवस्सिणी ताए पिङ्गलक्खीए सारभण्डगे
हके मुद्दे परिक्खित्ता ।

राजा । ननु मत्संपर्कमुपलभ्य ।

विदूषकः । अहइं ।

राजा । क एवं विमुखो ऽस्माकं येन चण्डीकृता देवी ।

विदूषकः । सुणादु भवं । परिव्वाजिआ मे कहेदि । भो
क्खिओ किल तत्तभोदी इरावदी रुजाअलचलणं देविं सुहं पुच्छिदुं
आअदा ।

राजा । ततस्ततः ।

विदूषकः । तदो सा देवीए पुच्छिदा । किं अत्तणोवि अणलं
किदो क्खिओ जणो वल्लहोत्ति । तदो ताए उत्तम्मन्तीए मन्तिदं ।
कुदो वा उवआरो जं परिअणे संकन्तं वल्लहत्तणं जाणिस्सदित्ति ।

राजा । निर्भिद्यादृते मालविकायामयमुपन्यासः शङ्कयति ।

विदूषकः । तदो ताए अणुबन्धीअमाणाए भवदो अविणअं अन्त
रेण परिगदत्था किदा ।

राजा । अहो दीर्घरोषता तत्रभवत्याः । अतः परं कथय ।

विदूषकः । किं अवरं । मालविआ बउलावलिआ अ णिग
लपदीओ अदिट्ठसुज्जपाआ पाआलवासं णाअकण्णआ विअ अणुह
वन्ति ।

राजा । कष्टं कष्टं ।

मधुरस्वरा परभृता भ्रमरी च विबुद्धचूतसङ्गिन्यौ ।
कोटरमकालवृष्ट्या प्रबलपुरोवातया गमिते ॥ ६० ॥

अप्यत्र कस्यचिदुपक्रमस्य गतिः स्यात् ।

विदूषकः । कहं भविस्सदि । जं सारभण्डव्वावारिदा माहविआ देवीए संदिट्ठा । मम अङ्गुलीअमुद्दअं अदेक्खिअ ण मोत्तव्वा तुए हदासा मालविआ वउलावलिआ चेत्ति ।

राजा ॥ निःश्वस्य निःपरामर्शः ॥ सखे किमत्र कर्तव्यं ।

विदूषकः । अत्थि एत्थ उवाओ ।

राजा । क इव ।

विदूषकः ॥ सदृष्टिक्षेपं ॥ कोवि अदिट्ठो सुणादि । कण्णे दे कहेमि ॥ उपश्लिष्य ॥ एव्वं विअ ।

राजा । अनुष्ठितं प्रयुज्यतां सिद्धये ।

॥ प्रविश्य प्रतीहारी ॥

प्रतीहारी । देव पवादसअणे देवी णिसण्णा रत्तचन्दणवारिणा परिअणहत्थगदेण चन्दणेण भअवदीए विणोदीअमाणा कहाहिं चिट्ठदि ।

राजा । तस्मादस्मत्प्रयाणयोग्यो ऽयमवसरः ।

विदूषकः । भो गच्छदु भवं । अहंपि देविं पेक्खिदुं अरित्तपाणी हुविस्सं ।

राजा । जयसेनायास्तावत्संविदितं गच्छ ।

विदूषकः । तह ॥ कर्णे ॥ एव्वं विअ होदि ॥ इति निष्क्रान्तः ॥

राजा । तेन हि प्रवातशयनमार्गमादेशय ।

प्रतीहारी । इदो इदो देवो ।

॥ प्रविश्य शयनस्था देवी परिव्राजिका विभवतश्च परिवारः ॥

देवी । भअवदि रमणीआ कहा । तदो तदो ।

परिव्राजिका ॥ सदृष्टिक्षेपं ॥ अतः परं पुनः ॥ सदृष्टिक्षेपं ॥ कथयिष्यामि ।

अत्रभवान्विदिशेश्वरः प्राप्तः ।

देवी । अम्मो भट्टा ॥ अभ्युत्थातुमिच्छति ॥

राजा । अलमुपचारयन्त्रणया ।

अनुचितनूपुरविरहं नार्हसि तपनीयपीठिकालम्बि ।
चरणं रुजापरीतं कलभाषिणि मां च पीडयितुं ॥ ६१ ॥

धारिणी । जेदु जेदु अज्जउत्तो ।

परिव्राजिका । विजयतां देवः ।

राजा ॥ परिव्राजिकां प्रणम्योपविश्य च ॥ देवि अपि सह्या वेदना ।

धारिणी । अत्थि मे विसेसो ।

॥ ततः प्रविशति यज्ञोपवीतसंवीताङ्गुष्ठः संभ्रान्तो विदूषकः ॥

विदूषकः । परित्ताअदु परित्ताअदु भवं । सप्पेणम्हि दट्ठो ।

॥ सर्वे विषण्णाः ॥

राजा । कष्टं कष्टं । क्व भवान्परिभ्रान्तः ।

विदूषकः । देविं देक्खिस्संत्ति आआरपुप्फकारणादो पमदवणं गदोम्हि ।

धारिणी । हद्धी हद्धी अहं एव्व जीविदसंसअणिमित्तं जादा ।

विदूषकः । तहिं असोअत्थपुप्फकारणादो पसारिदो दक्खिणहत्थो । तदो कोडरविणिग्गदेण सप्परूविणा कालेण दंसिदोम्हि । णं एदाणि दुवे पदाणि ॥ इति दर्शयति ॥

परिव्राजिका ।

छेदो दंशस्य दाहो वा क्षतस्यारक्तमोक्षणं ।
एतानि दष्टमात्राणामायुष्याः प्रतिपत्तयः ॥ ६२ ॥

संप्रति विषवैद्यानां कर्म ।

राजा । जयसेने ध्रुवसिद्धिः क्षिप्रमाहूयतां ।

प्रतीहारी । जं देवो आणवेदि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

विदूषकः । अहो पापेण मिच्चुणा गिह्णीदोम्हि ।

राजा । मा कातरो भूः । अविषो ऽपि कदाचिद्दंशो भवेत् ।

विदूषकः । कहं ण भाइस्सं । सिमिसिमाअन्ति मे अङ्गाइं ॥ इति विषवेगं रूपयति ॥

धारिणी । हा हा दंसिदं विआरेण अवलम्बध णं ।

॥ पारिपार्श्विका सर्वसम्भ्रममवलम्बते ॥

विदूषकः ॥ राजानमवलोक्य ॥ भो बालपिअवअस्सोम्हि दे । अविआरेण अपुत्ताए जणणीए जोग्गक्खेमं वहेहि ।

राजा । मा भैषीः । अचिरात्त्वां वैद्यश्चिकित्सयिष्यति । स्थिरो भव ।

॥ प्रविश्य जयसेना ॥

जयसेना । आणविदो धुवसिद्धी विण्णवेदि । इह ज्जेव्व गोदमो आणीअदुत्ति ।

राजा । तेन हि वर्षधरप्रतिगृहीतमेनं तत्रभवतः सकाशं प्रापय ।

जयसेना । तह ।

विदूषकः । भोदि जीविअं ण वा । जं मए तत्तभवन्तं सेवमाणेण दे अवरद्धं तं मरिसेहि ।

धारिणी । दीहाउस्सो होहि ।

॥ निष्क्रान्तो विदूषकः प्रतीहारी च ॥

राजा । प्रकृतिभीरुस्तपस्वी । ध्रुवसिद्धेरपि यथार्थनाम्नः सिद्धिं न मन्यते ।

॥ प्रविश्य जयसेना ॥

जयसेना । जेदु जेदु भट्टा । धुवसिद्धी विणवेदि । उदकुम्भविधाणेण सप्पमुद्दअं कप्पिदव्वं । ता अणेसीअदुत्ति ।

धारिणी । एदं सप्पमुद्दअं अङ्गुलीअअं । पच्छा मह हत्थे देहि णं ।

राजा । जयसेने कर्मसिद्धावाशु प्रतिपत्तिमानय ।

जयसेना । जं देवो आणवेदि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

परिव्राजिका । यथा हृदयमाचष्टे तथा निर्विषो गौतमः ।

राजा । भूयादेवं ।

॥ प्रविश्य जयसेना ॥

जयसेना । जेदु जेदु भट्टा । णिव्वुत्तविसवेगो गोदमो मुहुत्तेण पकिदित्थो संवुत्तो ।

धारिणी । दिट्ठिआ वचणीआदो मुत्तम्हि ।

प्रतीहारी । एसो उण वाहतओ अमच्चो विणवेदि । राअकज्जं बहु मन्तिदव्वं । दंसणेण अणुग्गहं इच्छामित्ति ।

धारिणी । गच्छदु अज्जउत्तो कज्जसिद्धीए ।

राजा । देवि आतपाक्रान्तो ऽयमुद्देशः । शीतक्रियास्य प्रशस्ता । तदन्यत्र नीयतां शयनीयं ।

धारिणी । पालिआ अज्जउत्तवअणं अणुचिट्ठध ।

॥ परिजनस्तथाप्रक्रान्तः । निष्क्रान्ता देवी परिजनश्च ॥

राजा । जयसेने गूढेन पथा प्रमदवनं प्रापय ।

जयसेना । एदु एदु देवो ।

राजा । जयसेने ननु समाप्तकार्यो गौतमः ।

जयसेना । ऋदूइं ।

राजा ।

> इष्टाधिगमनिमित्तं प्रयोगमेकान्तसाध्यमपि मत्वा ।
> संदिग्धमेव सिद्धौ कातरमाशङ्कते चेतः ॥ ६३ ॥

॥ प्रविश्य विदूषकः ॥

विदूषकः । जेदु जेदु भवं । सिद्धाणि दे मङ्गलकम्माणि ।

राजा । जयसेने त्वमपि नियोगमशून्यं कुरु ।

जयसेना । जं देवो आणवेदि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

राजा । गौतम क्षुद्रा माधविका न खलु किंचिद्विचारितमनया ।

विदूषकः । देवीए अङ्गुलीअमुद्दअं देक्खिअ कहं विआरेदि ।

राजा । न खलु मुद्रामधिकृत्य ब्रवीमि । तयोर्द्वयोः किंनिमित्तो मोक्षः किं वा देव्या परिजनमतिक्रम्य भवान्संदिष्ट इत्येवमनया प्रष्टव्यं ।

विदूषकः । णं पुच्छिदोम्हि । पुणो मन्दस्सवि मे तक्कं पच्चुप्पणं उत्तरं आसि ।

राजा । कथ्यतां ।

विदूषकः । भणिदा मए । देव्वचिन्तएहिं विण्णाविदो राआ सोवसग्गं वो णक्खत्तं । सव्वबन्धमोक्खो करीअदुत्ति । तं सुणिअ देवीए इरावदीए चित्तं रक्खन्तीए राआ किल मोअअदित्ति अहं संदिट्ठोत्ति । तदो युज्जदित्ति ताए संवादिदो अत्थो ।

राजा ॥ विदूषकं परिष्वज्य ॥ सखे प्रियो ऽहं तव ।

> न हि बुद्धिगुणेनैव सुहृदामर्थदर्शनं ।
> कार्यसिद्धिपथः सूक्ष्मः स्नेहेनाप्युपलभ्यते ॥ ६४ ॥

विदूषकः । तुवरदु भवं । समुद्दगेहके सहीसहिदं मालविग्रं ठाविग्र भवन्तं पच्चुग्गदोम्हि ।

राजा । अहमेनां संभावयामि । गच्छाग्रतः ।

विदूषकः । एदु एदु भवं ॥ परिक्रम्य ॥ एदं समुद्दगेहकं ।

राजा ॥ साशङ्कम् ॥ वयस्य एषा कुसुमावचयव्यग्रहस्ता सख्यास्त इरावत्याः परिचारिका चन्द्रिका संनिकृष्टमागच्छति । इतस्तावदावां भित्तिगूढौ भवावः ।

विदूषकः । ग्रहो कुम्भीलहरेहिं कामुएहिं च परिहरणीग्रा चन्दिआ ।

॥ उभौ यथामर्शितं कुरुतः ॥

राजा । कथं नु ते सखी मां प्रतिपालयति । एह्येनां गवाक्षमाश्रित्य यावदवलोकयामि ।

विदूषकः । तहा ।

॥ उभौ विलोकयन्तौ स्थितौ ॥

॥ प्रविष्टा मालविका बकुलावलिका च ॥

बकुलावलिका । सहि पणाम भट्टारं ।

मालविका । णमो दे जो पासदो पेक्खीग्रदि ।

राजा । शङ्के मे प्रतिकृतिं निर्दिशति ।

मालविका ॥ सहर्षं द्वारमवलोक्य ॥ हला मं विप्पलम्भेसि ।

राजा । हर्षविषादाभ्यामत्रभवत्याः प्रीतो ऽस्मि ।

सूर्योदये भवति या सूर्यास्तमये च पुण्डरीकस्य ।
वदनेन सुवदनायास्ते समवस्थे क्षणाहृढे ॥ १५ ॥

बकुलावलिका । णं एस चित्तगदो भट्टा ।

उभे । प्रणिपत्य । जेदु जेदु भट्टा ।

मालविका । तस्सिं संभमे ठिदा भट्टिणो उवस्स ण तह वित्त एहम्मि जह अज्ज मए भाविदो अवितण्हदंसणो भट्टा ।

विदूषकः । सुदं भवदा । ण किं अत्तभोदी तुए जह दिट्ठा तह ण दिट्ठो भवं । मुधा दाणिं मञ्जूसा विअ रअणभाण्डं जोव्व णगव्वं वहेसि ।

राजा । सखे कुतूहलवानपि निसर्गशालीनः स्त्रीजनः । पश्य

कार्त्स्न्येन निर्वर्णयितुं च रूपं
इच्छन्ति तत्पूर्वसमागमानां ।
ननु प्रियायतलोचनानां
समग्रवर्तीनि विलोचनानि ॥ ६६ ॥

मालविका । हला का एसा पासपरिवत्तिदवअणेण भट्टिणा सिणिद्धाए दिट्ठीए णिज्झाअदि ।

बकुलावलिका । णं इअं पासगदा इरावदी ।

मालविका । सहि अदक्खिणो विअ मे भट्टा पडिभादि जो सव्वं देवीअणं उज्झिअ एकाए मुहे बद्धलक्खो ।

बकुलावलिका । आत्मगतं । चित्तगदं भट्टारं परमत्थदो संकप्पिअ असूइस्सदि । भोदु कीलइस्सं दाव एदाए । प्रकाशं । हला भट्टिणो वल्लहा॰ एसा ।

मालविका । तदो किं दाणिं अत्ताणं आआसिअ । इति सासूयं परावर्तते ।

राजा । सखे पश्य पश्य ।

भ्रूभङ्गभिन्नतिलकं स्फुरिताधरोष्ठं
सासूयमाननमितः परिवर्तयन्त्या ।

कान्तापराधविषये ऽप्यनया विनेतुः
संदर्शितेव ललिताभिनयस्य शिक्षा ॥ ६७ ॥

विदूषकः । अणुणअसज्जो दाणिं होहि ।

मालविका । अज्ज गोदमो पच्छा एव्व सेवदि णं ॥ इति पुनः स्थानान्तराभिमुखी भवितुमिच्छति ॥

बकुलावलिका ॥ मालविकां दृष्ट्वा ॥ ण हि ण हि । कुविदा दाणिं तुमं ।

मालविका । जदि चिरं कुविदं एव्व मं मणेसि एस पच्चाणी अदु कोवो ।

राजा ॥ उपेत्य ॥

कुप्यसि कुवलयनयने चित्रार्पितचेष्टया कथय किमिदं मे ।
ननु तव साक्षादयमहमनन्यसाधारणो दासः ॥ ६८ ॥

बकुलावलिका । डेडु डेडु भट्टा ।

मालविका ॥ आत्मगतं ॥ कहं चित्तगदो भट्टा मए असूइदो ॥ प्रकाशं सखीउवचनमञ्जलिं करोति ॥

॥ राजा मदनकातर्यं रूपयति ॥

विदूषकः । किं भवं उदासीणो विअ ।

राजा । अविश्वसनीयत्वात्सख्यास्ते ।

विदूषकः । अत्तभोदीए कहं तव अविस्सासो ।

राजा । श्रूयतां ।

पथि नयनयोः स्थित्वा स्थित्वा तिरोभवति क्षणा
त्सरति सहसा बाह्वोर्मध्यं गताप्यबला सती ।
मनसिजरुजा क्लिष्टस्यैवं समागममायया
कथमपि सखे विश्रब्धं स्यादिमां प्रति मे मनः ॥ ६९ ॥

बकुलावलिका । सहि बङ्ग्सो किल भट्टा विप्पलद्धो । ता अत्ता वीससणीओ करीअदु ।

मालविका । मम उण मन्दभागाए सिविणअसमागमोवि भट्टिणो दुल्लहो आसि ।

बकुलावलिका । एदु भट्टा देदु से उत्तरं ।

राजा ।

उत्तरेण किमात्मैव पञ्चबाणाग्निसाक्षिकं ।

तव सख्यै मया दत्तो न सेव्यः सेविता रहः ॥ १० ॥

बकुलावलिका । अणुगिहीदम्हि ।

विदूषकः । परिक्रम्य ससंभ्रमं । बउलावलिए असोअपल्लवाइं अहिलङ्घिदुं इच्छदि हरिणो । एहि णिवारेम णं ।

बकुलावलिका । तह । इति प्रस्थिता ।

राजा । एवमेवास्मित्रक्षणीये ऽविलम्बितेन भवितव्यं ।

विदूषकः । एव्वंपि गोदमो णिदिसीअदि ।

बकुलावलिका । अड्डगोदम अहं अप्पआसे चिट्ठामि । तुमं दुआररक्खओ होहि ।

विदूषकः । जुज्जदि ।

निष्क्रान्ता बकुलावलिका ।

विदूषकः । इमं दाव फलिहत्थम्भं संसिदो भोमि । तथा कृत्वा । अहो सुहप्फरिसदा सिलाविसेसस्स । इति निद्राति ।

मालविका सशाध्वसं तिष्ठति ।

राजा । विसृज सुन्दरि संगमसाध्वसं

तव चिरात्प्रभृति प्रणयोन्मुखे ।

परिगृह्याण गते सहकारतां
त्वमतिमुक्तलताचरितं मयि ॥ ७१ ॥

मालविका । देवीभग्रादो ग्रत्तणोवि पिग्रं कादुं ण पारेमि।

राजा । न भेतव्यं ।

मालविका । सोपालम्भं । जो ण भाग्रदि सो मए भट्टिणीदंसणे दिट्टसमावत्थो भट्टा ।

राजा ।

दाक्षिण्यं नाम विम्बोष्ठि नायकानां कुलव्रतं ।
तन्मे दीर्घाक्षि ये प्राणास्ते त्वदाशानिबन्धनाः ॥ ७२ ॥

तदनुगृह्यतां चिरानुरक्तो ऽयं जनः । इति संश्लेषमुपानयति ।

। मालविका परिहरति नाट्येन ।

राजा । रमणीयः खलु नवाङ्गनानां मदनविषयावतारः । तथा हि

हस्तं कम्पयते रुणद्धि रसनाव्यापारलोलाङ्गुलीः
स्वौ हस्तौ नयति स्तनावरणतामालिङ्ग्यमाना बलात् ।
पातुं पक्ष्मलनेत्रमुन्नमयतः साचीकरोत्याननं
व्याजेनाप्यभिलाषपूरणसुखं निर्वर्तयत्येव मे ॥ ७३ ॥

। ततः प्रविशतीरावती निपुणिका च ।

इरावती । णिउणिए सच्चं तुमं परिगदत्था चन्दिग्राए । समुद्दगेहकालिन्दसइदो ग्रज्जगोदमो दिट्ठोत्ति ।

निपुणिका । ग्रण्णहा कहं भट्टिणीए विण्णवीग्रदि ।

इरावती । तेण हि तहिं एव्व गच्छम्ह संसग्रादो मुत्तं पिग्रवग्रस्सं पुच्छिदुं च ।

निपुणिका । सावसेसं विअ भट्टिणीए वअणं ।

इरावती । अण्णं च । चित्तगदं अज्जउत्तं पसादइस्सं ।

निपुणिका । अह दाणिं कहं णु भट्टा एव्वं अणुणीअदि ।

इरावती । मुद्धे जारिसो चित्तगदो तारिसो एव्व अण्णसंकन्तहिअओ अज्जउत्तो । केवलं उवआरादिक्कमं पमज्जिदुं अअं आरम्भो ।

निपुणिका । इदो इदो भट्टिणी ।

॥ उभे परिक्रामतः ॥

॥ प्रविश्य चेटी ॥

चेटी । जेदु जेदु भट्टिणी । देवी भणादि । ण एसो मस्सरस्स कालो तव बहुमाणं वड्ढिदुं । इअं वअस्सिआए सह णिअलबन्धणे किदा मालविआ । जदि अणुमण्णेसि अज्जउत्तंपि तव किदे विण्णवइस्सं ।

इरावती । णाअरिए विण्णवेहि देविं । काओ वअं भट्टिणीं णिओजिदुं । परिअणणिग्गहेण मइ दंसिदो अणुग्गहो । कस्स वा पसादेण अअं जणो वड्ढदित्ति ।

चेटी । तह ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

निपुणिका ॥ परिक्रम्यावलोक्य च ॥ एस दुवारे समुद्दगेहकस्स विवणिगदो विअ पुसक्को गोदमो आसीणो एव्व णिद्दाअदि ।

इरावती । किं णु खु अच्चाहिदं । सावसेसो विअ विसविआरो भवे ।

निपुणिका । पसण्णमुहवण्णो दीसदि । अवि अ धुवसिद्धिणा चिइस्सिदो । ता से असङ्कणिज्जं पावं ।

विदूषकः ॥ उत्स्वप्नायते ॥ भोदि मालविए ।

निपुणिका । सुदं भट्टिणीए । कस्स वा एसो अत्तणीओ ।

अब्भवद्धारिअसदावे अकिदग्घो सक्कामो । इदो सव्वं कालं सोत्थिव अणमोदरहिं कुक्खिं पूरिअ संपदं मालविअं सिविणाविदि ।

विदूषकः । इरावदिं अदिक्कमन्ती होहि ।

निपुणिका । एदं अच्चाहिदं । भुअंगभीअं बम्हबन्धुं इमिणा भुअंगकुडिलेण अत्तणो दण्डकट्ठेण अन्तरिदा ताडइस्सं ।

इरावती । अरुहदि किदग्घो सप्पदंसणं ।

॥ निपुणिका विदूषकस्योपरि दण्डकाष्ठं पातयति ॥

विदूषकः ॥ सहसा प्रबुध्य ॥ अविहा अविहा । दव्वीकरो मे उवरि परिपडिदो ।

राजा ॥ सहसोपसृत्य ॥ न भेतव्यं न भेतव्यं ।

मालविका ॥ अनुसृत्य ॥ मा दाव सहसा णिक्कमिस्ससि । सप्पो त्ति भणादि ।

इरावती । हद्धी हद्धी । भट्टा दाव इदो एव्व धावदि ।

विदूषकः ॥ सप्रहासं ॥ कहं दण्डकट्ठं इदं । अहं पुण आणे । जं मए केदअकण्डएहिं दंसं करिअ सप्पस्स अअसो किदं तं मे फलिदं त्ति ।

॥ ततः प्रविशति पटाक्षेपेण बकुलावलिका ॥

बकुलावलिका । मा खु भट्टा पविसदु । इह कुडिलगई सप्पो विअ दीसदि ।

इरावती ॥ राजानं सहसोपसृत्य ॥ अवि णिव्विग्घमणोरहो दिवासंकेदो मिहुणस्स ।

॥ सर्वे इरावतीं दृष्ट्वा संभ्रान्ताः ॥

राजा । प्रिये अपूर्वो ऽयमुपचारः ।

इरावती । वउलावलिए उद्घाडिग्रारविसग्रा संवुत्ता दे पइणा ।

वकुलावलिका । पसीदडु भट्टिणी । किं मए किदंत्ति देवो पुच्छिदव्वो । दडुरा वाहरत्तित्ति किं देवो पुह्रविं वरिसिडुं सुम रेदि ।

विदूषकः । मा दाव भोदीए दंसणमेत्तेण ग्रत्तभवं पणिवाउल्लडुणं विसुमरिदो भोदि । तुमं पुण पसादं ण गेण्हसि ।

इरावती । कुविदावि ग्रहं किं करइस्सं ।

राजा । एवमेतत् । ग्रस्थाने कोप इत्यनुपपन्नं वयि ।

कदा मुखं वरतनु कारणादृते
तवागतं क्षणमपि कोपपात्रतां ।
ग्रपर्वणि ग्रहकलुषेन्दुमण्डला
विभावरी कथय कथं भविष्यति ॥ ७४ ॥

इरावती । ग्रत्थाणेत्ति सुट्ठु ग्रवधारिदं ग्रज्जउत्तेण । ग्रणासंके देसु ग्रम्हाणं भाग्रधेएसु जदि उण कुप्पे ण ग्रहं हस्सा भवे ।

राजा । त्वमन्यथा कल्पयसि । ग्रहं पुनः सत्यमेव कोपस्थानं न पश्यामि । कुतः ।

नार्हति कृतापराधो ऽप्युत्सवदिवसेषु परिजनो बन्धं ।
इति मोचिते मयैते प्रणिपतितुं मामुपगते च ॥ ७५ ॥

इरावती । णिउणिए गच्छिग्र देविं विण्णवेहि । दिट्ठं पडिवक्खवादित्तणं । ग्रवहिदं मे हिग्रग्रं ग्रज्जेत्ति ।

निपुणिका । तह ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

विदूषकः ॥ ग्रात्मगतं ॥ ग्रणत्थो संपडिदो बन्धणब्भट्ठो गेहकवोदग्रो विडालिग्राए ग्रालोए पडिदो ।

॥ प्रविश्य निपुणिका ॥

निपुणिका । देवि जदिच्छादिट्ठाए मालविआए आचक्खिदं । एव्वं णिमित्तं ॥ इति कर्णे कथयति ॥

इरावती ॥ आत्मगतं ॥ उववण्णं सव्वं एव्व । वम्हबन्धुणा उवि णो पओओ ॥ विदूषकं विलोक्य प्रकाशं ॥ इअं अस्स कामतन्तसचिवस्स वम्हवन्धुणो णीदी ।

विदूषकः । भोदि जदि णीदीए एक्कंपि अक्खरं पढिअं णो अत्त भवं मंसिदो भवे ।

राजा ॥ आत्मगतं ॥ कथं नु खल्वस्मात्संकटान्मोच्यावहे ।

॥ प्रविश्य सावेगा जयसेना ॥

जयसेना । देव कुमारी वसुलच्छी कन्दुअं अणुधावन्ती पिङ्गल वाणरेण बलिअं वित्तासिदा । अङ्कणिसण्णा देवीए पवादकिसलअं विअ वेवमाणा ण किंपि पडिवज्जदि ।

राजा । कष्टं कष्टं । कातरो बालभावः ।

इरावती ॥ सावेगं ॥ तुअरदु तुअरदु अज्जउत्तो णं समासासदुं मा से संदावजणिदो विआरो वड्ढदु ।

राजा । अहमेनां संज्ञापयामि ॥ इति सत्वरं निष्क्रामति ।

विदूषकः । साहु रे पिङ्गलवाणर साहु । परित्तादो तुए सव क्खो ।

॥ निष्क्रान्तो राजा विदूषकश्चेरावती निपुणिका प्रतीहारी च ॥

मालविका । देविं चिन्तिअ वेवइ मे हिअअं । ण आणे संप दि किं अदो अणुभविदव्वं भविस्सदित्ति ।

॥ सखेदं ॥ अच्चरिअं अच्चरिअं । अपुणो पवत्ते दोहलस्स मउले

दिं संणद्धो तवणीअासोओ । जाव देवीए णिवेदेमि ।

॥ उभे सुखा प्रवृत्ते ॥

बकुलावलिका । आसासदु सही । सच्चपइण्णा देवी ।

मालविका । तेण अहं पमदवणपालिआए पिढ़दो भोमि ।

॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

॥ इति चतुर्थो ऽङ्कः ॥

॥ ततः प्रविशत्युद्यानपालिका ॥

उज्जानपालिका । उवक्खित्तो मए सक्कारविहिणा तवणीश्रासो अस्स भित्तिवेदिश्राबन्धो । जाव श्रणुचिट्ठिदणिओश्रं अत्ताणं देवीए णिवेदेमि ॥ परिक्रम्य ॥ अदो देव्वस्स अणुकम्पणीश्रा मालविश्रा । तस्सिं तह चण्डिश्रा देवी इमिणा असोअदोहलवुत्तन्तेण पसादुम्मुही भविस्सदि । कहिं णु खु भवे देवी ॥ विलोक्य ॥ अम्मो एसो देवीए परिअणाब्भन्तरो किंपि जदुमुद्दालञ्छिदं मञ्जूसं गेण्हिअ चउस्सालादो खुज्जो णिक्कामदि । पुच्छिस्सं दाव णं ।

॥ ततः प्रविशति यथानिर्दिष्टहस्तः कुब्जः ॥

उज्जानपालिका । सारस कहिं पत्थिदोसि ।

सारसः । मज्जअरिए विज्जाचरिश्राणं बम्हणाणं इमं णिच्चदक्खिणामासिआश्र अज्जपुरोहिदस्स हत्थं पावइस्सं ।

मधुकरिका । अह किं णिमित्तं ।

सारसः । जदा पहुदि सुदं सेणापदिणा । जणतुरंगरक्खणे णिउत्तो भट्टिदारओत्ति । तस्स आउसत्थं अट्ठसदसुवण्णपरिमाणं दक्खिणा एहिं पडिणा होदि ।

मधुकरिका । अह कहिं देवी किं वा अणुचिट्ठदि ।

सारसः । मङ्गलगेहके आसणत्था विदब्भविसआदो भादुणा वीरसेणेण पेसिदं लेहं लिपिअरेहिं वाचीअमाणं सुणादि ।

मधुकरिका । को उण विदब्भराअवुत्तन्तो सुणीअदि ।

सारसः । वसीकिदो किल वीरसेणप्पमुहेहिं दण्डचक्केहिं भट्टिणो विदब्भणाहो । मोइदो किल से दाआदो माहवसेणो । दूदो अ महासाराणि रअणवाहणाणि सिप्पिदारिआभूइट्ठं परिअणं च उवाअणीकरिअ भट्टिणो सआसं पेसिदो । सो किल भट्टारअं पेक्खिस्सदि ।

मधुकरिका । गच्छ अणुचिट्ठ अत्तणो णिओअं । अहंपि देविं पेक्खिस्सं ।

॥ इति निष्क्रान्तौ ॥

॥ प्रवेशकः ॥

॥ ततः प्रविशति प्रतीहारी ॥

प्रतीहारी । आणत्तम्हि देवीए असोअसक्कारव्वावडाए । विण्णवेहि अज्जउत्तं । इच्छामि अज्जउत्तेण सह असोअरुक्खप्पसूणलच्छिं पच्चक्खीकादुंत्ति । ता जाव धम्मासणगदं देवं पडिवालेमि ॥ इति परिक्रामति ॥

॥ नेपथ्ये ॥

वैतालिकौ । दिष्ट्या दण्डेनैवारिशिरःसु वर्तते देवः ।

प्रथमः ।

परभृतकलव्याहारेषु त्वमात्तरतिर्मधुं
नयसि विदिशातीरोद्यानेष्वनङ्ग इवाङ्गवान् ।
विजयकरिणामालानाङ्क्षिरूपोऽवलम्बस्य ते
वरद वरदारोधो वृक्षैः सहावनतो रिपुः ॥ ७६ ॥

द्वितीयः ।

विरचितपदं वीरप्रीत्या सुरोपमसूरिभि
श्चरितमुभयोर्मध्ये कृत्य स्थितं क्रथकैशिकान् ।
तव हृतवतो दण्डानीकैर्विदर्भपतेः श्रियं
परिघगुरुभिर्दोर्भिर्विष्णोः प्रसह्य च रुक्मिणीं ॥ ७७ ॥

प्रतीहारी । एसो जअसद्दसूइदप्पत्थाणो भट्टा इदो एव्व आअच्छदि । अहंपि दाव इमस्स मुहादो समोसरिअ एदं मुहालिन्दतोरणं समस्सिदा भोमि ॥ इत्येकान्ते स्थिता ॥

॥ प्रविश्य सवयस्यो राजा ॥

राजा ।

कान्तां विचिन्त्य सुलभेतरसंप्रयोगां
श्रुत्वा विदर्भपतिमानमितं बलैश्च ।
धाराभिरातप इवाभिहतं सरोजं
दुःखायते च हृदयं सुखमश्नुते च ॥ ७८ ॥

विदूषकः । इह पेक्खामि एकन्तसुहिदो भवं भविस्सदित्ति ।

राजा । कथमिव ।

विदूषकः । अज्ज किल देवीए धारिणीए पण्डिदकोसिआ भणिदा । भअवदि तुमं जदि पसाहणगव्वं वहेसि दंसेहि दाव मा

लविआए सरीरे विवाहणेवत्थंत्ति । तदा सविसेसकोहूहल्लं अलं किदा मालविआ तत्तभोदीए । कदावि पूरए भवदो मणोरहं ।

राजा । सखि मदपेक्षामनुप्राप्यानया धारिण्या पूर्वचरितैः संभाव्यत एवैतत् ।

प्रतीहारी ॥ उपगम्य ॥ जेदु जेदु देवो । देवी विण्णवेदि । तवणीआसोअस्स कुसुमुग्गमसिरिं अज्जउत्तेण सह पच्चक्खीकादुं इच्छामित्ति ।

राजा । ननु तत्रैव देवी ।

प्रतीहारी । अहइं । जहा तुह संमाणसुहं अन्तेउरं विसज्जिअ मालविआपुरोएण अत्तणो परिअणेण सह देवं पडिवालेदि ।

राजा ॥ सहर्षं विदूषकं विलोक्य ॥ जयसेने गच्छाग्रतः ।

प्रतीहारी । एदु एदु देवो ॥ इति परिक्रामति ॥

विदूषकः ॥ विलोक्य ॥ भो वअस्स किंचि परिवुत्तजोव्वणो विअ वसन्तो पमदवणे लक्खीअदि ।

राजा । यदाह भवान् ।

अग्रे विकीर्णकुरवकफलजालकह्रीयमानसहकारं ।
परिणाममुखमिदमृतोरुत्सुकयति यौवनं चेतः ॥ ७९ ॥

विदूषकः । भो अअं सो दिण्णणेवत्थो; विअ कुसुमत्थवएहिं तवणीआसोओ । आलोएदु भवं ।

राजा । स्थाने खलु प्रसवमन्थरो ऽभ्युदयमनन्यसाधारणीं शोभां पुष्यति । पश्य

सर्वाशोकलतानां प्रथमं सूचितवसन्तविभवानां ।
निर्वृत्तदोहदे ऽस्मिन्संक्रान्तानीव मुकुलानि ॥ ८० ॥

विदूषकः । तह वीसद्धो होहि । अम्हासु तहगदेसुवि धारि

णी पासपरिवत्तिअं मालविअं अणुमणेदि ।

राजा । सहर्षं । पश्य पश्य सखे ।

मामियमभ्युत्तिष्ठति देवी विनयादनूत्थिता प्रियया ।
विस्मृतहस्तकमलया नरेन्द्रलक्ष्म्या वसुमतीव ॥ ८१ ॥

। ततः प्रविशति धारिणी मालविका परिव्राजिका विभवतश्च परिवारः ।

मालविका । आत्मगतं । जाणामि णिमित्तं कोदुआलंकारस्स । तह वि मे हिअअं विसिणीपत्तगदं विअ सलिलं वेवदि । दक्खिणोदरं णाअणं अ बहुसो फुरइ ।

विदूषकः । भो वअस्स विवाहणेवत्थेण सविसेसं खु सोहदि अत्तभोदी मालविआ ।

राजा । पश्याम्येनां । एषा

अनतिलम्बिदुकूलनिवासिनी
लघुभिराभरणैः प्रतिभाति मे ।
उडुगणैरुदयोन्मुखचन्द्रिका
हृतहिमैरिव चैत्रविभावरी ॥ ८२ ॥

धारिणी । उपेत्य । जेदु जेदु अज्जउत्तो ।

विदूषकः । वड्ढदु भोदी ।

परिव्राजिका । विजयतां देवः ।

राजा । भगवति अभिवादये ।

परिव्राजिका । अभिप्रेतसिद्धिरस्तु ।

देवी । सस्मितं । अज्जउत्त एस दे अम्हेहिं तरुणीजणसहाअस्स असोओ संकिदगेहको संकप्पिदो ।

विदूषकः । भो आराहिओसि ।

राजा ॥ सव्रीडमशोकमभितः परिक्रामन् ॥

नायं देव्या भाजनत्वं न नेयः
सत्काराणामीदृशानामशोकः ।
यः सावज्ञो माधवश्रीनियोगे
पुष्पैः शंसत्यादरं त्वत्प्रयत्ने ॥ ८३ ॥

विदूषकः । भो वीसद्धो भविअ जोव्वणवदिं पेक्ख ।

धारिणी । कं ।

विदूषकः । तवणीआसोअस्स कुसुमसोहं ।

॥ सर्वे उपविशन्ति ॥

राजा ॥ मालविकां विलोकयन्नात्मगतं ॥ कष्टः खलु संनिधिवियोगः ।

अहं रथाङ्गनामेव प्रिया सहचरीव मे ।
अननुज्ञातसंपर्का धारिणी रजनीव नौ ॥ ८४ ॥

॥ प्रविश्य कञ्चुकी ॥

कञ्चुकी । जयतु जयतु देवः । अमात्यो विज्ञापयति । तस्मिन्विदर्भराजोपायने द्वे शिल्पकारिके मार्गपरिश्रमादलघुशरीरे इति कृत्वा न प्रवेशिते । संप्रति देवोपस्थानयोग्ये । तदाज्ञां देवो दातुमर्हति ।

राजा । प्रवेशय ते ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ॥ इति निष्क्रम्य ताभ्यां सह प्रविष्टः ॥ इत इतो भवत्यौ ।

प्रथमा ॥ जनान्तिकं ॥ हला रमणीए अपुव्वं विअ इमं राअउलं पविसन्तीए मे पसीददि हिअअब्भन्तसंगदो अप्पा ।

द्वितीया । जोसिणिए महवि एव्वं । अत्थि खु लोअप्पवादो ।

आगामि सुहं दुक्खं वा हिअअसमवत्था कहेदित्ति ।

प्रथमा । सच्चो दाणिं होदु ।

कञ्चुकी । एष देव्या सह देवस्तिष्ठति । उपसर्पतां भवत्यौ ।

॥ उभे उपसर्पतः । चेट्यौ मालविकां परिव्राजिकां च दृष्ट्वा परस्परमवलोकयतः ॥

उभे ॥ प्रणिपत्य ॥ जेदु जेदु भट्टा । जेदु जेदु भट्टिणी ॥ राजाज्ञयोभे प्रविष्टे ॥

राजा । कस्यां कलायामभिविनीते भवत्यौ ।

उभे । भट्टा संगीदए अब्भन्तरम्ह ।

राजा । देवि गृह्यतामनयोरन्यतरा ।

धारिणी । मालविए इदो । दक्खदरा संगीदसहाइणी दे का रुच्चदि ।

उभे ॥ मालविकां दृष्ट्वा ॥ अम्मो भट्टिदारिआ । जेदु जेदु भट्टिदारिआ ॥ इति प्रणिपत्य तया सह बाष्पं विसृजतः ॥

॥ सर्वे विलोकयन्ति ॥

राजा । के भवत्यौ का चेयं ।

प्रथमा । अम्हाणं भट्टिदारिआ ।

राजा । कथमिव ।

उभे । सुणादु भट्टा । जो सो भट्टिणा विजअदण्डेहिं विदब्भणाहं वसीकरिअ बन्धणादो मोइदो कुमारो माहवसेणो णाम । तस्स इअं कणीअसी बहिणिआ मालविआ णाम ।

धारिणी । कहं राअदारिआ इअं । चन्दणं खु मए पादुआव देसेण दूसिदं ।

राजा । अथात्रभवती कथमित्थंभूता ।

मालविका ॥ निःश्वस्यात्मगतं ॥ विहिणिओएण ।

द्वितीया । भट्टिदाश्रादवसं गदे भट्टिदारए माहवसेणे तस्स श्रमच्चेण श्रज्जसुमदिणा श्रम्हारिसं परिश्रणं उज्भिश्र गूढं श्राणीदा एसा ।

राजा । श्रुतपूर्वं मयैतत् । ततस्ततः ।

द्वितीया । भट्टा श्रदो श्रवरं ण श्राणामि ।

परिव्राजिका । श्रतः परमहं मन्दभागिनी कथयिष्यामि ।

उभे । भट्टिदारिए श्रज्जकोसिईए विश्र सरसंजोगो । णं सा एव्व ।

मालविका । श्रह्रई ।

उभे । जदिवेसधारिणी श्रज्जकोसिई दुक्खेण विभावीश्रदि । भश्रवदि णमो दे ।

परिव्राजिका । स्वस्ति भवतीभ्यां ।

राजा । कथमाप्तवर्गो ऽयं भगवत्याः ।

परिव्राजिका । एवमेतत् ।

विदूषकः । तेण कहेदु दाणिं भश्रवदी श्रत्तभोदीवुत्तन्तं दाव श्रसेसं ।

परिव्राजिका (सविक्लवं) तावच्छ्रूयतां । माधवसेनसेविनं ममाग्रजं सुमतिमवगच्छ ।

राजा । उपलक्षितः । ततस्ततः ।

परिव्राजिका । इमां तथागतभ्रातृकां मया सार्धमपवाह्य भवत्संबन्धापेक्षया पथिकसार्थं विदिशागामिनमनुप्रविष्टः ।

राजा । ततस्ततः ।

परिव्राजिका । स च गन्तव्यमन्तरेण निविष्टो गताधा वणिग्जनः ।

राजा । किं चान्यत् ।

परिव्राजिका । ततः

तूणीरपट्टपरिणद्धभुजान्तराल
मापार्ष्णिलम्बिशिखिबर्हकलापधारि ।
कोदण्डपाणि निनदत्प्रतिरोधकाना
मापातदुष्प्रसहमाविरभूदनीकं ॥ ८५ ॥

(मालविका भयं रूपयति)

विदूषकः । भोदि मा भाआहि । अदिकन्तं खु अत्तभोदी कहेदि ।

राजा । ततस्ततः ।

परिव्राजिका । ततो मुहूर्तविद्धायुधास्ते पराङ्मुखीभूताः सार्थवाहयोद्धारस्तस्कराः ।

राजा । भगवति अतः कष्टमिदानीं श्रोतव्यं ।

परिव्राजिका । ततः स मत्सोदर्यः

इमां परीप्सुर्दुर्जातेः पराभिभवकातरां ।
भर्तृप्रियः प्रियैर्भर्तुरानृण्यमसुभिर्गतः ॥ ८६ ॥

मालविका । अं हा हदो सुन्दरो णं ।

द्वितीया । तदो खु भट्टिदारिआए इअं समवत्था संवुत्ता ।

(परिव्राजिका अस्रं सृजति)

राजा । भगवति तनुत्यजामीदृशी लोकयात्रा । न शोच्यस्तत्र भवान् । सफलीकृतभर्तृपिण्डस्तपस्वी ।

परिव्राजिका । ततो ऽहं मोहमुपगता । यावत्संज्ञां प्रतिलभे तावदियं दुर्लभदर्शना संवृत्ता ।

राजा । महत्खलु कृच्छ्रमनुभूतं तत्रभवत्या ।

परिव्राजिका । ततो भ्रातुः शरीरमग्निसात्कृत्वा पुनर्नवीकृतदुःखया त्वदीयं देशमवतीर्य काषाये गृहीते ।

राजा । युक्तः सज्जनस्यैष पन्थाः । सेयमार्यविक्रेभ्यो वीरसेनं वीरसेनाद्देवीं गता । देवगृहे लब्धप्रवेशया मया दृष्टेत्येवमवसानं कथायाः ।

मालविका । (आत्मगतम्) किं णु खु भट्टा भणादि ।

राजा । अहो परिभवोपहारिणो विनिपाताः । कुतः

प्रैष्यभावेन नामेयं देवीशब्दक्षमा सती ।
स्नानीयवस्त्रक्रियया पत्रोर्णं वोपयुज्यते ॥ ८७ ॥

धारिणी । भअवदि तुए अहिजणाअदिं मालविअं अणाचक्खन्तीए असंपदं किदं ।

परिव्राजिका । शान्तं पापं । कारणेन खलु मया नैर्घृण्यमत्र लम्बितं ।

धारिणी । किं विअ तं कारणं ।

परिव्राजिका । इयं पितरि जीवति केनापि देवयात्रागतेन शिवादेशकेन साधुना मत्समक्षं व्यादिष्टा । वत्सरमात्रमियं प्रैष्यभावमनुभूय ततः सदृशभर्तृगामिनी भविष्यतीति । विदर्भगतमनुष्ठेयमवेक्षितमस्माभिः । देवस्य तावदभिप्रायं श्रोतुमिच्छामीति ।

राजा । तत्रभवतोर्यज्ञसेनमाधवसेनयोर्द्वैराज्यमवस्थापयितुकामोऽस्मि ।

तौ पृथग्वरदाकूले शिष्टामुत्तरदक्षिणाम् ।
नक्तं दिनं विभज्योभौ शीतोष्णकिरणाविव ॥ ८८ ॥

कञ्चुकी । देव इत्यमात्यपरिषदे विज्ञापयामि ।

* राजाज्ञामनुमन्यते *

* निष्क्रान्तः कञ्चुकी *

प्रथमा । जनान्तिकं । भट्टिदारिए दिट्ठिआ भट्टिदारओ अक्खदो पडिट्ठं गमिस्सदि ।

मालविका । इदं दाव बहुमणिदव्वं जो जीविदसंसआदो विमुत्तो ।

। पुनः प्रविश्य कञ्चुकी ।

कञ्चुकी । विज्ञाप्यतां देवः । अमात्यो देवस्य विज्ञापयति । कल्याणी देवस्य बुद्धिः । मन्त्रिपरिषदो ऽप्येतदेव दर्शनं ।

द्विधा विभक्तां श्रियमुद्वहन्तौ
धुरं रथाश्वाविव संगृहीतुः ।
तौ स्थास्यतस्ते नृपतेर्निदेशे
परस्परावग्रहनिर्विकारौ ॥ ८१ ॥

राजा । तेन हि मन्त्रिपरिषदं ब्रूहि । सेनान्ये वीरसेनाय कथ्यतामेवं क्रियतामिति ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः । इति निष्क्रम्य साप्राभृतकं लेखं गृहीत्वा पुनः प्रविष्टः ।

कञ्चुकी । अनुष्ठिता प्रभोराज्ञा । अयं देवस्य सेनापतेः पुष्यमित्रस्य सकाशात्सोत्तरीयप्राभृतको लेखः प्राप्तः । प्रत्यक्षीकरोत्वेनं देवः ।

। राजोत्थाय प्राभृतकं सोपचारं गृहीत्वा सलेखं परिजनायार्पयति । परिजनो लेखं नाट्येनोद्घाटयति ।

धारिणी । अम्मद्दे तदोमुहं एव्व णो हिअअं । सुणिस्सं दाव गुरुअणाकुसलाणन्तरं वसुमित्तस्स वुत्तन्तं । अदिभारे खु पुत्तओ सेणापदिणा णिउत्तो ।

राजा । उपविश्य वाचयति । स्वस्ति यज्ञशरणात्सेनापतिः पुष्यमित्रो वैदिशस्थं पुत्रमायुष्मन्तमग्निमित्रं स्नेहात्परिष्वज्यानुदर्शयति । विदितमस्तु । यो ऽसौ राजयज्ञदीक्षितेन मया राजपुत्रशतपरिवृतं वसुमित्रं

गोप्तारमादिश्य वत्सराय निर्वर्तनीयो निरर्गलस्तुरंगमो विसर्जितः । स सिन्धोर्दक्षिणं रोधसि चरन्नश्वानीकेन यवनेन प्रार्थितः । तत उभयोः सेनयोर्महानासीत्संमर्दः ।

॥ धारिणी विषादं नाटयति ॥

राजा । कथमीदृशं संवृत्तं ॥ पुनर्वाचयति ॥

ततः परान्पराजित्य वसुमित्रेण धन्विना ।
प्रसह्य ह्रियमाणो मे वाजिराजो निवर्तितः ॥ १० ॥

धारिणी । इमिणा आससिदं मे हिअअं ।

राजा ॥ लेखशेषं वाचयति ॥ सो ऽहमिदानीमंशुमतेव सगरः पौत्रेण प्रत्याहृताश्वो यक्ष्ये । तदिदानीमकालहीनं विगतरोषचेतसा भवता वधूजनेन सह यज्ञसेवनायागन्तव्यमिति । अनुगृहीतो ऽस्मि ।

परिव्राजिका । दिष्ट्या पुत्रविजयेन दंपती वर्धेते ।

भर्तासि वीरपत्नीनां श्लाघ्यानां स्थापिता धुरि ।
वीरसूरिति शब्दो ऽयं तनयात्त्वामुपस्थितः ॥ ११ ॥

धारिणी । भोदि परितुट्ठम्हि जं पिदरं अणुजादो वच्छओ ।

राजा । मौद्गल्य ननु कलभेन यूथपतेरनुकृतं ।

कञ्चुकी ।

नैतावता वीरविजृम्भितेन
चित्तस्य नो विस्मयमादधाति ।
यस्याप्रधृष्यः प्रभवस्त्वमुच्चै
रग्नेरपां दग्धुरिवोरुजन्मा ॥ १२ ॥

राजा । मौद्गल्य यज्ञसेनश्यालमुरीकृत्य मुच्यन्तां सर्वे बन्धनस्थाः ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ॥ इति निष्क्रान्तः ॥

धारिणी । जयसेणे गच्छ मेलकप्पमुहीणं अलंकाराणं पुत्तअस्स वुत्तन्तं णिवेदेहि ।

॥ प्रतीहारी प्रस्थिता ॥

धारिणी । एहि दाव ।

प्रतीहारी ॥ प्रतिनिवृत्य ॥ इअम्हि ।

धारिणी ॥ उपान्तिकं ॥ जं मए असोअदोहलणिओए मालविआए पडिणादं तं से अभिअणं च णिवेदिअ मम वअणेण इरावदिं अणुणेहि । तुए खु अअं संवादो ण भंसिदव्वोत्ति ।

प्रतीहारी । जं देवी आणवेदि ॥ इति निष्क्रम्य पुनः प्रविश्य च ॥ भट्टिणि पुत्तविजअणिमित्तेण परितोसेण अलंकाराणं आभरणाणं मञ्जूसिअम्हि संवुत्ता ।

धारिणी । अलं । किं अच्चरिअं । साधारणो णं अब्भुदओ ।

प्रतीहारी ॥ उपान्तिकं ॥ भट्टिणि इरावदी विणवेदि । सरिसं खु पहुवीए पहुवन्तीए तव वअणं । संकप्पिदे ण जुज्जदि अण्णहा कादुंत्ति ।

धारिणी । भअवदि तुए अणुमदं इच्छामि अज्जसुमदिणा पढमं किदं अज्जउत्तस्स मालविअं उववादेदुं ।

परिव्राजिका । इदानीमपि त्वमस्याः प्रभवसि ।

धारिणी ॥ मालविकां हस्ते गृहीत्वा ॥ इमं अज्जउत्तो पिअणिवेदणाणुरूवं पारितोसिअं पडीच्छदु ।

॥ राजा व्रीडां नाटयति ॥

धारिणी ॥ सस्मितं ॥ किं अवधीरिदि अज्जउत्तो ।

विदूषकः । एसो लोअवणाववरो लज्जाउलो होदित्ति ।

॥ राजा विदूषकमवेक्षते ॥

विदूषकः । अहं देवीए अकुकिदप्पणिव्विसेसं मालविअं अत्त भवं पडिग्गेण्हिदुं इच्छदि ।

धारिणी । एदाए अ राअदारिआए अहिजणेण दिण्णो एव्व देवीसद्दो । किं पुणरुत्तेण ।

परिव्राजिका ।

अस्माकमुत्सवमणिर्मणिज्ञातिपुरस्कृतः ।
ज्ञातिद्वयेण कल्याणि तर्हि संयोगमर्हति ॥ १३ ॥

धारिणी । मरिसेदु भअवदी अब्भुदकल्लाए पढमं णालकिदं । जअसेणे गच्छ दाव कोसेअं आणेहि ।

प्रतीहारी । जं भट्टिणी आणवेदि ॥ इति निष्क्रम्य पत्रोर्णं गृहीत्वा प्रविश्य ॥ देवि इदं ।

धारिणी ॥ मालविकामवगुण्ठनवतीं कृत्वा ॥ अज्जउत्त इअं पडिच्छीआ ।

राजा । त्वच्छासनं प्रत्यनुरक्ता वयं ॥ अपवार्य ॥ कृत्त प्रतिगृहीतं ।

विदूषकः । अम्हहे देवीए अणुऊलदा धारिणीए ॥ इति परिजनम् अवेक्षयति ॥

परिजनः ॥ मालविकामुपेत्य ॥ जेदु जेदु भट्टिणी ।

॥ धारिणी परिव्राजिकां निर्वर्णयति ॥

परिव्राजिका । देवि नैतच्चित्रं त्वयि ।

प्रतिपक्षेणापि पतिं सेवन्ते भर्तृवत्सलास्तन्व्याः ।
अन्यसरितामपि रसं समुद्रगाः प्रापयन्त्युदधिं ॥ १४ ॥

॥ प्रविश्य निपुणिका ॥

निपुणिका । जेदु जेदु भट्टा । इरावदी विण्णवेदि । जं हि उव

आरादिकुमेण तदा अहं भट्टिणो अवरद्धा । णं सो अत्तणो भट्टा । अणुपदं भट्टिणो अणुवृत्तं एव्व मए आअरिअं । संपदं पुणमणोरहो भट्टा जाओ । अहं संपसादमेत्तेण संभावइदव्वेत्ति ।

धारिणी । णिउणिए वसन्ते सेविदं अज्जउत्तो जाणिस्सदित्ति ।

निपुणिका । अणुगिहीदम्हि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

परिव्राजिका । देव त्वद्वृत्त्या वत्संबन्धेन चरितार्थं माधवसेनं त्वदाज्ञया दृष्ट्वा नयनसाफल्यं कर्तुमिच्छामि ।

धारिणी । ण जुत्तं भअवदि अम्हाणं परिच्चत्तुं ।

राजा । भगवति मदीयेष्वेव लेखेषु तत्रभवतस्त्वामुद्दिश्य सभाजनानि पातयिष्यामः ।

परिव्राजिका । युवयोः स्नेहात्परवानयं जनः ।

धारिणी । आणवेदु अज्जउत्तो । भूओवि दे किं पिअं उवअरिस्सं ।

राजा । मम तावदेतावदेव प्रियं ।

त्वं मे प्रसादसुमुखी भव चण्डि नित्य
मेतावदेव मृगये प्रतिपक्षहेतोः ।
आशास्यमीतिविगमप्रभृति प्रजानां
संपत्स्यते न खलु गोप्तरि नाग्निमित्रे ॥ १५ ॥

॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

॥ इति पञ्चमो ऽङ्कः ॥

अथ

प्राकृतभाषाव्याख्या

॥ पत्रं ५ ॥

चेटी । आज्ञप्तास्मि देव्या धारिण्याचिरप्रवृत्तोपदेशकं छलिकं नाम नाट्यकमन्तरेण कीदृशी मालविकेति नाट्याचार्यमार्यगणदासं प्रष्टुं । तत्सङ्गीतशालां गच्छामि ।

प्रथमा । हला कौमुदिके कुतस्त इयं धीरता यत्समीपे ऽव्यतिक्रामन्तीतो दृष्टिं न ददासि ।

द्वितीया । अहह बकुलावलिका । सखि देव्याविदं शिल्पिसकाशादानीतं नागमुद्रासनाथमंगुलीयकं स्निग्धं निर्ध्यायन्ती तवोपालम्भे पतितास्मि ।

प्रथमा । स्थाने सज्जति ते दृष्टिः । अनेनांगुलीयकेनोद्भिन्नकिरणकेसरेण कुसुमित इव ते ऽग्रहस्तः ।

द्वितीया । हला कुत्र प्रस्थितासि ।

प्रथमा । देव्या वचनेन नाट्याचार्यमार्यगणदासं प्रष्टुमुपदेशग्रहणे कीदृशी मालविकेति ।

द्वितीया । सखि ईदृशेन व्यापारेणासंनिहितापि सा भर्त्रा कथं दृष्टा ।

॥ पत्रं ६ ॥

प्रथमा । आं । स जनो देव्याः पार्श्वगतश्चित्रे दृष्टः ।

द्वितीया । कथमिव ।

प्रथमा । शृणु । चित्रशालां गता देवी यदा प्रत्यग्रवर्णरागां चित्रलेखामाचार्यस्यावलोकयन्ती तिष्ठति । तस्मिन्नन्तरे भर्तोपस्थितः ।

द्वितीया । ततस्ततः ।

प्रथमा । उपचारानन्तरमेकासनोपविष्टेन भर्त्रा चित्रगताया देव्याः परिजनमध्यगतामासन्नपरिचारिकां दृष्ट्वा देवी पृष्टा ।

द्वितीया । किमिति ।

प्रथमा । अपूर्वेयं दारिका देव्यासन्ना लिखिता किंनामधेयेति ।

द्वितीया । आकृतिविशेष आदरः पदं करोति । ततः ।

प्रथमा । ततो ऽवधीरितवचनो भर्ता शङ्कितो देवीं पुनरप्यनुबन्धुं प्रवृत्तः । ततः कुमार्या वसुलक्ष्म्याख्यातं । आर्य एषा मालविकेति ।

द्वितीया । सदृशं खल्वेतद्बालभावस्य । ततो ऽपरं कथय ।

प्रथमा । किमन्यत् । सांप्रतं मालविका सविशेषं भर्तुर्दर्शनपथाद्रक्ष्यते ।

द्वितीया । हला अनुतिष्ठात्मनो नियोगं । अहमप्येतदङ्गुलीयकं देव्या उपनेष्यामि ।

प्रथमा । एष नाट्याचार्यः संगीतशालान्निर्गच्छति । तावदस्यात्मानं दर्शयामि ।

॥ पत्रं ७ ॥

बकुलावलिका । आर्य वन्दे ।

बकुलावलिका । आर्य देवी पृच्छति । अप्युपदेशग्रहणे नातिक्लिश्यते वः शिष्या मालविकेति ।

बकुलावलिका । अतिक्रामन्तीमिवेरावतीं प्रेक्षे । कृतार्थेदानीं वः शिष्या यस्यां गुरुजन एवं तुष्यति ।

बकुलावलिका । अस्ति देव्या वर्णावरो भ्राता वीरसेनो नाम । स भर्त्रान्तपालदुर्गे नर्मदातीरे स्थापितः । तेन शिल्पाधिकारे योग्येयं दारिकेति भगिन्या देव्या उपायनं प्रेषिता ।

॥ पत्रं ८ ॥

बकुलावलिका । आर्य कुत्रेदानीं वः शिष्या ।

बकुलावलिका । तेन ह्यनुजानातु मामार्यः । यावदस्या आर्यपरितोषनिवेदनेनोत्साहं वर्धयामि ।

॥ पत्रं ९ ॥

विदूषकः । आज्ञप्तो ऽस्मि तत्रभवता राज्ञा । गौतम चिन्तय तावदुपायं यथा मे यदृच्छादृष्टप्रतिकृतिर्मालविका प्रत्यक्षदर्शना भवतीति । मया च तत्तथाकृतं तावदस्य निवेदयामि ।

॥ पत्रं १० ॥

विदूषकः । कर्षितो भवान् ।

विदूषकः । प्रदोषमिरिठिं पृच्छ ।

विदूषकः । दृष्टमिव ।

विदूषकः । कल्यमपि द्रक्ष्यसि ।

॥ पत्रं १२ ॥

विदूषकः । समर्थं प्रतिज्ञातं ।

विदूषकः । शृणु भवान्भणति ।

धारिणी । भगवति हरदत्तस्य गणदासस्य च संरम्भं कथं प्रेक्षसे ।

धारिणी । यद्यप्येवं तथापि राजपरिग्रहो ऽस्य प्रभुत्वमुपहरति ।

विदूषकः । अविहा अविहा । उपस्थिता देवी पीठमर्दिकां पण्डितकौशिकीं पुरस्कृत्य तत्रभवती धारिणी ।

॥ पत्रं १३ ॥

धारिणी । जयतु जयत्वार्यपुत्रः ।

॥ पत्रं १४ ॥

देवी । यदि मां पृच्छसि तदेतयोर्विवाद एव न मे रोचते ।

विदूषकः । भो वयस्य उरभ्रयोः संवादं । किं मुधा वेतनदानेनैतयोः ।

देवी । ननु कलहप्रियो ऽसि ।

विदूषकः । मैवं खलु । अन्योन्यकलहप्रिययोर्मत्तहस्तिनोरेकतरस्मिन्ननिर्जिते कुत उपशमः ।

विदूषकः । श्रुतमार्याभ्यां भगवत्या वचनं । एष पिण्डितार्थ उपदेशदर्शनान्निर्णय इति ।

देवी । यदा पुनर्मन्दमेधा शिष्योपदेशं मलिनयति । तदाचार्यस्य दोषः ।

॥ पत्रं १५ ॥

देवी । कथमिदानीं । अलमार्यपुत्रस्योत्साहकारणं मनोरथं परिपूर्य । विरम निरर्थकादारम्भात् ।

विदूषकः । सुष्ठु भवती भणति । भो गणदास संगीतकपदोपलक्ष्मसरस्वत्युपायनमोदकानि खादमानस्य किं ते सुलभनिग्रहेण विवादेन ।

देवी । अचिरोपनीता ते शिष्या । अपरिनिश्चितस्योपदेशस्य पुनरनार्यमावेदनं ।

देवी । तेन हि द्वावपि भगवत्यामुपदेशं दर्शयतं ।

देवी । मूढे परिव्राजिके मां जाग्रतीमपि सुप्तामिव करोषि ।

॥ पत्रं १६ ॥

विदूषकः । ननु सकारणमेव । आत्मनः पक्षो रक्षितव्यः । ननु दिष्ट्या कोपव्याजेन देव्या परित्रातो भवान् । सुशिक्षितोऽपि सर्व उपदेशदर्शनेन निष्णातो भवति ।

देवी । का गतिः । प्रभवत्याचार्यकः शिष्यजनस्य ।

देवी । भण विस्रब्धं । प्रभविष्यति प्रभुरात्मनः परिजनस्य ।

देवी । भगवति भणेदानीं ।

विदूषकः । तेन हि द्वावपि वर्गप्रेक्षागृहे संगीतरचनां कृत्वात्रभवतो दूतं प्रेषयतं । अथ वा मृदङ्गशब्द एव न उत्थापयिष्यति ।

॥ पत्रं १७ ॥

देवी । अथो भवत्यार्यः । ननु विज्ञानप्रवर्त्तिन्यस्मार्यस्य ।

देवी । यदि राजकार्येष्वपीदृशी निपुणतार्यपुत्रस्य ततः शोभनं भवति ।

॥ पत्रं १८ ॥

देवी । अहो अविनय आर्यपुत्रस्य ।

विदूषकः । भो धीरं गच्छ । तत्रभवती धारिणी विसंवादयिष्यति ।

॥ पत्रं २० ॥

विदूषकः । उपस्थितं नयनमधु संनिहितमाक्षिकं च । तदप्रमत्त इदानीं प्रेक्षस्व ।

विदूषकः । प्रेक्षतां भवान् । न खल्वस्याः प्रतिच्छन्दादपि हीयते मधुरता ।

मालविका ।

दुर्लभः प्रियस्तस्मिन्भव हृदय निराशमहो अपाङ्गको मे स्फुरति किमपि वामकः ।
एष स चिरदृष्टः कथमुपनेतव्यो नाथ मां पराधीनां त्वयि गणय सतृष्णां ॥

विदूषकः । भो वयस्य चतुष्पदवस्तुकं द्वारीकृत्य त्वमुपन्यस्त इवात्मात्रभवत्या ।

॥ पत्रं २१ ॥

विदूषकः । भवति तिष्ठ । किमपि ते विस्मृतः कर्मभेदः । तं तावत्प्रक्ष्यामि ।

देवी । ननु गौतमवचनमपार्थो हृदये करोति ।

विदूषकः । कौशिकीं तावत्पृच्छ । पश्चाद्यो मया कर्मभेदो दृष्टस्तं भणिष्यामि ।

॥ पत्रं २२ ॥

देवी । दिष्ट्या परीक्षाराधनेनार्यो वर्धते ।

विदूषकः । प्रथमोपदेशदर्शने प्रथमं ब्राह्मणपूजा कर्तव्या । सा ननु वो विस्मृता ।

॥ पत्रं २३ ॥

विदूषकः । यथा नाम शुष्कघनगर्जिते अन्तरीक्षे जलपानेन चातकायितं ।

विदूषकः । तेन हि पण्डितपरितोषप्रत्यया ननु मूढा जातिः । यदत्रभवत्या शोभनं भणितं तत इदमस्यै पारितोषिकं प्रयच्छामि ।

देवी । तिष्ठ गुणान्तरज्ञानात्किं निमित्तं त्वमाभरणं ददासि ।

विदूषकः । परकार्यमिति कृत्वा ।

देवी । आर्य गणदास ननु दर्शितोपदेशा ते शिष्या ।

विदूषकः । एतावानेव मतिविभवो भवन्तं सेवितुं ।

विदूषकः । साधु दरिद्रातुर इव वैद्येनौषधमुपपाद्यमानमिच्छसि ।

॥ पत्रं २४ ॥

विदूषकः । अविहा । अस्माकं भोजनवेला । अत्रभवत उचितवेलातिक्रमेण चिकित्सका दोषमुदाहरन्ति । एतद्वत्र किं भणसि ।

देवी । निर्वर्तयत्वार्यपुत्रो मध्याह्नविधिं ।

विदूषकः । भवती विशेषेण पानभोजनं त्वरयतु ।

विदूषकः । भो न केवलं रूपे शिल्पेऽप्यद्वितीया मालविका ।

विदूषकः । भवताप्यहं । दृढं विपणिकन्दुरिव मे हृदयाभ्यन्तरं दह्यते ।

॥ पत्रं २५ ॥

विदूषकः । गृहीतदक्षिणोऽस्मि । किं तु मेघावलीकृतज्योत्स्नेव पराधीनदर्शना तत्रभवती मालविका । भवानपि शूनापरिचर इव गृध्र आमिषलोलुपो भीरुकश्च । अत्यन्तातुर इव कार्यसिद्धिं प्रार्थयन्मे रोचसे ।

॥ पत्रं २६ ॥

समाहितिका । आज्ञप्तास्मि भगवत्या । समाहितिके देवस्योपायनार्थं बीजपूरकं गृहीत्वागच्छेति । तत्प्रमदवनपालिकां मधुकरिकामन्विच्छामि । एषा तपनीयाशोकमवलोकयन्ती मधुकरिका तिष्ठति । यावदेनां संभावयामि ।

समाहितिका । आलि सुखो ते उद्यानव्यापारः ।

मधुकरिका । अहह समाहितिका । सखि स्वागतं ते ।

समाहितिका । हला भगवत्याज्ञापयति । अरिक्तपाणिनास्मादृशजनेनात्रभवन्तो द्रष्टव्याः । तद्बीजपूरकेण शुश्रूषितुमिच्छामीति ।

मधुकरिका । ननु संनिहितं बीजपूरकं । कथयान्योन्यसंघर्षितानां नाट्याचार्ययोरुपदेशं दृष्ट्वा कतरो भगवत्या प्रशंसितः ।

समाहितिका । द्वावपि किलागमिनौ प्रयोगनिपुणौ च । किं तु शिष्यागुणविशेषेणोन्नमितो गणदासः ।

मधुकरिका । अथ मालविकागतं कौलीनं किं श्रूयते ।

समाहितिका । बाढं किल तस्यां साभिलाषो भर्ता । केवलं

॥ पत्रं २७ ॥

देव्या धारिण्याश्चित्तं रक्षन्नात्मनः प्रभुत्वं न दर्शयति । मालविकाप्येषु दिवसेष्वनुभूतमुक्तेव मालतीमाला ग्लायमाना लक्ष्यते । अतो ऽपरं न जाने । विसृज माम् ।

मधुकरिका । एतस्याः शाखावलम्बि बीजपूरकं गृहाण ।

समाहितिका । हला त्वमपीदं पेशलतरं साधुजनशुश्रूषया फलं प्राप्नुहि ।

मधुकरिका । सखि समं गच्छावः । अहमप्यस्य चिरायमाणकुसुमोद्गमस्य तपनीयाशोकस्य दोहदनिमित्तं देव्यै निवेदयामि ।

समाहितिका । युज्यते ऽधिकारः खलु ते ।

विदूषकः । श्रुतं भवतो धीरतामुज्झित्वा परिदेवितेन । दृष्टा मया

॥ पत्रं २८ ॥

मालविकायाः प्रियसखी बकुलावलिका स्थापिता कार्ये यो भवता संदिष्टः ।

विदूषकः । विज्ञापय भट्टारकं । अनुगृहीतास्म्यनेन नियोगेन । किं तु सा तपस्विनी देव्याधिकतरं रक्ष्यमाणा नागरक्षितानामिव निधीनां सुखं समासादयितव्या । तथापि यतिष्यामीति ।

विदूषकः । ननु भणामि तस्मिन्साधनीये कार्ये कृतो मयोपाय इति । तत्पर्यवस्थापयत्वत्रभवानात्मानं ।

विदूषकः । अद्यैव प्रथमावतारसुभगानि रक्तकुरबकप्रसवाण्युपायनं प्रेष्य नववसन्तावतारव्यपदेशेनैरावत्या निपुणिकामुखेनाभ्यर्थितः । इच्छाम्यार्यपुत्रेण सह दोलाधिरोहणमनुभवितुमिति । भवतापि संप्रति ज्ञातं । तत्प्रमदवनमेव गच्छावः ।

विदूषकः । कथमिव ।

॥ पत्रं २९ ॥

विदूषकः । मार्दवेन भवानन्तःपुरस्थितां दक्षिणामिवापदे पृष्ठतः कर्तुं ।

विदूषकः । इत इतो भवान् ।

विदूषकः । नन्वेतत्प्रमदवनं पवनचलपल्लवाभिः पल्लवाङ्गुलीभिस्त्वरयतीव भवन्तं प्रवेष्टुं ।

विदूषकः । प्रविश निर्वृतिलाभाय ।

विदूषकः । अवधानेन दृष्टिं देहि । एतत्खलु भवन्तमिव लोभयितुकामया प्रमदवनलक्ष्म्या युवतिवेषलज्जापयितृकं कुसुमनेपथ्यं गृहीतं ।

॥ पत्रं ३० ॥

मालविका । अविज्ञातहृदयं भट्टारकमभिलषन्त्यात्मनो ऽपि तावल्लज्जे । कुतो स्निग्धः प्रियसखीजनस्य वृत्तान्तमाख्यातुं । न जाने ऽप्रतिकारगुरुकं वेदनं कियत्कालं मदनो मां नेष्यतीति । कुत्र नु प्रस्थितास्मि । आ संदिष्टास्मि देव्या । गौतमचापलाद्दोलापरिभ्रष्टायाः स्खलितौ मम चरणौ । न शक्नोमि । त्वं तावत्तपनीयाशोकस्य दोहदं निर्वर्तयेति । यदि स पञ्चरात्राभ्यन्तरे कुसुमं दर्शयति तदाहमभिलाषपूरयितृकं प्रसादं दापयिष्यामीति । यावन्नियोगभूमिं प्रथमं गता भवामि । तावदनुपदं मम चरणालंकारहस्तया बकुलावलिकयागन्तव्यं । तत्परिदेविष्ये तावद्विस्रब्धं मुहूर्तकं ।

विदूषकः । ही ही एतत्खलु सीधुपानोद्वेजितस्य मत्स्यण्डिकोपनता ।

विदूषकः । एषा नातिपरिष्कृतवेषोत्सुकवदनैकाकिनी मालविकादूरे वर्तते ।

॥ पत्रं ३१ ॥

विदूषकः । अथ किं ।

विदूषकः । एषा तद्राशिमिश्रान्निष्क्रान्तेव एव परिवर्तमाना दृश्यते ।

विदूषकः । एषापि भवानिव मदनव्याधिना परिमृष्टा भविष्यति ।

मालविका । अशोको ललितसुकुमारदोहदापेक्षया हीनकुसुमनेपथ्य उत्कण्ठिताया मम शोकमनुकरोति । यावदस्य प्रच्छायशीतले शिलापट्टके निषण्णात्मानं विनोदयामि ।

विदूषकः । श्रुतं भवतोत्कण्ठितास्मीत्यत्रभवती मन्त्रयते ।

॥ पत्रं ३२ ॥

विदूषकः । इरावतीमिवादूरे प्रेक्षे ।

मालविका । हृदय निरवलम्बनादतिभूमिलङ्घिनो मनोरथाद्विरम । किं मामायासयः ।

विदूषकः । सांप्रतं भवतः निःसंशयं भविष्यति । एषार्पितमदनसंदेशा विशिके ननु वकुलावलिकोपगता ।

विदूषकः । किमिदानीमेषा दास्या दुहिता तावदुत्कं संदेशं विस्मरति ।

वकुलावलिका । अपि सुखं सख्याः ।

मालविका । अहह वकुलावलिकोपस्थिता । स्वागतं ते । उपविश ।

॥ पत्रं ३३ ॥

वकुलावलिका । हला त्वमिदानीं योग्यतया नियुक्ता । एकं ते चरणमुपनय यावत्सालक्तकं सनूपुरं करोमि ।

मालविका । हृदय अलं सुखितया । उपस्थितो अयं विभवः । कथमिदानीमात्मानं मुक्ष्ये । अथ वैतदेव मे मित्रमण्डनं भविष्यति ।

वकुलावलिका । किं विचारयसि । उत्सुका खल्वस्य तपनीयाशोकस्य कुसुमोद्गमे देवी ।

विदूषकः । किं खलु न जानासि । अकारणाद्देवीनामन्तःपुरनेपथ्येन योजयिष्यतीति ।

मालविका । हला मर्षयेदानीं ।

वकुलावलिका । अपि शरीरमसि मे ।

विदूषकः । चरणानुग्रहस्तत्रभवत्या अधिकार उपक्षिप्तः ।

॥ पत्रं ३४ ॥

विदूषकः । पारयिष्यसि तत्रभवत्यानपराद्धुं ।

इरावती । कन्ये निपुणिके शृणोमि बहुशो मदो किल स्त्रीजनस्य विशेषमण्डनमिति । अपि सत्यो लोकवादो ऽयं ।

निपुणिका । प्रथमं लोकवाद एव सत्यतया संवृत्तः ।

इरावती । सविशेषेसिना स्नेहेनालं । कथय कुत इदानीमवगमितं दोलागृहं प्रथमागतो भर्ता न वेति ।

निपुणिका । भट्टिन्या अखण्डितप्रणयात् ।

इरावती । अलं सेवया । मध्यपदं गत्वा भण ।

निपुणिका । ननु वसन्तस्य .. वायनलोलुपेनार्यगौतमेन कथितं । त्वरतां भट्टिनी ।

इरावती । कन्ये मदेन ग्लायमानमात्मानमार्यपुत्रस्य दर्शने हृदयं त्वरयति चरणौ पुनर्मार्गे ऽद्य लगतः ।

निपुणिका । ननु संप्राप्ते स्वो दोलागृहकं ।

इरावती । निपुणिके आर्यपुत्र अत्र न दृश्यते ।

निपुणिका । ननु भट्टिन्यवलोकयतु । परिहासनिमित्तं कुत्रापि गूढेन भर्त्रा भवितव्यं । आवामपीमं प्रियंगुलतापरिक्षिप्तमशोकशिलापट्टकं प्रविशावः ।

इरावती । तथा ।

निपुणिका । अवलोकतां भट्टिनी चूताङ्कुरं विचिन्वत्योरावयोः पिपीलिकाभिर्दर्शितं ।

॥ पत्रं ३५ ॥

इरावती । किमिवैतत् ।

निपुणिका । एषाशोकपादपच्छायायां मालविकाया बकुलावलिका चरणालंकारं निर्वर्तयति ।

इरावती । अभूमिरियं मालविकायाः । कथमत्र तर्कयसि ।

निपुणिका । तर्कयामि दोलापरिभ्रष्टस्खलच्चरणया देव्याशोकदोहदाधिकारे मालविका नियुक्तेति । अन्यथा कथं देवी स्वकं धारितमेतन्नूपुरयुगलं परिजनस्याभ्यनुज्ञास्यति ।

इरावती । महती मे संभावना ।

निपुणिका । किं नान्विष्यते भर्ता ।

इरावती । कन्ये मे चरणावशतो न प्रपततः । मदो मां विकारयति । आशङ्कितस्य तावदन्तं गमिष्यामि ।

मालविका । स्थाने खलु कातरं मे हृदयं ।

बकुलावलिका । किमपि रोचते ते रागरेखाविन्यासः ।

मालविका । आत्मनश्चरणाविति लज्जाम्यत्र प्रशंसितुं । केन शिल्पसाधनकलायामेवमभिनीतासि ।

बकुलावलिका । अत्र खलु भर्तुः शिष्यास्मि ।

विदूषकः । त्वरस्वेदानीं गुरुदक्षिणायै ।

मालविका । दिष्ट्या न गर्वितास्मि ।

बकुलावलिका । उपदेशानुरूपे चरणे लब्धेदानीं गर्विता भविष्यामि । एना सिद्धो मे दर्पः । सखि एकस्य ते चरणस्यावसितो रागनिक्षेपः । केवलं मुखमारुतो

॥ पत्रं ३६ ॥

लब्धव्यः । अथ वा प्रवातमेवैतत्स्थानं ।

विदूषकः । कुतस्ते ऽनुशयः । क्षताडक्ता चिरप्रणयेनानुभवितव्यं ।

बकुलावलिका । सखि बहूणां शतपत्रमिव शोभते ते चरणं । सर्वथा भर्तुरङ्कपरिवर्तिनी भव ।

मालविका । हला माकीर्तितं मन्त्रयस्व ।

बकुलावलिका । मन्त्रयितव्यमेव मया मन्त्रितं ।

मालविका । प्रिया खल्वहं तव ।

बकुलावलिका । न केवलं मम ।

मालविका । कस्य वान्यस्य ।

बकुलावलिका । गुणाभिनिवेशिनो भर्तुरपि ।

मालविका । अलीकं मन्त्रयसे । आत्मन्येव मयि नास्ति ।

बकुलावलिका । सर्वं त्वयि नास्ति । भर्तुः कृशेषु सुन्दरपाण्डुरेषु दृश्यते ऽङ्गेषु ।

निपुणिका । प्रथमं शुणितमिव हताशया उत्तरं ।

बकुलावलिका । अनुरागो ऽनुरागेण परीक्षितव्य इति श्रुतवचनं प्रमाणं कुरु ।

मालविका । किमात्मनो छन्देन मन्त्रयसे ।

॥ पद्यं ३७ ॥

बकुलावलिका । न हि न हि । भर्तुः खल्वेतानि प्रणयमृदुकान्यक्षराणि विप्रेषितानि ।

मालविका । हला देवीं चिन्तयित्वा न मे हृदयं विश्वसिति ।

बकुलावलिका । मुग्धे भ्रमरसंपातो वसन्तोत्सवसंभूत इदानीं नवचूतप्रसवो ऽवतंसनीयः ।

मालविका । त्वं तावन्मे दुर्गते ऽवलम्बिनी भव ।

बकुलावलिका । किमर्हसुरभी बकुलावलिका खल्वहं ।

इरावती । कन्ये प्रेक्षस्व कारितमेव बकुलावलिकयैतत्पदं मालविकायाः ।

निपुणिका । भट्टिनि निर्विकारस्याधिकारस्योचितोपदेशः ।

इरावती । स्थाने खलु प्रकम्पितं मे हृदयं । गृहीतार्थानन्तरं चिन्तयिष्यामि ।

बकुलावलिका । एषो ऽपि ते संवृत्तपरिकर्मा चरणः । यावदेनं सनूपुरं करोमि । हला उत्तिष्ठा नुतिष्ठ देव्या अशोकस्य विकासयितृके नियोगं ।

इरावती । श्रुतो देव्या नियोग इति । भवत्विदानीं ।

बकुलावलिका । एष उपारूढराग उपभोगक्षमः पुरतस्ते तिष्ठति ।

॥ पद्यं ३८ ॥

मालविका । किं भर्ता ।

बकुलावलिका । न तावद्भर्ता । अशोकशाखावलम्बी गुच्छकः । अवतंसय तावदेनं ।

विदूषकः । किं श्रुतं भवता ।

मालविका । अपि नामावयोः संभावना सफला भवेत् ।

बकुलावलिका । हला नास्ति ते दोषः । निःसंशयं निर्गुणो ऽप्यशोको यदि कुसुमोद्गमन्थरो भवेदतो चरणप्रकारमलभत ।

॥ पद्यं ३९ ॥

विदूषकः । इत्येनां परिहासयिष्यामि ।

निपुणिका । भट्टिनि भट्टिनि भर्तात्र प्रविशति ।

इरावती । एतन्मम प्रथमं चिन्तितं हृदयेन ।

विदूषकः । भवति युक्तं नामात्रभवतः प्रियवयस्यो ऽशोको वामपादेन ताडयितुं ।

उभे । अहह भर्ता । जयतु जयतु भर्ता ।

विदूषकः । बकुलावलिके गृहीतार्थया त्वयात्रभवत्यविनयं कुर्वन्ती कस्मा [कि] न निवारिता ।

निपुणिका । भट्टिनि प्रेक्षस्व किं प्रवृत्तमार्यगौतमेन ।

इरावती । कथं खलु ब्राह्मणबन्धुरन्यथा शोचिष्यति ।

बकुलावलिका । आर्य एषा देवी नियोगमनुतिष्ठति । एतस्मिन्निष्क्रमे परावर्तिष्ये । प्रसीदतु भर्ता ।

विदूषकः । युष्मो देव्यत्र मानयितव्या ।

इरावती । अहो नवनीतकल्पहृदय आर्यपुत्रः ।

॥ पद्यं ४० ॥

मालविका । बकुलावलिके इत्यनुष्ठितमात्मनो नियोगं देव्यै निवेदयस्व ।

बकुलावलिका । विज्ञापय भर्तारं विसृजेति ।

बकुलावलिका । अवहिता शृणु । आज्ञापयतु भर्ता ।

इरावती । पूरय पूरय । अशोकः कुसुमं न दर्शयति । अयं खलु पुनरुत्कम्पित इव ।

विदूषकः । किमन्यत्तावदुपालम्भय ।

इरावती । साधु बकुलावलिके साधुप्रक्रान्तमिदानीं । कुरु यावत्प्रार्थनमार्यपुत्रं ।

उभे । प्रसीदतु भट्टिनी । के आवां भर्तुः प्रणयपरिग्रहस्य ॥

इरावती । अविश्वसनीयाः पुरुषाः । आत्मनो वञ्चनवचनं प्रमाणीकृत्याभिज्ञातायाः विप्रलब्धया हृदयशल्यं कृतं । एवं न विज्ञातं मया व्याधजनगृहीतचित्तया अभिज्ञाया हरिण्या इव विनाश इति ।

विदूषकः । भोः प्रतिपद्यस्व किमप्युत्तरं । किं न भणसि । उदकान्तानुले विमर्दिते विमर्दितेन कुम्भीलेन सदृशो

॥ पद्यं ४१ ॥

रक्षितव्य इति । आर्ताश्रो भव ।

इरावती । अविश्वसनीयको ऽसि । न मया विज्ञातमीदृशो विलोड्युक्तान्त आर्यपुत्रेणारब्ध इति । अन्यथा दुःखव्यापारपरिखेदं न करोमि ।

विदूषकः । मा तावद्भवतो दाक्षिण्यस्योपरोधं भवितुं समीपदृष्टेन देव्याः परिजनेन संक्रान्तिमुपि तापराधः कल्पते । अत्र त्वमेव प्रमाणं ।

इरावती । ननु संकथा नाम भवतु किमित्यात्मानमायासयिष्यामि ।

इरावती । शठ अविश्वसनीयो ऽसि ।

इरावती । इयमपि इलाला त्वामेवानुसरति ।

॥ पद्यं ४२ ॥

इरावती । किमेवं भूयो ऽपि सामस्वोदितं करोति ।

इरावती । न खल्विमौ मालविकायाश्चरणौ यौ ते हर्षदोहदं पूरयिष्यतः ।

विदूषकः । उचितकृतप्रसादो ऽसि ।

॥ पद्यं ४३ ॥

प्रतीहारी । जयतु जयतु भर्ता । अन्तर्निहितो संभ्रमः ।

विदूषकः । जयतु जयतु भवान् ।

प्रतीहारी । वृद्धत्र आज्ञापयति ।

विदूषकः । यो बिडालगृहीतायाः परभृतिकायाः ।

॥ पत्रं ४४ ॥

विदूषकः । सा खलु तपस्विनी तया पिङ्गलाक्ष्या सारभाण्डगृहके मुखे परिक्षिप्ता ।

विदूषकः । अथ किं ।

विदूषकः । शृणोतु भवान् । परिव्राजिका मे कथयति । भो ह्यः किल तत्रभवतीरावती हृताव मानचरणां देवीं सुखं प्रष्टुमागता ।

विदूषकः । ततः सा देव्या पृष्टा । किमात्मनो ऽवनलंकृतो दृष्टो हनो वल्लभ इति । ततस्तयो आख्यातया सन्निवृत्तं । कुतो ऽयमुपचारो यत्परिजने संक्रान्तं वल्लभत्वं लापयतीति ।

विदूषकः । ततस्तयानुबध्यमानया भवतो ऽविनयमन्तरेण परिभ्रातार्था कृता ।

विदूषकः । किमपरं । मालविका बकुलावलिका च निगडपाबद्धहस्तपादे पातालवासं नागकन्यके इवानुभवतः ।

॥ पत्रं ४५ ॥

विदूषकः । कथं भविष्यति । यस्मात्सारभाण्डव्यापारिता माधविका देव्या संदिष्टा । ममांगुलीयमुद्रकामदृष्ट्वा न मोक्तव्या त्वया हताशा मालविका बकुलावलिका चेति ।

विदूषकः । अस्त्यत्रोपायः ।

विदूषकः । को ऽस्मदृष्टः शृणोति । कर्णे ते कथयामि । इत्थमिव ।

प्रतीहारी । देव प्रवातशयने देवी निषण्णा रक्तचन्दनधारिणा परिजनहस्तगतेन चन्दनेन भगवती विनोदयमाना कथाभिस्तिष्ठति ।

विदूषकः । भो गच्छतु भवान् । अहमपि देवीमरिक्तपाणिर्भविष्यामि ।

विदूषकः । तथा । इत्थमिव भवति ।

प्रतीहारी । इत इतो देवः ।

देवी । भगवति रमणीया कथा । ततस्ततः ।

॥ पत्रं ४६ ॥

देवी । अहह भर्ता ।

धारिणी । जयतु जयत्वार्यपुत्रः ।

धारिणी । अस्ति मे विशेषः ।

विदूषकः । परित्रायतां परित्रायतां भवान् । सर्पेणास्मि दष्टः ।

विदूषकः । देवीं द्रक्ष्यामीत्याचारपुष्पकारणात्प्रमदवनं गतो ऽस्मि ।

धारिणी । हा धिक् धिगहमेव ब्राह्मणसंशयनिमित्तं जाता ।

विदूषकः । तस्मिन्नशोकस्तबकपुष्पकारणात्प्रसारितो दक्षिणहस्तः । ततः कोटरविनिर्गतेन सर्परूपिणा कालेन दंशितो ऽस्मि । नन्वेते द्वे पदे ।

॥ पत्रं ४७ ॥

प्रतीहारी । यद्देव आज्ञापयति ।

विदूषकः । अहो पापेन मृत्युना गृहीतो ऽस्मि ।

विदूषकः । कथं न भेष्यामि । संसीयन्ते मे ऽङ्गानि ।

धारिणी । हा हा देव्रिर्शं विचार्यपावलम्बस्वमेनं ।

विदूषकः । भो बालप्रियवयस्यो ऽस्मि ते । अविकारायापुत्रायै ब्रान्यै योगक्षेमं वद ।

जयसेना । श्रायस्तो ध्रुवसिद्धिर्विज्ञापयति । इहैव गौतम आनीयतामिति ।

जयसेना । तथा ।

विदूषकः । भवति जीवेयं न वा । अन्यथा तत्रभवन्तं सेवमानेन ते ऽपराद्धं तन्मर्षयस्व ।

धारिणी । दीर्घायुर्भव ।

॥ पत्रं ४८ ॥

जयसेना । जयतु जयतु भर्ता । ध्रुवसिद्धिर्विज्ञापयति । उदकुम्भविधानेन सर्पमुद्रिका कल्पितव्या । तदन्विष्यतामिति ।

धारिणी । इदं सर्पमुद्रकमङ्गुलीयकं । पश्चान्मम हस्ते देयेतत् ।

जयसेना । यद्देव आज्ञापयति ।

जयसेना । जयतु जयतु भर्ता । निर्वृत्तविषवेगो गौतमो मुहूर्तेन प्रकृतिस्थः संवृत्तः ।

धारिणी । दिष्ट्या व्याध्यान्मुक्तास्मि ।

प्रतीहारी । एष पुनर्वाहतको ऽमात्यो विज्ञापयति । राजकार्यं बहु मन्त्रितव्यं । दर्शनेनानुग्रहमिच्छामीति ।

धारिणी । गच्छत्वार्यपुत्रः कार्यसिद्ध्यै ।

धारिणी । पालिताः आर्यपुत्रवचनमनुतिष्ठत ।

जयसेना । एत्वेतु देवः ।

॥ पत्रं ४९ ॥

जयसेना । अथ किं ।

विदूषकः । जयतु जयतु भवान् । सिद्धानि ते मङ्गलकर्माणि ।

जयसेना । यद्देव आज्ञापयति ।

विदूषकः । देव्या अंगुलीयमुद्रकां दृष्ट्वा कथं विचारयति ।

विदूषकः । ननु पृष्टो ऽस्मि । पुनर्मन्दस्यापि मे तदा प्रत्युत्पन्नमुत्तरमासीत् ।

विदूषकः । भणिता मया । दैवचिन्तकैर्विज्ञप्तो राजा सोपसर्गं वो नक्षत्रं । सर्वबन्धमोक्षः क्रियतामिति । तच्छ्रुत्वा देव्यैरावत्यादिचित्तं रक्षन्त्या राजा किल मोक्षयतीत्यहं संदिष्ट इति । ततो युज्यत इति तया संपादितो ऽर्थः ।

॥ पत्रं ५० ॥

विदूषकः । त्वरतां भवान् । समुद्रगृहके सखीसहितां मालविकां स्थापयित्वा भवन्तं प्रत्युद्गतो ऽस्मि ।

विदूषकः । एत्वेतु भवान् । एतत्समुद्रगृहकं ।

विदूषकः । अहो कुम्भीलकैः कामुकैश्च परिहरणीया चन्द्रिका ।

विदूषकः । तथा ।

बकुलावलिका । सखि प्रणम भर्तारं ।

मालविका । नमो ते । यः पार्श्वतो दृश्यते ।

मालविका । हला मां विप्रलभसे ।

बकुलावलिका । नन्वेष चित्रगतो भर्ता ।

॥ पत्रं ५१ ॥

उभे । जयतु जयतु भर्ता' ।

मालविका । तस्मिन्संभ्रमे स्थिता भर्तु रूपस्य न तथा वितृष्णास्मि यथाद्य मया भावितो ऽवितृष्णा दर्शनो भर्ता ।

विदूषकः । श्रुतं भवता । न किलत्रभवती त्वया यथा दृष्टा तथा न दृष्टो भवान् । मुधेदानीं मञ्जूषेव रत्नभाण्डं यौवनगर्वं वहति ।

मालविका । हला कैषा पार्श्वपरिवर्तितवदनेन भर्त्रा स्निग्धया दृष्ट्या निध्यायते ।

बकुलावलिका । नन्वियं पार्श्वगतेरावती ।

मालविका । सखि अदक्षिण इव मे भर्ता प्रतिभाति यः सर्वं देवीजनमुत्सृज्यैकस्या मुखे बद्धलक्षः ।

बकुलावलिका । चित्रगतं भर्तारं परमार्थतः संकल्प्यासूयिष्यति । भवतु क्रीडयिष्यामि तावदेनया । हला भर्तुर्वल्लभैषा ।

मालविका । ततः किमिदानीमात्मानमायासयसि ।

॥ पत्रं ५२ ॥

विदूषकः । अनुनयशील इदानीं भव ।

मालविका । आर्यगौतमः पश्चादेव सेवत्येनं ।

बकुलावलिका । न हि न हि । कुपितेदानीं त्वं ।

मालविका । यदि चिरं कुपितामिव मां मन्यस एष प्रत्यानीयतां कोपः ।'

बकुलावलिका । जयतु जयतु भर्ता ।

मालविका । कथं चित्रगतो भर्ता मयासूचितः ।

विदूषकः । किं भवानुदासीन इव ।

विदूषकः । अत्रभवत्याः कथं तवाविश्वासः ।

॥ पत्रं ५३ ॥

बकुलावलिका । सखि बहुशः किल भर्ता विप्रलब्धः । तदात्मा विश्वसनीयः क्रियतां ।

मालविका । मम पुनर्मन्दभागायाः स्वप्नसमागमो ऽपि भर्तुर्दुर्लभ आसीत् ।

बकुलावलिका । एतु भर्ता देवस्या उत्तरं ।

बकुलावलिका । अनुगृहीतास्मि ।

विदूषकः । बकुलावलिके अशोकपल्लवान्यभिलङ्घयितुमिच्छति हरिणः । एहि निवारयाव एनं ।

बकुलावलिका । तथा ।

विदूषकः । एवमपि गौतमो निर्दिश्यते ।

बकुलावलिका । आर्यगौतम अहमप्रकाशे तिष्ठामि । त्वं द्वाररक्षको भव ।

विदूषकः । युज्यते ।

विदूषकः । एवं तावत्परिश्रम्भं संस्थितो भवामि । अहो सुखस्पर्शता शिलाविशेषस्य ।

॥ पत्रं ५४ ॥

मालविका । दुःखाभिभवादात्मनो ऽपि प्रियं कर्तुं न पारयामि ।

मालविका । यो न बिभेति स मया भट्टिनीदर्शने दृष्टसनाथरूपो भर्ता ।

इरावती । निपुणिके सर्वं त्वं परिहसन्ती चन्द्रिकया । समुद्रगृहकालिन्दद्वारे आर्यगौतम इह इति ।

निपुणिका । अन्यथा कथं भट्टिन्या विज्ञाप्यते ।

इरावती । तेन हि तत्रैव गच्छावः संशयान्मोक्तुं प्रियवयस्यं प्रष्टुं च ।

॥ पत्रं ५५ ॥

निपुणिका । शापशेषमिव भट्टिन्या वचनं ।

इरावती । अन्यच्च । चित्रगतमार्यपुत्रं प्रसादयिष्यामि ।

निपुणिका । अथेदानीं कथं नु भर्तारमनुनीयते ।

इरावती । मुग्धे यादृश एव चित्रगतस्तादृश एवान्यसंक्रान्तहृदय आर्यपुत्रः । केवलमुपचारातिक्रमं प्रमार्ष्टुमयमारम्भः ।

निपुणिका । इत इतो भट्टिनी ।

चेटी । जयतु जयतु भट्टिनी । देवी भणति । नैष मे कालस्तव बहुमानं दर्शयितुं । एवं माधविकया सह निगडबन्धनं कृता मालविका । यदनुमन्यसे आर्यपुत्रमपि तत्र कृते विज्ञापयिष्यामि ।

इरावती । नागरिके विज्ञापय देवीं । का खलु भट्टिनीनीतिं ज्ञातुं । परिजननिग्रहेण मयि दर्शितो ऽनुग्रहः । कस्य वा प्रसादेनान्यो वर्धत इति ।

चेटी । तथा ।

निपुणिका । एष द्वारे समुद्रगृहकस्य विपणिगत इव . . . गौतम आसीन इव निद्राति ।

इरावती । किं नु खल्वत्याहितं । शापशेष इव विषविकारो भवेत् ।

निपुणिका । प्रसन्नमुखवर्णो दृश्यते । अपि च ध्रुवसिद्धिना चिकित्सितः । तदस्याशङ्कनीयं पापं ।

विदूषकः । भवति मालविके ।

निपुणिका । श्रुतं भट्टिन्या । कस्य वैष आर्तनीयः ।

॥ पत्रं ५६ ॥

अन्यवहार्यं वकुलावः . . . । इतः सर्वं कालं स्वस्तिवाचनमोदकैः कुक्षिं पूरयित्वा सांप्रतं मालविकां स्वप्नायते ।

विदूषकः । इरावतीमतिक्रामन्ती भव ।

निपुणिका । इदमत्याहितं । भुजंगभीतं ब्राह्मणबन्धुमनेन भुजंगकुटिलेनात्मनो दण्डकाष्ठेनान्तरिता ताडयिष्यामि ।

इरावती । अर्हति कृतघ्नः सर्पदंशनं ।

विदूषकः । अविहा अविहा । दर्वीकरो म उपरि परिपतितः ।

मालविका । मा तावत्सहसा निष्क्रमिष्यसि । सर्प इति भणति ।

इरावती । हा धिग्धा धिक् । भर्ता तावदित इव धावति ।

विदूषकः । कथं दण्डकाष्ठमिदं । अहं पुनर्जाने । यन्मया केतककण्टकैर्दंष्ट्रं कृत्वा सर्पस्यापदेशः कृतं तन्मे फलितमिति ।

बकुलावलिका । मा खलु भर्ता प्रविशतु । इह कुटिलगतिः सर्प इव दृश्यते ।

इरावती । अपि निर्विघ्नमनोरथो दिवासंकेतो मिथुनस्य ।

॥ पत्रं ५७ ॥

इरावती । बकुलावलिके दुष्टाधिकारविषया संपूर्णा ते प्रतिज्ञा ।

बकुलावलिका । प्रसीदतु भट्टिनी । किं मया कृतमिति देवः प्रष्टव्यः । दर्दुरा व्याहरन्तीति किं देवः पृथिवीं वर्षितुं स्मरति ।

विदूषकः । मा तावद्भवत्या दर्शनमात्रेणात्रभवान्प्रणिपातलङ्घनं विस्मृतो भवति । त्वं पुनर्प्रसादं न गृह्णासि ।

इरावती । कुपिताप्यहं किं करिष्यामि ।

इरावती । अस्थान इति शुश्रूषधारित्मार्यपुत्रेण । अन्यसंक्रान्तेऽप्यस्माकं भागधेयेषु यदि पुनः कुप्येयं नाहं हस्या भवेयं ।

इरावती । निपुणिके गत्वा देवीं विज्ञापय । दृष्टं प्रतिपक्षवात्सल्यं । अवहितं मे हृदयमपैति ।

निपुणिका । तथा ।

विदूषकः । अन्यार्थः संपतितो बन्धनभ्रष्टो गृहकपोतको बिडालिकाया आलोके पतितः ।

॥ पत्रं ५८ ॥

निपुणिका । देवि यदृच्छादृष्टया माधविकयाख्यातं । एवंनिमित्तं ।

इरावती । उपपन्नं सर्वमेव । अप्रतिबन्धुनोऽद्रिः प्रयोगः । इयमस्य कामान्तरगच्छितस्य प्रत्यवरुन्धोनीतिः ।

विदूषकः । भवति यदि नीत्या एकमप्यक्षरं पठेयं गन्धक्रमभ्यान्तःस्थितो भवेयं ।

जयसेना । देव कुमारी वसुलक्ष्मीः कन्दुकमनुधावन्ती पिङ्गलवानरेण बलीयो वित्रासिता । अङ्कनिषण्णा देव्याः प्रवातकिसलयमिव वेपमाना न किमपि प्रतिपद्यते ।

इरावती । त्वरतां त्वरतामार्यपुत्र एनां समाश्वासयितुं मास्याः संतापजनितो विकारो वर्धतां ।

विदूषकः । साधु रे पिङ्गलवानर साधु । परित्रातस्त्वया स्वपक्षः ।

मालविका । देवीं चिन्तयित्वा वेपते मे हृदयं । न जाने संप्रति किमितो ऽनुभवितव्यं भविष्यतीति ।

नेपथ्ये । आश्चर्यमाश्चर्यं । अपूर्णे पञ्चरात्रे दोहदस्य मुकुलैः

॥ पत्रं ५९ ॥

संनद्धस्तपनीयाशोकः । यावद्देव्यै निवेदयामि ।

बकुलावलिका । आश्वसितां सखी । सत्यप्रतिज्ञा देवी ।

मालविका । तेनाहं प्रमदवनपालिकायाः पृष्ठतो भवामि ।

॥ पत्रं ६० ॥

उद्यानपालिका । उपक्षिप्तो मया सत्कारविधिना तपनीयाशोकस्य भित्तिवेदिकाबन्धः । यावदनुष्ठितनियोगमात्मानं देव्यै निवेदयामि । अतो देवस्यानुकम्पनीया मालविका । तथा तया चपिडका देवनेना प्रोक्तव्यं दोहदवृत्तान्तेन प्रसादोन्मुखी भविष्यति । कुत्र नु खलु भवेद्देवी । अहह एष देव्याः परिजनाभ्यन्तरः किमपि जतुमुद्रालाञ्छितां मञ्जूषां गृहीत्वा चतुःशालात्कुब्जो निष्क्रामति । प्रक्ष्यामि

तावदेनं ।

उद्यानपालिका । सारस कुत्र प्रस्थितो ऽसि ।

सारसः । मधुकरिके विद्याचरितानां ब्राह्मणानामिमां निष्कदक्षिणामासिकामार्यपुरोहितस्य हस्तं प्रापयिष्यामि ।

मधुकरिका । अथ किं निमित्तं ।

सारसः । यदा प्रभृति श्रुतं सेनापतिना । यज्ञतुरंगरक्षणे नियुक्तो भर्तृदारक इति । तस्यायुष्यमष्टप्रसुवर्णपरिमाणां दक्षिणीयेभ्यः प्रतिष्ठा भवति ।

मधुकरिका । अथ कुत्र देवी किं वानुतिष्ठति ।

॥ पत्रं ६१ ॥

सारसः । मङ्गलगृहक आसनस्था विदर्भविषयाद्भ्रात्रा वीरसेनेन प्रेषितं लेखं लिपिकरैर्वाच्यमानं शृणोति ।

मधुकरिका । कः पुनर्विदर्भराजवृत्तान्तः श्रूयते ।

सारसः । वशीकृतः किल वीरसेनप्रमुखैर्दण्डचक्रैर्भर्तुर्विदर्भनाथः । मोचितः किलास्य दायादो माधवसेनः । दूतश्च महासाराणि रत्नवाहनानि शिल्पिदारिकाभूयिष्ठं परिजनं चोपायनीकृत्य भर्तुः सकाशं प्रेषितः । स किल भट्टारकं प्रेक्षिष्यते ।

मधुकरिका । गच्छानुतिष्ठात्मनो नियोगं । अहमपि देवीं प्रेक्षिष्ये ।

प्रतीहारी । आज्ञप्तास्मि देव्याशोकसत्कारव्यापृतया । विज्ञापयार्यपुत्रं । इच्छाम्यार्यपुत्रेण सहाशोकवृक्षप्रसूनलक्ष्मीं प्रत्यक्षीकर्तुमिति । तद्यावद्धर्मासनगतं देवं प्रतिपालयामि ।

॥ पत्रं ६२ ॥

प्रतीहारी । एष जयशब्दसूचितप्रस्थानो भर्तेत एवागच्छति । अहमपि तावदस्य मुखातपसमुचितेष्वालिन्दतोरणे समाश्रिता भवामि ।

विदूषकः । इह प्रेक्ष एकान्तसुखितो भवान्भविष्यतीति ।

विदूषकः । अथ किल देव्या धारिण्या पण्डितकौशिका भणिता । भावति त्वं यदि प्रसाधनकार्ये वहसि दर्शय तावन्मा

॥ पत्रं ६३ ॥

लविकायाः शरीरे विवाहनेपथ्यमिति । तदा सविशेषकौतूहलमलंकृता मालविका तत्रभवत्या । कदापि पूरयेद्भवतो मनोरथं ।

प्रतीहारी । जयतु जयतु देवः । देवी विज्ञापयति । तपनीयाशोकस्य कुसुमोद्गमश्रियमार्यपुत्रेण सह प्रत्यक्षीकर्तुमिच्छामीति ।

प्रतीहारी । अथ किं । यथा तत्र संमानसुखमन्तःपुरं विसृज्य मालविकापुरोगेण आत्मनः परिजनेन सह देवं प्रतिपालयति ।

प्रतीहारी । एत्वेतु देवः ।

विदूषकः । भो वयस्य किंचित्परिवृत्तयौवन इव वसन्तः प्रमदवने लक्ष्यते ।

विदूषकः । भो अयं स दत्तनेपथ्य इव कुसुमस्तबकैस्तपनीयाशोकः । अवलोकयतु भवान् ।

विदूषकः । तथा विश्रब्धो भव । अस्मासु तथागतेष्वपि धारि

॥ पत्रं ६४ ॥

गो पार्श्वपरिवर्तिकां मालविकामनुमन्यते ।

मालविका । जानामि निमित्तं कौतुकालंकारस्य । तथापि मे हृदयं बिसिनीपत्रगतमिव सलिलं वेपते । दक्षिणेतरं नयनं च बहुशः स्फुरति ।

विदूषकः । भो वयस्य विवाहनेपथ्येन सविशेषं खलु शोभते ऽत्रभवती मालविका ।

धारिणी । जयतु जयत्वार्यपुत्रः ।

विदूषकः । गर्भिता भवती ।

देवी । आर्यपुत्र एष ते ऽस्माभिस्तरुणीजनसहायस्याशोकः संकेतगृहकः संकल्पितः ।

विदूषकः । भो आराधितो ऽसि ।

॥ पत्रं ६५ ॥

विदूषकः । भो विस्रब्धो भूत्वा यौवनवतीं प्रेक्षस्व ।

धारिणी । कां ।

विदूषकः । तपनीयाशोकस्य कुसुमशोभां ।

प्रथमा । हला रमणीये ऽपूर्वमिदं राजकुलं प्रविशन्त्या मे प्रसीदति हृदयाभ्यन्तरगत आत्मा ।

द्वितीया । ज्योत्स्निके ममाप्येवं । अस्ति खलु लोकप्रवादः ।

॥ पत्रं ६६ ॥

जानाति सुखं दुःखं वा हृदयसमवस्था कथयतीति ।

प्रथमा । सत्य इदानीं भवतु ।

उभे । जयतु जयतु भर्ता । जयतु जयतु भट्टिनी ।

उभे । भर्तः संगीतके ऽभ्यन्तरे स्वः ।

धारिणी । मालविके इतः । दक्षतरा संगीतसहायिनी ते का दीयते ।

उभे । चलद भर्तृदारिका । जयतु जयतु भर्तृदारिका ।

प्रथमा । आवयोर्भर्तृदारिका ।

उभे । शृणोतु भर्ता । यो स भर्त्रा विजयदण्डैर्विदर्भनाथं वशीकृत्य बन्धनान्मोचितः कुमारो माधवसेनो नाम । तस्येयं कनीयसी भगिनिका मालविका नाम ।

धारिणी । कथं राजदारिकेयं । चन्दनं खलु मया पादुकापरिभोगेन दूषितं ।

मालविका । विधिनियोगेन ।

॥ पत्रं ६७ ॥

द्वितीया । भर्तृदारिकायाद्यत्वं गते भर्तृदारके माधवसेने तस्यामात्येनार्यसुमतिनास्मादृशं परिजनमुज्झित्वा गृहमानीतैषा ।

द्वितीया । भर्तः अतो ऽपरं न जानामि ।

उभे । भर्तृदारिके आर्यकौशिक्या इव स्वरसंयोगः । ननु सैव ।

मालविका । अथ किं ।

उभे । यतिवेशधारिण्यार्यकौशिकी दुःखेन विभाव्यते । भगवति नमस्ते ।

विदूषकः । तेन कथयत्विदानीं भगवत्यत्रभवतीवृत्तान्तं तावदशेषं ।

॥ पत्रं ६८ ॥

विदूषकः । भवति मा बिभेहि । अतिक्रान्तं खल्वत्रभवती कथयति ।

मालविका । अयि हा हतः सुमतिर्ननु ।

द्वितीया । ततः खलु भर्तृदारिकाया इयं समवस्था संवृत्ता ।

॥ पत्रं ६९ ॥

मालविका । किं नु खलु भर्ता भणति ।

धारिणी । भगवति त्वयाभिजनवतीं मालविकामनाचक्षाणयासांप्रतं कृतं ।

धारिणी । किमिव तत्कारणं ।

॥ पत्रं ७० ॥

प्रथमा । भर्तृदारिके दिष्ट्या भर्तृदारको ऽर्धराज्यं प्रतिष्ठां गमिष्यति ।

मालविका । एतत्तावद्बहुमन्तव्यं यो जीवितसंशयाद्विमुक्तः ।

धारिणी । अहह ततोमुखमेव मे हृदयं । श्रोष्यामि तावद्गुरुजनकुशलानन्तरं वसुमित्रस्य वृत्तान्तं । अतिभारे खलु पुत्रकः सेनापतिर्नियुक्तः ।

॥ पत्रं ७१ ॥

धारिणी । अनेनाश्वासितं मे हृदयं ।

धारिणी । भवति परितुष्टास्मि यत्पितरमनुजातको वत्सकः ।

॥ पत्रं ७२ ॥

धारिणी । जयसेने गच्छ मेलकप्रमुखानामन्तःपुराणां पुत्रकस्य वृत्तान्तं निवेदय ।

धारिणी । एहि तावत् ।

प्रतीहारी । इयमस्मि ।

धारिणी । यन्मयाशोकदोहदनिमित्तं मालविकायाः प्रतिश्रुतं तदस्या अभिज्ञानं च निवेद्य मम वचनेनेरावतीमनुनय । त्वया खल्वयं संवादो न भङ्क्तव्य इति ।

प्रतीहारी । यद्भट्टिन्याज्ञापयति । भट्टिनि पुत्रविजयनिमित्तेन पारितोषिकेणान्तःपुराणां आभरणानां मञ्जूषिकास्मि संवृत्ता ।

धारिणी । अलं । किमाश्चर्यं । साधारणो ममाभ्युदयः ।

प्रतीहारी । भट्टिनि इरावती विज्ञापयति । सदृशं खलु पृथिव्याः प्रभवन्त्यास्तव वचनं । लोक लिप्यते न युज्यते अन्यथा कर्तुमिति ।

धारिणी । भगवति त्वयानुमतमिच्छाम्यार्यसुमतिना प्रथमं कृतमार्यपुत्रस्य मालविकामुपपादयितुं ।

धारिणी । इदमार्यपुत्रः प्रियनिवेदनानुरूपं पारितोषिकं प्रतीच्छतु ।

धारिणी । किमवधीरयत्यार्यपुत्रः ।

विदूषकः । एष लोक . . . . . लज्जाकुलो भवतीति ।

॥ पत्रं ७३ ॥

विदूषकः । अत्र देव्याः . . कृतात्मनिक्षिप्तां मालविकामत्रभवान्प्रतिग्रहीतुमिच्छति ।

धारिणी । एतस्याश्च राजदारिकाया अभिजनेन दत्त एव देवीशब्दः । किं पुनरुक्तेन ।

धारिणी । भवतु भगवती अकृतकथायाः प्रथमं नालक्षितं । जयसेने गच्छ तावत्कौशेयमानय ।

प्रतीहारी । वरूदिन्यासापयति ।

धारिणी । आर्यपुत्र इयं . . . . ।

विदूषकः । अहह देव्या अनुकूलता धारिण्याः ।

परिजनः । जयत जयतु भट्टिणी ।

निपुणिका । जयतु जयतु भर्ता । इरावती विज्ञापयति । वहि उप

॥ पत्रं ७४ ॥

चारातिक्रमेण तदाहं भर्तुरपराद्धा । ननु स आत्मनो भर्ता । अनुपदं भर्तुरनुकम्प्येव मया आचरितं । सांप्रतं पूर्णमनोरथो भर्ता ज्ञातः । अहं प्रसादमात्रेण संभावयितव्येति ।

धारिणी । निपुणिके असन्ते सेवितामार्यपुत्रो ज्ञास्यतीति ।

निपुणिका । अनुगृहीतास्मि ।

धारिणी । न युक्तं भगवत्यस्माकं परित्यक्तुं ।

धारिणी । आज्ञापयत्वार्यपुत्रः । भूयो ऽपि ते किं प्रियमुपचरिष्यामि ।

Varietas scripturae.

P. 3. Dist. 1. hem. a. D. एकैश्वर्ये et प्र° कले । A. B. कन् pro कः । hem. c. C. सर्वं pro कृत्स्नं । - L. 5. D. om. नान्यन्ते सूत्रधारः । - L. 6. C. om. नेपथ्या भिमुखमवलोक्य । D. ante मारिष inserit: अलमतिविस्तरेण । - L. 9. D. अभिहिताः स्मः प° कदाचित् स्त्रीका° et om. वस्तु । - L. 10. C. D. om. नव । - L. 12. D. पुगुल pro प्रथित । Pro धाव°पुत्रादीनां C. भासकसौमिल्लकविपुत्राणां । D. सौमिल्लकादीनां । - L. 13. D. उल्लंघ्य pro अतिक्रम्य et mox: कवेः क्रियायां कथं बहुमानपरिषदः । C. परिषदः कुतो pro किं कृतो । A. कृतौ pro कृतो ।

P. 4. L. 1. D. शून्यं pro विश्रान्तं । - L. 7. D. om. त्वरितं भ° । - Dist. 3. hem. a. A. संवादप्राः ।

P. 5. L. 1. D. बकुलावलिका pro चेटी । - L. 2. D. धारिणीए बउलावलिए बद्दविपडओप° । C. °अदेसं । - L. 3. D. णाम पाटन्तरेण कादिसी मालविअत्ति । C. अन्त रेण पाटायरिअं अज्जगणदासं पुच्छिदुं उअदेसग्गहणे कीदिसी मा° । - L. 4. C. om. ता et mox praebet गइणि । - L. 5. तत e D. recepi. C. प्रविष्टा et mox अपरा pro द्वितीया । D. अपरा चेटिका । - L. 6. C. अन्यां pro द्वितीयां । D. कुदो दाणि इअं दे धी° । C. अभीदहा pro इअं धी° । - L. 7. B. समीवेणाचि । D. समीवेणावि मं - L. 8. D. इदं देवीए । C. सिप्पिअस° । - L. 9. D. अणिदं बाअमुद्दा°, omisso अंगुलीअअं । Pro णिअकालअन्ती C. णिअकालअन्ती । D. णिअकाअन्ती । - L. 10. C. om. णिह । - L. 11. C. D. सज्जइ, om. दे । D. om. इमिणा । - L. 12. Post हत्थो C. D. inserunt पडिभादि । D. हत्थपल्लवो pro हत्थो । - L. 13. C. सहि pro हला । Post कहिं C. inser. एव । - L. 14. D. post देवीए inserit एव, et mox om. अज्जगणदासं । - L. 15. C. कीदसी । D. कीदिसो । - L. 16. सहि in C. deest. D. ईदिसेण et mox: असंणिहिदाचि एसा कधं भ° दि° । C. ईदिस et mox: °दाचि कहं दिट्ठा किल सा भट्टिणा ।

P. 6. L. 1. D. ज्ञः pro ज्ञो et mox पट्टो pro गट्टो । - L. 2. D. कई et sic saepe, servato य् । - L. 3. B. D. गुणाद् । Ante चित्त° D. inser. एक्कस्सि दिअहे । B. D. om. इदा । - L. 4. Pro चित्तलेहं, quod in C. prorsus desideratur, D. praebet लेहं । Pro पुलअन्ती exhibent A. पुलोअन्ती । B. पुली° । C. पो लोअन्ती et D. पअलोइन्ती । Pro तहिं अन्तरे C. तदा et D. तस्सिं । - L. 5. C. उवट्ठिदो et sic saepe, eiecto ट्. - L. 7. C. D. तदो ante उवज्झा° inserunt. D. एवा पणोव° । - L. 8. C. आगमपाअदिदिणिं । D. आगपणं य दारिश पे° । - L. 10. C. आगपणा कुइ पालि° । D. दारिआ आगपणा य देवीए पालि° । - L. 11. D. पामत्थेणत्ति । - L. 12. D. तं पाकिदिदिणिवेसु आदरो etc. C. दिणेसु । C. D. करोदि । D. bis तदो । - L. 13. C. om. तदो et देवि । Verba तदो अव° usque ad पडमो desunt in D. - L. 14. C. णिअग्गिदं et mox om. तदो; deinde अवक्खिवदं, omisso अत्त । - L. 16. एदं D. solus exhibet. C. D. भावस्स । C. अदो pro तदो । - L. 17. C. सक्खिस्सं मालविआ संपदं - L. 18. D. पआदो । - L. 19. B. C. अहेवि । पि et वि post anusvâram promiscue, ut videtur, in hoc dramate leguntur. Eadem est ratio partic. तु et दु । - L. 20. D. उअपाइस्सं । - L. 21. C. D. पाट्टदा° अत्तगपाट्टगो संसी° । C. णिक्कामदि । - L. 22. C. D. तत्र pro दात्र ।

P. 7. L. 1. C. om. अपि । - L. 2. C. पुनरग्निमित्रस्य मि° । D. post अस्माकं inser. एव et om. मित्रा । C. D. om. तथा हि et pro कुलः D. praebet यतः । - L. 7. D. उपगम्य । - L. 9. D. अत्त । C. उवदेस et sic saepius, om. स्र । - L. 9, 10. B. C. पादिदिकिलिसोदि, cui posterior addit: एवं । D. ण अदिदिकिलिमिदि वा पा वो णि° । - L. 11. D. भट्ट सापानो et mox: परमनिपुणिको मालविका मेधा° । - Dist. 5. a. C. प्रयोगसमये । D. विनेयविषये । c. D. प्रयोगकरणात् । - L. 15. D. दिट्ठिआ अदिक्कन्तो दिअ मालविआ पे° । - L. 16. D. एवं गतोपदि । - L. 17. D. एतदिधा°, omisso भट्ट । D. एतत्पात्रमपात्रमिति । - L. 19. Pro अपपात्रदो legitur in D. एकत्र सोदरो । - L. 20. B. D. omittunt सो । B. अन्तदापाल° । D. पम्मदालीरे अन्तरात्पदुग्गे । C. अन्तपालदुग्गपम्मदालीरे पुरे हा° । D. तेण इदं दारिआ सिप्पाहिआरजोग्गत्ति भणिअ देवीए । - L. 21. Post दारिइत्ति vocab. भणिअ, B. D. exhibitum, cum C. exclusi. Lege cum D. उवायणं । B. C. उवथायं । - L. 22. D. आत्मगतं ॥ अन्तरा आकृति । C. आकृतिविशेषस्य । In D. pro दृष्टां etc. legitur: एवंरूपनूनमस्युका संभाव्यते । - L. 23. D. तथा हि et mox भाव्यं pro भवितव्यं । C. D. यद्य pro यतः ।

P. 8. Dist. 6. hem. a. C. D. विरोप । d. D. गुणाभावं । - L. 3. B. om. अत्त । D. अह pro अत्त । C. om. दाणिं । D. दाणि । - L. 4. C. D. om. आदिकं, et mox praebent: खिज्जामाणो । Praetulimus autem cum B. खिज्जमाणो । Vocalis enim producitur ante य passiv., non ante य 4tae class. Cfr. Pâṇ. VII. 3. 74. - L. 5. B. D. गद्यात्तं । - L. 7. C. post हि addit पुणो । से e C. recepi-

mus. - D. शाक्व कलिस्सा कलाल्ल परिबोलपिवेदयो उहाहं च° । - L. 9. D. स्वगृहे । - L. 11. D. om. मिश्र । C. पञ्चशाकः pro मि° । - L. 12. D. प्रविशति लेखहस्तेनाख्याध्यमानो राजा । - L. 13. B. बाह्लिक । D. बाह्लक किं प्रपपते छंदोभौ यासेनः । - L. 15. D. संदिष्टं pro निर्दिष्टं । C. D. श्रोतुं pro शातुं । - L. 16. इदानीं in D. deest. - L. 17, 18. C. प्रतिशातसंग्रन्थः संतनो म° उपगाइनुन्तराले स्व° । D. मग्मोपान्तयामाइनुन्तरा । B. चन्तरापालेना वस्कन्धगृहीतः ।

P. 9. L. 1. D. सकलत्रः ससोदर्यो मोक्तव्य । C. मोक्तव्य pro मोच° । Pro तत्र को न C. तन्न को । D. एवं न को न । D. om. तत् । - L. 2. D. भूमिदेशेषु राज्ञां प्रवृत्तिः । D. om. वत्र । - L. 3. C. सोदर्यो पुनरस्य न ग्रह° । D. सोदर्याः पुनरस्य गणाक्षिप्तत्र नहास् et mox प्रवतिष्ठं । B. वस्य महाहत्रवि° । - L. 4. D. वयाव्रतं । C. D. om. मया । C. मोक्षितव्यः । - Dist. 7. hem. a. Pro वार्य C. मौर्य । D. वीर्य । Idem: विमुखति । hem. c. D. न चैनं pro मम प्राप्तं । hem. d. D. सप' इति । - L. 8. D. माव्यपि । C. D. व्यवहरति । - L. 9. B. बाह्लिक । D. बाह्लक । C. D. प्रतिकूलकारी, om. च । D. तपासलपत्त° । - L. 10. B. C. पूर्व । D. पूर्व एव । D. राजचक्रं । - L. 12. C. om. कस आ । - L. 13. D. शाकृदक्षमेवाह देवः । उक्तं हि । - Dist. 8. hem. c. C. D. संरोहणा । - L. 16. D. इदमेव ante तन्तु° praebet; mox om. इदमेव । C. D. निमिमनुपादाय । - L. 17. D. सेनाचक्रं । - L. 19. D. परिक्रमा । - L. 20. C. D. याया श्मिह । D. तत्कमवदा । C. om. तत्रभवदा । - L. 21. B. से pro मे । D. चित्र pro शदिच्छा । C. D. पविद्धी । D. भोरि । - L. 22. C. D. मद्दचि, omisso नं । B. तहा कि° शाव etc. C. om. इति पदि° । - L. 23. D. अस्माकं pro अस्मान्, omisso उपस्थितः ।

P. 10. L. 2. D. इत आगम्यतां - L. 4. C. उपेयोपायदर्शने । D. उपायद° । C. D. व्याकृतं । - L. 5. D. भो पयोलपाति° । - L. 6. D. inser. सहर्ष । - L. 7. C. D. om. विश । B. om. इत्याह° । - L. 8. C. वयस्य साधु । D. साधु post वयस्य repetens om. निपुणं usque ad इदानीं । C. निपुणतरमुप° । C. दुरधिगतमिदमपि तस्मिन्नार° । - Dist. 9. hem. b. B. यपि pro कपि । - L. 12. D. omittit वहु et mox exhibet: कथरा भिक्षाकिर् । - L. 14. आकर्ण्य in D. solo exstat. इदं in D. post पुष्पं legitur. - L. 15. C. देवस्वसि । D. फलमपि वहुरेणा पेक्षितव्यमादि । - L. 16. D. प्रविश्य pro तत: प्र° । - L. 17. C. D. प्रातः, om. इति । - L. 18. D. उभाव्रपि नवाचार्यौ । B. होपेपि णौ, pro quo C. D. हलोपतौ । - L. 19. C. D. दृष्टः pro उपतौ । Pro प्रतीरियां C. विवनहीरिनी [?]. - L. 21. D. ददातापि° ।

P. 11. L. 1. Nomina magistrorum in codd. confunduntur. - D. स्वव्लोपेत । - Dist. 10. hem. b. D. उपैति । hem. d. D. तथा pro स एव । - L. 6. D. कथ ह pro महत्वत्तु, om. तथा हि । - Dist. 11. hem. a. C. पुरुषाभिमत । B. पुरुषानुमतः । - L. 11. C. उपावर्ततां । D. उपवर्ततां । - L. 13. भवती deest in B. - D. आसनं तत्रभवतोः । - L. 15. D. वानाभ्यां pro आचार्याभ्यां । C. D. समोपस्थानं pro स

बो° । D. addit कुतं । – L. 16. C. D. om. गु ante तोगाद् et प्रियिकाः । – L. 17. C. दक्षिणोदय । D. om. श्मि । B. C. देखा देखेन च । – L. 18. D. घाते pro दृढे । C. om. ततः कि । – L. 19. C. D. om. खं । – D. तुल्यो ऽसीमर्थि° । – L. 21. D. वे pro इव । C. post इव inserit मणि । B. तुतः et D. परिकरः pro करः । D. तत्रभवतः । Post मम C. inserit वाम्स । – L. 22. Prius च e C. D. recepi. D. om. इति । B. शास्त्रप्रयोगे, om. च । Pro तदर्व° etc. D. तत्रभवन्तमाशु शास्त्रे प्रयोगे च क्लिमुद्भाम् देवः । – L. 23. C. खिन्नपतः pro खिन्नपताः । D. खिन्नपखिन् ।

P. 12. L. 1. C. पदुपयादं । – L. 3. तावत् in B. deest. – L. 5. D. भणा दि । – L. 7. Post राशा D. inser. कञ्चुकिनं विलोक्य । – L. 10. D. om. स et दे व्या । – L. 11. D. भवली । – L. 12. च deest in D. C. post च inserit चर्च । – L. 13. C. संरम्भो । D. संरम्भे । – L. 14, 15. C. D. पतिद्वन्द्विनो । – L. 16. D. om. तदृघि et pro ते etc. exhibet: तस्स पडमणो उञ्चदरदु । C. पढ़ागाशणो । – L. 18. Pro शाम्यानं D. शाम्लो महीमानं । C. D. तावत् pro थपि । D. चिन्ताद्, omissis भवती पञ्च । – Dist. 12. hem. b. C. D. भामोः परिग्रहादनलः । – L. 22, 23. D. विदूषकः । भवि उभर्हदिा पोक्सन्दिरं पत्तिद्वक्कोणिको पुरोकरिय । omissis तत्र° भ° ।

P. 13. Dist. 13. hem. b. C. वाति । c. C. क्षीव विमद्यतो ग° । – L. 4. C. om. इयत् । – L. 5. B. C. भावकम् । Paucis tantummodo locis sandhis post vocat. adhibitus est. – Dist. 14. a. D. महार्घसमभवतोः । c. C. धारणो । D. धारि ता । d. D. इतं यमाः । – L. 9. D. इव्वु इयद् । – L. 13. D. om. तत्रभवतोद् । C. परस्परेण शान्° । B. परस्परपार्मिविशान । Legendum fortasse: श्मिनयविशान । – L. 14. D. संहर्षिकोद् । B. C. तत्रभवता pro भवतवी । B. प्राश्निकं । D. कपदात्मनोदं । – L. 15. C. D. om. कल्लूषा° । D. कि मति पकने प्रामे । C. मतापि । – L. 17. C. मा सेवं pro मेतरेवं । C. भवती । – L. 18. C. inser. कावौ ante षडे । D. कशुले pro कर्द । – L. 19. D. भमा° मा कणु गुमन्दोसी देखे । – L. 21. C. शाटः pro विशष्टः । – L. 22. D. om. देव । D. इव pro हि । – L. 23. C. om. वा ।

P. 14. L. 1. D. पुढमि तत्रेदाणं । C. om. तदा । C. इव्व । D. वा । – L. 2. D. देवो गणदासेन परि° etc. कहति । C. न मां देवो गणदासप्रभृतिः परिभवनीयं मन्तु महंति । – L. 4. C. खिदूषकानो इतुष्णांकाद । omissa भो । D. देवि गदकामो इतुष्णांभावे । C. हेतया । D. देवया । – L. 6. D. om. वां । – L. 7, 8. C. विदूषकः । कणपीणा (sic omnes codd.) शालिति° नमदूलिबदूदकन्तरमिं etc. – L. 9. Cdd. भवती । – L. 11. B. D. प्रत्याशिनां । – L. 12. C. दुवं । – L. 13. C. ante किमहा addit वे । – L. 18. C. om. वि । – L. 19. C. कुशिलं pro कौमिलां । – L. 21. C. इदा सिक्ता कंचुकियो देव° । – L. 22. Post होणो C. addit वा ।

P. 15. L. 3. C. कापि सं म° पुरिम । चिदम e C. recepi. – L. 5, 6. C. वोणो दक्कोरेणा सद्मा° । B. वद्भव° । B. वाद्मायाया । C. वाद्मायाम्मा । – L. 8. C. देवी

वचनस्स । mox इदं pro इदाणीं । - Dist. 16. c. C. ओविकंख । - L. 14. C. ओ pro दे । - L. 15. C. om. इमा । mox पवाम्माणं pro चाअदणं । - L. 17. C. दंसण । - L. 18. B. सव्वंतायं° । - L. 20. इनामित्तं e C. recepi.

P. 16. L. 4. C. om. पि । - L. 5. C. उव्वरेणेण पिडणो दोइ । - Dist. 18. a. C. दर्प्पविप्यन्तं । - L. 10. B. सिसिस्स । - L. 11. C. नन्दाणालं । - L. 15. C. खिस्सहं, om. च्चु । - L. 18. C. देव्व चाउप्फदोच्चं इलिलक्खुदाहरन्ति । - L. 22. C. अग्गापिक्खावासारुपलंगो° । B. अग्गवाणं° । - L. 23. B. तावअन्दो । C. पेम्मु, et mox इव्व, om. पो ।

P. 17. L. 3. C. देवी । इदि खिप्पक्खणं° etc. - L. 9. C. om. पाअग्गो । - L. 11. C. खिलोक्क, et mox ईदिसो । B. om. खि । - L. 12. C. तं pro तदो et भव pro भोदि । - Dist. 19. c. B. गुमान । - L. 16. C. शब्दः pro ध्वनिः । - Dist. 20. hem. b. C. चनुरन्गिलस्स । - L. 23. C. देवि गाम्पाडिसा भवामः ।

P. 18. L. 3. C. हो भीदं गह मा चक्कोदी etc. - Dist. 21. b. C. रामो pro राओ ।

P. 19. L. 3, 4. C. दुव्वामः । - L. 5. C. सान्वयूठभावे । - L. 11. C. om. देव et च । - L. 12. C. चतुर्वयणुप्पयोगमोक्खमनाः प्रोत्पुमईलि देवः । - Dist. 22. hem. b. B. C. दुव्वंनं । - c. d. C. अविरलपाअव्वं ।

P. 20. L. 1. च deest in B. - L. 3. C. प्रवयवसमाणाणं° । - L. 4. Codd. दु pro त्तु । C. वड्ढिन्दो वड्डिदीचदि । - L. 10. C. सव्वंगमनं° । - L. 15. C. मा इमा° etc. चाउप्फदणु मा° । - Dist. 25. hem. a. निद्दालं । Sic codd. Corrige: णि रासं । b. B. परिप्फुरइ । Quoad metrum pars posterior hujus hemistichii sine dubio corrupta est. c. C. om. सो । - L. 20. C. om. तओ । - L. 21. B. चदु पत्तुवं । C. चउन्दलुवं ।

P. 21. L. 6. C. विलुउ repetito, pergit: विलिवि विलुलिदं अम्मंदेण । दाव दु । Lectio valde diversa exstat Sâh. D. p. 206. - L. 8. B. तत: कणं° णिग्घा न्दु इम° etc. वसो e C. recepi, qui mox praebet णंदाणं pro णिग्घा । - L. 9. C. post मालं° inser. णिवुद । - L. 10. B. चन्दो, qoud desideratur in C. - Dist. 28. d. B. णिकोसणं° । - L. 21. C. नूपुणो अम्माणंम्ह विअसिआणं । omisso तत् । - L. 22. C. विदूषकः । णदिं दा° दु° तदो etc. et लक्खिदो pro दिट्ठो । -

P. 22. L. 1. B. दोसो वा गुणो वा । - Dist. 29. hem. c. C. सामो । d. C. सुरुलि । - L. 7. C. दव क° कणो । - L. 8. C. गासदुप्प वं etc. - L. 12. C. दि° च वड्डिकम्मदाए° । - L. 13. C. देवीपरिप्पदवालि etc. भो मोलम । Sâh. D. p. 206. पावं इच्छालं । एक्कवा अम्मंदो लक्खिदः । - L. 15. C. अम्हवालः । - L. 16. Id. मा च भो सुव° । Sâh. D. p. 206. पावं अम्हालुद्दा भोदि मा इमाइ लडुरा । - L. 18. C. दसिमला pro दसिता । - L. 19. चालं in C. deest. - L. 23. Cdd. दुव्वालिं ।

P. 23. L. 1. C. मं° पा° गुरुदाइएण क्खिब सुणायणाहिदे कन्तरिकं ज्ञायंतो इहोब हि । - L. 3. C. एवमिव । - L. 4. C. om. पो । B. मूढ़ । - L. 5. Cdd. परिसो नयं । - L. 9. B. पक्केरमिति । - L. 10. पो e C. recepi, qui om. दे । - L. 11. C. इति प्रविशदानीं । - L. 13. B. मणि pro महि, quod in C. deest. - Dist. 32. hem. a. C. धताम्याप्रमित्रा° । - L. 17. B. post गाधु (C. गाढ़) inserit दे । C. उष्णीष मार्ण । - L. 20. C. क्रियतां प्रसादः । - L. 22. B. मम । - L. 23. एव in B. deest.

P. 24. L. 2. C. क्रियतां देवः । - L. 7. C. post वेला inserit संवृत्ता । Id. घश्वदेते उच्चिदवेलातिक्कं° । - L. 9. Id. नास्ति अवनस्थाववकाशो अत्र । - L. 13. Id. कलो pro कलड़ओ । - L. 15. Id. परियाजिका सपरिजना देव्या etc. - L. 16. Id. भो वअस्स । - Dist. 34. hem. c. Id. परिकल्पितो । - L. 20. Id. भवता pro ते । - L. 21. Id. om. हिंहें et pro हिअअक्ख° exhibet उद्रवन्तारे । - L. 23. Id. सुहृदों pro कन्दपें ।

P. 25. L. 1. C. गहिदद° et मेहोवकृठलोहो । - L. 2. Id. om. मालविआ । B. गुणापरिचरवदो । - L. 3. B. खिअंतो pro गिठो । C. om. च pergitque: तपाद्धरो भविअ काल° etc. हवति । B. क्खिअ कई कलागिदिं पव्वन्तो । - L. 5. पदा e C. recepi. - Dist. 35. d. C. सुदस्यैकाकिनी° ।

P. 26. L. 2. C. om. समाहिदिए । B. समाहिदिके । - L. 3. B. ख्रीजागुरे । C. ता ज्ञात्र । - L. 4. C. om. मुदुधरिंधं । B. भअणीआ° । - L. 5. Id. बधोसन्ती pro घोलों° । C. om. मुदुअ° । - L. 7. C. मदुधरिए चक्खि pro वालि et om. जया । - L. 8. C. चन्दे । - L. 10. Id. पदु pro भत्रं । - L. 11. B. om. कि । - L. 12, 13. C. संधरिसिदाणं । om. पादठा° । Id. भअदीए । - L. 16. C. कलं pro गर्ध । - L. 17. ग्रलिवं तु गा° ता° भ° । कि दु कं° ।

P. 27. L. 1. C. रक्खिअ कम्° घहिलासं पा । B. देसेदु । - L. 2. Cdd. दिखणेमु et रिखणेमु । B. वणुणहदसुत्ता । C. वणुभूदसुत्ता । - L. 3. Id. घदो वर्द पा बापो । - L. 4. B. सहाव° क्षोअपु° । C. सहावलंघिदं । - L. 5. C. ante णाट्ठेन inserit तधा । Pro हदो B. हक्को [?] et C. हन्दोखि । - L. 6. C. पाविअ होहि pro पाइदि । - L. 7. B. सह तुए pro सर्म । C. सहामो । - L. 8. C. देएहुपाणि° दे° क्रियाअदस्सं । - L. 9. C. हि pro णु । - Dist 36. hem. a. C. कुलं pro मन्दं । - L. 18. B. भअदा । C. post दिठ्ठा inser. खु ।

P. 28. L. 1. C. तक्खोदोए माल° et तं भअदा संदिदृठे pro घत्तं etc. - L. 4. Id. क्खिपावंदे भट्टराएं वणुमक्खिदम्हि । - L. 5, 6. B. रक्खिअक्षमाणा । C. देवीए साहदं रक्खि कमाणा घहक्खिअ क्खिअ पिंगीजणुदं etc. et बदइसं pro ज्ञलिसं, quod in B. ज्ञलिसे legitur. - L. 7. C. कमिलिकज्जी । - L. 8. Id. प्रहरसि । - L. 14. C. वआपो वअअदं । - L. 15. B. दिवकोदं । C. pro खिमुखेन exh. उक्किरयवदारपराङ्मुखेन additque वत्तु post नु । - L. 17. C. विदूषकः । पो भवं कस एव पदमोपारयमणीअविरत्तकुरवबादु । - L. 18. C.

अणन्तावद्दारं लुद्दाहो घरेसेणा et खिदो pro मुद्धेण । B. सद्देसेणा pro सद्धदेसेणा । - L. 19. C. इद्धवं, omisso धम्मक्लिन्नहो । Id. अणुदोइत्ति pro अणुभविदुं । - L. 20. B. om. त्ति । C. स परिपणादं pro संपइ° et mox गहेमइ । B. दाव pro ता । - L. 21. C. इदाणीं pro इदं ।

P. 29. L. 1. C. लवपति । - L. 6. C. परिहृहिदं pro हृहिदं et पहृहदो pro पि° । - L. 10. B. om. ऊणो । - L. 11, 12. C. विदूषकः । वसन्तो किल पदाहिं पन्नु° तुवंरदि खिब भअ° पम्हद्दवणो पवि° । B. तुवरवेदि । - Dist. 39. a. C. धाम्मतम्मो । c. Id. कृत pro कृत । d. Cdd. व्याकुलो । - L. 18. C. दृहि पविसदु णो णि° । - L. 20, 21. C. भअन्दं विलोभिदुकामा etc. लदाइतयं वसन्तकुसु° etc. B. भअन्दं खिब लोहदिदु etc.

P. 30. L. 7. C. भट्टाएं भणि° । - L. 9. B. गुरुअं । C. गहओ केत्तिअं कालं म° मं धावाणइस्सादि etc. कहिं णु खु, omisso चिन्तिअ भा । - L. 11. B. भा: pro भा । C. सहृशा । - L. 12, 13. Id. सक्कुणोमि तस्स° तुमं दो° णिवट्टेदि । इइ सो । B णिवत्तेदि । - L. 13 C. कहं pro तुह । - L. 14. B. पूरुसिअं । C. दाइस्सं pro दावइस्सं । - L. 15. C. om. दाव et mox बहुणा° praebet pro चलणा° । - L. 16. C. post ता inserit दाव णिवोलभूमिं । - L. 18. B. om. ही ही । C. इदं pro इदं । - L. 19. C. उअणो दा pro उअणदा । - L. 21. C. पडन्त pro परिक्खिद ।

P. 31. L. 2. C. भअलम्भिदुं । - L. 8. C. महादो pro मकाहो et mox एव्व pro लेव । B. परिकमन्तो । - L. 10. C. in initio sermonis addit अम्मो । - Dist. 42. hem. a. C. चिम्रे pro देव्रे । - L. 16. Lege: मघणाव्वाहिणा ; cdd. ut apud nos. - L. 19. Cdd. एवं सो pro अणोभो । - L. 20. C. भणोभो pro सोभं । - L. 22. C. भत्तहोदी । - L. 23. C. om. भअन्तं ।

P. 32. L. 5. C. संभावेमि pro पेक्खामि । - L. 6. C. दृट्ठा तमाएम° । - L. 7. C. णिरवलम्बणाण्सं धरिभूमिलम्भिया दे मणो° । - L. 8. C. भासाभारेमि pro भाषा सिक्ष । - Dist. 45. hem. b. C. रणो pro फलो । - L. 16. C. मदाइ pro मघणा et mox उअट्ठहिदा pro उअगदा । - L. 18. C. सुदा pro दुहिदा । B. गुरुअं । C. संदेसं pro संदेसं । - L. 19. C. post विगुमरदि addit: भवेपि दाव णा विगुमरो ।

P. 33. L. 1. C. om. उपविश्य । B. होसादोइ । - L. 2. C. ante एक्कं inserit ता et mox omittit दे । C. चदुणं, omisso मणोडरं । - L. 3. C. om. हिअय et एवं । - L. 4. C. विहओ । B. कहिं pro कहं et mox omittit मे । - L. 5. B. मित्तमपउणो मे भवि° । C. मिमपउणं । - L. 6. B. णु pro खु । - L. 7. C. भणोभस्स गुडलुम्मम्पो देवी । - L. 8. C. दोहदनि° । - L. 9. C. तापाति । महाकाल पादोविअ मं कण्ण° । B. इयं pro इमं । - L. 10. C. भोलइस्सादित्ति । - L. 12. C. om. सि et mox praebet अलंकारं pro संक्कारं । - Dist. 46. hem. d. C. भत्र pro रण । - L. 18. C. चदुपाणगुत्तओ तत्तहोदीए अहिमादो उअक्लिन्नहो । - Dist. 47. hem. a. C. रागोपादानपदेन । d. B. प्रणामितं नि° । C. प्रणिपाहितं नि° । -

P. 34. L. 1 Desunt in C., quae विदूषक loquitur. – L. 5. C. इत्थिआत पास्स । B. अवि सख्यो लोअआदो अं । C. अवि सख्यो लोअआअ अं । – L. 6. Cdd. सअस अखो सं° । – L. 7. Cdd. सिपणीडंआ । – L. 9. Cdd. पणआदो । – L. 10. Cdd. मत्त पदं । – L. 13. B. किलाअमाणां । C. कोलाअमाणां मं अआ° । – L. 14. C. कअडअदंसाणं । B. तुअरेदि । C. तुअरअेदि । B. पा ओपदन्ति pro मग्गे ओलम्बन्ति । – L. 16. B. om. पां । B. दोलासिहके । C. दोलागदं । – L. 18. C. om. पां et mox exhibet ओलोअदु । B. ante परिहास addit लोरहा । – L. 20. B. भोदुव्वं । C. om. अम्हेहि । – L. 22. B. विपातापो । C. विदुपान्तीपां pro विपामन्तीपां ।

P. 35. L. 1. B. कहिं pro किं । – L. 2. B. अलोअआदअ° । C. अलोअपादप दाआअं । mox omittit अडलाअलिआ । – L. 3. C. चदपा° । – L. 4. C. ante कअुगी inserit इअे पिाडपिाइ । Cdd. कअुभिरिअं । C. किं pro कहं । – L. 6. C. डोला° et mox चदपाइ, omisso चडुल । – L. 9. C. ante मे inserit खु । – L. 11. C. इला pro इअे et mox अपपादो pro अमादो पा । Cdd. पअदन्ति । – L. 12. C. विआरेदि । – L. 14. C. राअदआलिपासो । – L. 16. C. चदपा ति लसंमि । C. ante केपा inserit कहं हि । – L. 17. C. कालं pro कलाइ, omisso एव्वं । B. अभिविपोदापि । – L. 20. C. ante दापिं inserit अअ । L. 22. C. सिढं, omissis मे दप्पो । – L. 23. C. चदपास et mox पिाकअेपो । B. मुहमाहदो ।

P. 36. L. 1. C. लम्भिदव्वो । महप्पआदं एव्व । – Dist. 48. hem. a. C. आदूलि° । b. Id. ओसवतः pro प्रोषतः । – L. 5. C. ante एदं addit चिदं, mox om. चिर । – L. 7. C. बहुपाअद° । – L. 10. C. ममंअोमा° । – L. 11. B. om. इला । – L. 17. C. अलीअं । – L. 19. पपअंसु अअेसु देवइ । – L. 21. C. पडिहिदव्वोत्ति सुघपाअअणं ।

P. 37. L. 1, 2. C. एदाइं पपाअमिदुइं अअप्परोइं, omisso विप्पपरिदापि । B. पपाअमिदुआपि अअपं° विप्पपरिदापि । – L. 3. C. हिअसा पअविस्सं । – L. 6. C. अअसइ पाी pro अोदं° । – L. 7. B. गुरहिपी अड° । – L. 8. C. वि° । अ° साधु साधु । – Dist. 49. hem. b. B. कुमोदरेपा । d. B. कामिनीहू° । – L. 13. B. om. इअं । C. inverso ordine: मालविआइ एदं पदं । – L. 15. C. उअदेसो pro उद्दोअदेसो । – L. 16. C. om. खु et mox pro गिहिद exhibet गहिद । – L. 18. C. एसो दुदीओ सअपअपडि अम्मो । B. om. अलपो । – L. 19. C. दुवे पोडरपपाइं करेमि pro पां ए° क° । B. जरो मि । et mox माहवे नूपुसुनमामुचा । – L. 20. C. अलोअवि° । B. विकासइ° । – L. 21. C. होदु ।

P. 38. L. 3. C. ante गुच्छपो inserit पलुअ । – L. 4. C. om. मालविका विपादं माटअति । – L. 15. C. om. Mâlavikae sermonem. – L. 16. C. om. पिाअसंसअं । B. पिागुपो । – L. 17. C. इइ कुसुमेअमन्यरो भअो सो दे चदपा° । – L. 18. C. लम्भइअ । – Dist. 52. hem. a. B. तनुमध्या मुअर । c. C. संपपसे । d. C. वृथा pro मुधा ।

P. 39. L. 1. C. अचलाअरपूर्वकं । – L. 5. C. hic et infra पुरतं pro पद मं । – L. 6. C. बअदोदो । – L. 7. C. तादेदु । – L. 9. C. अकु° गुरु गद्दिदवाए खिअदोदो ईदिसं । – L. 10. B. कुदन्तो । C. कदन्तो किं माया पिअर्य । – L. 12. C. देक्ख pro पेक्ख । – L. 13. B. चि pro खु । – L. 14. C. inverso ordine : देवीए पिअोपं दूसा । L. 15. C. दुवं पदक्दी pro प° दु° । – L. 17. B. कनपदाठो ‹सि । – L. 23. C. पाअपीकम्पं°, omisso भद्दो ।

P. 40. L. 1. C. om. एहि et अत्तणो । – L. 4. C. मतिगिदं pro मणिदं । – L. 5. In B. postrema verba आणवेदु भट्टा Mâlavikâ loquitur. – Dist. 54. hem. a. C. धुतिपु° । – L. 10. C. अंसं पुणो पुप्फदि एव्व । – L. 14. C. om. prius माए । – L. 16. Cdd. का pro कालो । C. अन्य pro अयं । – L. 19. C. ante अहिकिच्चत्ताए inserit इह आअदाए । – L. 20. C. आहअपानीदत्ताए अकिसीकिदाए दरिणीए विय । – L. 23. C. भणाइ । गहिदपा कुम्भिलएणा संधिच्छेदे उदकादसुत्तं विगिदीणाद कुम्भिलेणा ।

P. 41. L. 1. C. सिक्किदव्वोसि । अत्तवो होहि । B. अत्तणो । – L. 3. C. om. विनोदिदाः । – L. 4. C. om. इदा° । अविरणाविचोमि । – L. 5. C. पुत्तनं pro पुत्तनं et mox दुक्खाकान्तारिणीए एव्वं । – L. 6. B. करेमि । – L. 7. C. तत्तभदो । – L. 8. B. देवीए पहिविश्रणोपा संकदारिहं सुट्ठा अथ° । C. देवीए परिइतिअणोत संकदारिहं सुट्ठा अथ° । – L. 13. C. संदाम्गितचरणा । – Dist. 55. hem. b. C. अअचरणा ।

P. 42. L. 5. C. om. वि । – L. 10. B. हरिसं रोदलं पु° । – L. 15. Cdd. अणुअक्कं । – L. 19. C. om. तदेहि कु° दे° प्र° ।

P. 43. Dist. 59. hem. d. B. कान्तं pro कान्तं । Cdd. रसंतं । – L. 9. Cdd. शायस्य pro शानाय ।

P. 44. L. 1. Cdd. hic et infra गिहके pro गेहके । – L. 2. C. addit च post गुहे । – L. 7. Cdd. हलाअन्दचलणं देवी गुहपुच्छिदआ आअदा । – L. 11. C. हि pro हिचा । B. उत्तमन्तीए । – L. 14. Cdd. तए pro ताए । – L. 16. B. om. भद्दो । – L. 17. C. post किं inserit भद्दो । – L. 18. Cdd. अदीसो pro पदीसो । C. om. पाचा et mox praebet पादाल pro पाआल । – L. 19. Cdd. अणुहुअन्दि ।

P. 45. L. 1. Cdd. °भणउआअसारिदा । – L. 3. B. चेति pro चत्ति । – L. 7. B. inverso ordine: करेमि कयणो दे । – L. 8. B. एवं pro एव्वं । – L. 17. B. विहिदं pro संविहिदं ।

P. 46. L. 3. C. bis चलं । – Dist. 61. hem. b. C. चरणाह° । B. परितं । – L. 8. C. खदनी । – L. 11. Cdd. परित्ताइस्स परित्ताइस्स भअं । C. ante भअं inserit तदो । – L. 14. B. आआलपुप्फकालपादो । – L. 16. C. संवाद । – L. 17. B. कालपादो pro कारपादो । – L. 18. B. उपिणा । – L. 19. post दर्शयति C. inserit: परिव्राजिका । ननु देवीहदः पूर्वकर्मेति श्रूयते न तावदस्य क्रियतां । – L. 20. C. राजा pro परिव्राजिका । – Dist. 62. hem. b. B. ननु pro हद्दो । – L. 23. C. विपाकेणतो कर्म ।

P. 47. L. 5. C. भाविस्सं । - L. 7. B. विश्वांदया घलं घणं । - L. 10. C. post उवणीद inserit मे । B. तोसाक्खे° । - L. 13. C. इध इध्व pro इद्धलव्व । B. इध लेख । - L. 19. C. अवरद्धं pro अवरद्धे । - L. 20. Cdd. दोहाइणा । - L. 23. C. om. ण ।

P. 48. L. 3. B. अपयांसघदुत्ति । C. आपांसघदुत्ति । - L. 4. C. इदं pro एदं et mox मम pro मह । - L. 11. C. पिपुत्तविस° । - L. 16. C. अप्पउत्तो pro अत्तउत्तो ।

P. 49. L. 10. B. अंगुलिमु° । C. मुद्दं । - L. 11. B. om. कुण । - L. 18. Cdd. पसण्णं । C. अन्धन pro अन्ध ।

P. 50. L. 2. C. वाविद pro ठाविद । - L. 4. C. इदं pro एदं । - L. 8. Cdd. omittunt च post कानुइहिं । - L. 14. C. om. उण ।

P. 51. L. 5. Lege दुवणाभणडं; cdd. ut apud nos. - Dist. 66. hem. c. B. प्रि ये घाणग । - L. 14. Cdd. इवं pro इधं । B. इरावती । - L. 15. B. अदविक्तपणो । - L. 17. C. पदुमइन्दो स° । - L. 20. C. post दाणिं inserit घहं ।

P. 52. Dist. 67. hem. c. C. °पराधनुपितानया । - L. 4. C. पत्ता pro पत्तहा । - L. 18. Cdd. अविणाणो । - Dist. 69. hem. d. Cdd. विस्रद्धं ।

P. 53. Dist. 70. hem. a. C. आपातिन्निना सा° । - L. 11. Cdd. पिअदेस । - L. 17. C. तुलद । - Dist. 71. hem. b. Sâh. D. p. 174. ननु pro तव ।

P. 54. Dist. 71. hem. c. Sâh. D. l. l. प्रतिगृहाण । - L. 3. B. देवीभव दो । C. देवोभवण । Sâh. D. l. l. माल° । भट्टा दवीए भएण अप्पणोवि पिअं कार्य्य न पारेमि । - L. 5. Cdd. संपलम्भं । - L. 6. Cdd. समवत्तो । - Dist. 72. hem. a. C. प्रेचिकानां pro नायकानां । - L. 20. B. गद्दिकालि° । - L. 22. C. एत्थ pro एव्व । B. सक्कं । C. गुरुक्कं pro गुरुं । - L. 23. B. व pro च ।

P. 55. L. 2. C. कालपुत्तं । - L. 4. C. तालिको pro डारिसो । B. om. तारिसो । C. इत्त pro एव्व । - L. 7. Cdd. omittunt उभे । - L. 9. C. मसाइकालो । - L. 10. C. बहुमदणं pro बहुमाणं । Cdd. अर्थ pro इर्थ । - L. 13. C. ममादिए । Cdd. का pro काश्चो । B. भट्टिणीपोलिं देइं । C. भट्टिणिं पीतिं देइं । - L. 15. B. om. अणो । - L. 19. C. विधारे भव । - L. 20. C. दीसइ ।

P. 56. L. 1. C. °हारिअसंवादाविक्खीवकारो इदो । स° । B. अकिद्दभो सक्कामो इदो । स° । - L. 3. C. अभिक्कमन्तो । B. अदिक्कमन्दो । - L. 6. B. अणुहदि । - L. 14. C. सणो pro घाणो ।

P. 57. L. 1. B. उद्दालिआर° । C. उद्दालिआर° et mox तव pro दे । - L. 3. B. पदुचिं । C. पढचिं । - L. 5. Cdd. पणिआदल° । - L. 14. C. संकेतु । - Dist. 75. hem. a. B. वहुं pro कन्धं । - L. 20. C. वादत्तणं । - L. 23. B. चुडालिआए । C. खिलाए pro खिडालिआए ।

P. 58. L. 7. B. पदृश्चं । C. पच्छेषं pro पढेषं । - L. 9. Cdd. संकटादा मोक्खा° । - L. 15. B. om. सावेनं । - L. 23. C. गडलेहिं ।

P. 59. L. 1. Cdd. पिळोंदृमि । - L. 3. C. थागस्सदु ।

P. 60. L. 3. C. वहिकाबन्धो । - L. 4. B. om. परिक्रम्य et mox pro देव्वस्स praebet देव्वस्स । - L. 5. Cdd. चन्दिषा । C. पसादसुही pro पसादु° । - L. 7. B. पसमुदए pro मु° । - L. 8. B. कुज्जो । C. कुकुज्जो pro कुज्जो । - L. 11. B. इमो पि [illegible] । C. इमां पिवदक्खिणां बाणिबाश । - L. 12. B. पुलोहिदस्स । - L. 13. C. post [illegible] inserit विश । - L. 15. Cdd. भट्टिदारश्रोहिदस्स । C. श्राउपच्छे श्रवसदगुणपा परिमाणं [illegible] पडिपा होदि । B. श्रट्ठसस्सदगुणपषापरिमाणं पक्खिणाद्दहि पडिपा होदि ।

P. 61. L. 2. B. वेसिश्चं । C. लिपिकाहिं । - L. 5. C. मोचिदो । - L. 6. B. भुमिदे । Cdd. omittunt च post परिधणं । - L. 14. C. चदे बाणाश्चम्हि । B. स ककारजाधुदाए । C. °श्राश्चुदाए ।

P. 62. L. 11. B. गुहदो पत्यापो । - L. 12. C. इमस्स पमुहादो श्रवसादिश । - Dist. 78. hem. b. C. बलिश्चा । - L. 20. B. पेक्खामो । C. सुहिदो pro सुहिदो । - L. 22. C. श्रधिरत्त° । - L. 23. C. post इदि inserit सव्वं ।

P. 63. L. 1. B. om. त्रि । C. ति । C. तदो pro तदा । - L. 2. C. पुरुभवदो समाश्रदे । - L. 3. C. धारिपदो । - L. 14. C. तपाद भश्रवान् । - L. 19. C. साधार पाठं । - Dist. 80. hem. a. C. तरूणां pro लतानां et मासानां pro खिभवानां । - L. 23. C. लवाइरा ।

P. 64. L. 2. C. semel tantum पश्च । - Dist. 81. hem. a. B. चन्दुत्तिता । b. Cdd. नरिन्दलच्छी उसम्भलोश्च । - L. 5. B. om. परिब्बाजिका । - L. 22. B. कण्णिदो pro घवकण्णिदो ।

P. 65. L. 6. C. शोश्वणाश्चहिं । - L. 10. B. संनिधियोगः । - L. 14. C. ante समणश्चा inserit एव । - L. 22. C. हिष्ठश्रन्तणांसदो । - L. 23. C. मदुत्ति एव्वं ।

P. 66. L. 7. B. संगीद एव श्रश्म° । - L. 14. C. post के inserit वा । - L. 18. B. कुमारीं । - L. 19. C. श्रहिपती । - L. 20. C. पादुकाश्च° ।

P. 67. L. 1. Cdd. भट्टदाश्चाद । - L. 6. C. सद्दोमो । - L. 11. B. बाप्प श्रणेर्य । - L. 18. C. माधवसेनसंवित्तं । Cdd. मामायत्तं । - L. 19. B. संबन्धाश्चत्तणा ।

P. 68. Dist. 85. hem. b. C. श्रीपार्णिणा pro श्रापा° et त्रिश्च pro त्रिलि । c. B. निहदा । d. C. दुश्रहसाश्चिदु । - L. 6. Cdd. भश्राहि et mox चढिक्कन्दं । - L. 8. C. मद्धं वत्ता° । - L. 11. C. गादुगः । - Dist. 86. hem. b. B. श्राश्चपश्चम° । - L. 16. C. श्रार्य विश्वासि ।

P. 69. L. 4. B. om. श्राम्बनार्ते । - Dist. 87. B. पश्रोपो श्रापि वुश्यते । C. पश्रो भोगे । - L. 14. C. श्राहिश्रा pro व्याहिश्रा ।

P. 70. L. 1. B. भट्टदारश्रो श्रद्व° । - L. 3. B. om. हो । C. ससश्रादो । - L. [illegible] Cdd. विश्चकोा । - L. 18. C. पुपिस्सं pro गुपिस्सं । - L. 19. Cdd. कुसलोपा । - L. 20. Cdd. सेवापदि । - L. 23. B. दाश्चयंसेन दी° ।

P. 71. L. 8. Cdd. कार्सेसिदं ।

P. 72. L. 8. C. अप्पुपर्णोहि । Cdd. हन् pro वर्ध । - L. 12. Cdd. [illegible] यर्यां अश्रु° । - L. 18. Verba त्वमस्याः प्रभवामि usque ad finem dramatis desunt in C. - L. 20. B. परितोसिश्रं पविशदु ।

P. 73. L. 3. B. पडिंग . . . दुं इच्छदि । - L. 10. B. [illegible] पाणि [illegible] ।

P. 74. L. 1. B. अश्रद्ठार्या । सो ।

४+ ६(१)